

БИБЛИОТЕКА ФАНТАСТИКА ● ВОЙНИТЕ НА БЪДЕЩЕТО

АРКАДИЙ И БОРИС СТРУГАЦКИ
**ЧОВЕКЪТ ОТ
ПРЕИЗПОДНЯТА**

Той бе обучен да се бие до смърт,
но попагна в свят без войни.

017

**АРКАДИЙ СТРУГАЦКИ, БОРИС
СТРУГАЦКИ
ЧОВЕКЪТ ОТ
ПРЕИЗПОДНЯТА**

Превод: Маргарита Златарова, Агоп Мелконян, Георги Димитров
Георгиев

chitanka.info

След като вече е излиerala на френски и английски език, „Човекът от преизподнята“ се появява най-сетне и на български...

Представител на милитаристичната цивилизация Гиганда попада в светлото бъдеще, с което всички ние се разминахме, и кой знае защо се чувства доста неуютно там... Земяните, които той среща, знаят как да живеят, но кой ще ги научи как да умрат?

ЧОВЕКЪТ ОТ ПРЕИЗПОДНЯТА

Друг път срещнеш такъв и си мислиш: нищо и никакъв младеж. А той, виждаш ли, отваря уста и сипе гръмки думи: господстваща раса, безрезервна преданост, фанатична воля, изобищо върти си латерната...

Аз по професия съм учител на такива деца като вас и ги подготвям за зрелостни изпити. Знаете ли какво ми е, като преподавам в празни класни стаи? Постарайте се да останете! Когато войната свърши, тогава ще започне тежката борба...

Д. Нол
„Приключенията на
Вернер Холт“

ГЛАВА ПЪРВА

Ама че село! Откак се помня не съм виждал такива села и дори не знаех, че може да съществуват. Къщите са кръгли, кафяви, без стъкла, стърчат на пилони като наблюдателници, а под тях какво ли не е натрупано — грамадни гърнета, корита, ръждясали котли, дървени гребла, лопати... Пръстта между къщите е глинена и до такава степен е обгорена и утъпкана, че дори блести. И накъдето и да се огледаш — мрежи. Сухи. Не знам какво ловят с тези мрежи, като и отдясно е блато, и отляво е блато, и вони като в помийна яма. Зловеща дупка. Хиляда години са гнили тук и ако не беше херцогът, още хиляда години щяха да гният. Север. Пущинак. И, разбира се, никакви жители не се виждат. Или са избягали, или са ги изгонили, или пък са се изпокрили.

На площада около факторията димеше полева кухня, свалена от колелата ѝ. Набит дивак — колкото висок, толкова и широк — в кална бяла престилка върху калната сива униформа бъркаше в котлето с черпак с дълга дръжка. Според мен от този котел се носеше най-вече вонята из селото. Приблжихме се и Гепарда спря да попита къде е командирът. Това животно дори не се обърна — измънка нещо на чорбата си и посочи с черпака някъде към улицата. Чукнах го с върха на ботуша си под кръста и тогава той рязко се обърна, видя униформите ни и застана уставно. Муцуната на дивака напълно подхождаше на бутовете му, а освен това не беше бръснат от цяла седмица.

— Та къде ви е командирът? — отново попита Гепарда, опрял бастунчето си в тлъстата му шия, под двойната брадичка.

Дивакът опули очи, примлясна с устни и пробъбли:

— Виноват, господин старши наставник... Господин щабмайорът е на позициите... Моля, ето по тази улица... право до граничната област... Моите извинения, господин старши наставник...

Той все още нещо бърбореше и дрънкаше, когато зад ъгъла на факторията се измъкнаха двама нови дивака — още по-страшни от

този, съвсем като бостански плашила, без оръжия, без шапки — видяха ни и се вдървиха в стойка „мирно“. Гепарда само ги погледна, въздъхна и закрочи напред, почуквайки с бастунчето по кончовите си.

Да, пристигнахме навреме. Тези диваци щяха да ни превземат. Само трима съм видял досега, пък вече ми се гади от тях и ми става ясно, че такава войнска част, извинете за израза, изкована от тилни въшки, и то набързо и как да е, всички тия полкови фурнаджии, бригадни обуцари, писари, интенданти, всички те са движеща се тор, смазка за щикове. Имперските бронеходи щяха да минат през тях и дори нямаше да забележат, че тук има нещо. Безделници.

Тогава ни повикаха. Отляво между две къщи беше опънато маскировъчно платно и на пръта висеше бяло-зелен парцал. Медицински пункт. Още двама диваци лениво тършуваха из зелени торби с медикаменти, а на рогозки, хвърлени направо на земята, лежаха ранени. Ранените бяха само трима. Единият, с бинтована глава, се приповдигна на лакти и ни загледа. Когато се обърнахме, той отново ни повика:

— Господин наставник! Моля ви, елате за малко!

Приближихме се. Гепарда приклепна на колене, а аз останах прав зад гърба му. Раненият нямаше никакви отличителни знаци, беше в изпокъсан и обгорял маскировъчен комбинезон, разкопчан на голата му космата гръд, но по лицето му, по пламтящите му очи с опърлени ресници, веднага разбрах, че не е дивак, момчета, да, този беше от истинските. И бях прав.

— Бригаден егер барон Трег — представи се той. Сякаш гъсеници ме полазиха. — Командир на отделния осемнадесети отряд на горските егери.

— Старши наставник Дига — каза Гепарда. — Слушам те, братко-храбрецо.

— Цигара... — помоли баронът с някак изведнъж отпаднал глас.

Докато Гепарда вадеше табакерата си, оня бързо продължи:

— Попаднах под огнехвъргачката, опърли ме като прасе... Слава Богу, че блатото беше наблизко, та се потопих чак до веждите... Но цигарите ми станаха на каша... Благодаря.

Той дръпна от цигарата със затворени очи и мъчително се закашля, целият посиня, затрепери, изпод превръзката на бузата му се изтърколи капка кръв и замръзна. Като смола. Гепарда, без да се

обръща, протегна през рамото си ръка към мен и щракна с пръсти. Свалих от пояса си манерката и я подадох. Баронът отпи няколко глътки и явно му поолекна. Другите двама ранени лежаха неподвижно — или спяха, или вече бяха мъртви. Санитарите ни гледаха боязливо. Всъщност не ни гледаха, а ни попоглеждаха.

— Чудесно... — рече барон Трег, като върна манерката. — Колко хора имаш?

— Около четири десетки — отвърна Гепарда. — Задръж манерката... Задръж я за себе си.

— Четиридесет... Четиридесет Бойни Котарака...

— Котета — каза Гепарда. — За съжаление... Но ние ще направим всичко, което можем.

Баронът го гледаше изпод обгорените си вежди. В очите му се четеше тъга.

— Слушай, братко-храбрецо — каза той. — При мен никой не остана. Аз отстъпвам от самия превал вече три денонощия. Непрекъснати боеве. Плъхоядите напират с бронеходите си. Изгорих около двайсет парчета. Последните два — вчера... тук в края на селото... ще видиш. Този щабмайор... той е глупак и страхливец... стар парцал... Искях да го застрелям, но виждаш ли, не ми остана нито един патрон. Представяш ли си? Нито един патрон! Криеше се из селото със своите диваци и гледаше как ни изпепеляват един след друг... Защо ли пък ти ги разправям тия неща? Къде е бригадата на Гагрид? Радиостанцията е на парчета... Последното: „Дръж се, бригадата на Гагрид е в настъпление...“ Слушай, цигарата... Съобщи в щаба, че осемнайсети отделен вече го няма.

Вече блънуваше. Пламтящите му очи помътняха, езикът му едва се въртеше. Той се отпусна по гръб и продължи да говори, да говори, да бърбори, захриптя, а свитите му пръсти неспокойно шареха наоколо, като се захващаха ту за края на рогозката, ту за комбинезона. После изведнъж млъкна в средата на думата и Гепарда се изправи. Той бавно измъкна цигарата, без да сваля очи от извърнатото му лице, щракна със запалката, после се наведе и сложи табакерата заедно със запалката до черните пръсти, а пръстите жадно се впиха в табакерата и я стиснаха. Гепарда мълчаливо се обърна и продължихме пътя си.

Помислих си, че това е милосърдие — бригадният егер загуби съзнание точно навреме. Иначе трябваше да чуе, че бригадата на

Гагрид също вече я няма. Покриха я тази нощ на рокадата с килим от бомби — два часа разчиствахме шосето от парчетата коли, като пропъждахме смахнатите, които пропълзяваха под камионите, за да се крият. От самия Гагрид намерихме само генералската му фуражка, станала грапава от кръв... Тръпки ме побиха, като си спомних за това и неволно погледнах към небето, за да му се порадвам, такова едно ниско, сиво и непрогледно.

Първото, което видяхме излизайки от селото, беше имперски бронеход, отбил се от пътя и забил нос в селския кладенец. Беше вече изстинал, тревата около него беше покрита с мазни сажди, под отворения бордови люк се търкаляше умрял плъхояд — всичко по него беше изгоряло, бяха останали само червеникавите му обувки с тройна подметка. Хубави обувки имат тези плъхояди. На тях обувките им са хубави, бронеходите — още по-добри, пък и бомбардировачите. Но войниците им, както знаете, нищо не струват. Чакали.

— Как ти харесва тази позиция, Гаг? — попита Гепарда.

Огледах се. Ама че позиция! Просто не можех да повярвам на очите си. Диваците си бяха издълбали окопи от двете страни на пътя, минаващ през средата на поляната между покрайнините и джунглите. Джунглите стояха пред окопите като стена на около петдесет крачки, не повече. Там можеш да събереш цял полк, цяла бригада, каквото си искаш, а онези в окопите така и няма да разберат, а когато разберат, вече нищо няма да могат да направят. Зад окопите на левия фланг имаше тресавище. Зад окопите на десния фланг имаше равно поле, което преди това е било засято с нещо, а сега всичко бе изгоряло. Да-а-а...

— Не ми харесва тази позиция — казах.

— На мен също — рече Гепарда.

И как ще я хареса! Тук имаше не само позиция, а на всичко отгоре и диваци. Бяха не по-малко от сто парчета и всички те се мъкнеха из тази своя позиция като на пазар. Едни наредени в кръг палеха огньовете. Други просто си стояха, мушнаха ръце в ръкавите си, а трети се лутаха насам-натам. Край окопите се търкаляха винтовки, стърчаха картечници, безсмислено заболи хоботите си в ниското небе. По средата на пътя, затънала в калта до главините, ни в клин, ни в ръкав се мъдреше ракетохвъргачка. На лафета ѝ седеше възрастен дивак — или беше часови, или просто така си беше седнал, уморен от

скитане. Впрочем той никому нищо не правеше — седеше си и си човъркаше ухото с клечка.

Вкиснах се от всичко това. Ех, да можех само да пална с картечницата си този пазар... О надежда погледнах Гепарда, но Гепарда си мълчеше и само движеше гърбавия си нос отляво надясно и отдясно наляво.

Отзад се чуха сърдити гласове и аз се огледах. До стълбището на крайната къща се караха двама дивака. Не можеха да си разделят дървеното корито — всеки дърпаше към себе си, всеки изригваше мръсни ругатни. Ах, виж, именно тях двамата с особено удоволствие бих ги поопърлил. Гепарда ми каза:

— Доведи ги.

Тутакси скочих към ония хапльовци, цапнах единия с приклада по ръката, цапнах и другия, и когато те се втрених в мен, изпусайки коритото, тръснах глава по посока на Гепарда. Дори не гъкнаха. И двамата се изпотиха така, сякаш бяха на баня. Изтривайки се пътьом с ръкавите си, те в тръс изтичаха към Гепарда и замръзнаха на две крачки пред него.

Гепарда бавно повдигна бастуна си, прицели се, сякаш играеше бiliarд, и ги фрасна право по муцуните, първо единия и после другия, а после ги погледна, говедата му с говеда, и само каза:

— Командирът при мен. Бързо.

Не, момчета. Все пак Гепарда явно не е очаквал, че тук ще бъде толкова зле. Разбира се, не би трябвало да очаква да е по-добре. Щом Бойните котараци са пратени да запушат дупката, то всекиму е ясно, че е боклук работа. Но такава нещo!... На Гепарда чак крайчето на носа му побеля.

Накрая се яви техният командир. Зад къщите се измъкна дълга полузаспала върлина със сиви бакенбарди. На около петдесет години, не по-малко. С червен нос, целия в жилчици, хванал с пръстите си пенснето, също както го носеха щабските в оная война, а на дългата му брадичка — мокри парченца от тютюн за дъвчене. Представи ни се като щабмайор и се опита да премине на „ти“ с Гепарда. Къде ти! Гепарда такъв студ му пусна, че оня се смали: отначало беше с половин глава по-висок, а след миг, гледам — змийско мляко! — вече гледа Гепарда отдолу нагоре, побеляло някакво старче.

Изобщо нещо такова се изясни: къде е противникът и колко е, щабмайорът не знаеше; неговата задача бе да държи селото до идването на подкрепления; бойната му сила се състоеше от сто и шестнайсет войника с осем картечници и две ракетохвъргачки; почти всичките войници бяха ограничено годни, а след вчерашния марш на скок двайсет и осем от тях лежали ей там в онези къщи, кой с охлузвания, кой с херния, кой с нещо друго...

— Слушайте — каза изведнъж Гепарда. — Каква става там?

Щабмайорът секна по средата на изречението и погледна в посоката, указана от полирания бастун. Ама че очища има нашия Гепард! Едва сега забелязах, че в най-големия кръг около един от огньовете, сред сивите куртки на нашите диваци гадно мъждукат раираните комбинезони на имперските бронепехотинци. Змийско мляко! Един, двама, трима... Четири плъхояда при нашия огън, а тези свини едва ли не се прегръщат с тях. Пушат. И хихикат за нещо си...

— Това ли? — продума щабмайорът и погледна Гепарда със заешките си очи. — Пленниците ли имате предвид, господин старши наставник?

Гепарда не отговори. Щабдивакът отново лепна пенснето си и се впусна в обяснения. Това, знаете ли, са пленници, но те, знаете ли, нямат никакво отношение към нас. Пленени са след вчерашния бой от егерите. И тъй като няма транспортни средства, а също така и поради недостиг на личен състав за подходяща охрана...

— Гаг — каза Гепарда, — отведи ги и ги предай на Кърлежа. Първо нека да се разпитат...

Щракнах със затвора и тръгнах към огъня.

Диваците ме забелязаха още отдалече, млъкнаха изведнъж и започнаха тихичко да се измъкват кой накъдето види. А на някои явно краката им се бяха парализирали от страх: както си седяха, така и продължиха да си седят с опулени очи. А раираните — те пък чак посивяха, нали знаят емблемата ни, плъхоядите му с плъхояди, чували са за нея!

Заповядах им да станат. Станаха. Неохотно. Заповядах им да се строят. Строиха се, къде ще ходят. Русолявият се захвана да ломоти нещо по нашенски — аз му тикнах цевта между ребрата и той млъкна. Така и тръгнаха пред мен — един подир друг, умърлушени, с ръце на гърба. Плъхове. И миризмата им е такава една плъхова... Двама от тях

бяха здрави мъжища, широкоплещести, а другите двама, явно от последния набор — хилави сополанковци, може би съвсем малко по-възрастни от мен.

— Бегом марш! — ревах аз по тяхному.

Почнаха да бягат. Бавно бягат, лошо. Оня, русолявият, куца. Тежко ранен е значи, изкълчил си е крака в банята. Нищо, ще стигнеш и куцайки...

Дотичахме до оня край на селото, където бяха камионите — момчетата ни видяха, закрещяха, засвиркаха. Избрах по-голяма локва, натиках пленниците в калта и се отправих към предния камион, където беше Кърлежа. А Кърлежа изскочи насреща ми — муцунката му весела, мустачките стърчат под носа му, а в зъбите му костен мундщук по модата на по-горния курс.

— Е, какво имаш да ми кажеш, братко простосмъртни? — пита той.

А аз му докладвам; така и така, такова и такова е положението, а пленниците трябва непременно първо да се разпитат. И нещо от себе си прибавих:

— И не ме забравяй, Кърлеж — му казвам. — Все пак аз ги доведох тук...

А той ме погледна и сърцето ми се сви.

— Котенце... — казва ми той, — ти тук се каниш да се забавляваш, а Гепарда там сам ли е? Е, хайде вземи три двойки и тичай при Гепарда! Бързо!

Нямаше какво да се прави. Не ми е писано, значи, не ми провървя. Погледнах моите раирани за последен път, праметнах автомата си през рамо и викнах с все сила:

— Пъ-ърва, втора, трета двойка — при мен!

Котетата като грах се изсипаха от камиона: Заека с Петела, Носестия с Крокодила, Снайпера с оня... как беше... още не съм свикнал с него, него току-що от Пиганската школа ни го доведоха — убил не който трябва и ето ти го при нас.

Отдавна бях забелязал, но с никого не съм го споделял: просне се някой Котарак под горещата ръка на някой щатски, и веднага — заповед до частта. Еди-кой си, по прякор еди-какъв си, за извършване на углавно престъпление да се разстреля. И го извеждат на плаца, изправят го пред строя на най-добрите му приятели, следва залп, после

хвърлят тялото му в камиона за погребение без почести, а сетне чуваш, че уж са го видели или в операция, или в друга част... И така е редно, струва ми се.

Изкомандвах им аз „бегом марш“ и затичахме обратно към Гепарда. А Гепарда не си губи напразно времето. Гледам, насреща ни онази върлина щабмайора, тича в тръс и вдига прах, а зад него колона от около петдесет парчета диваци с лопати, кирки и мотики, тропат с огромните си ботуши, потни, та чак пара се вдига от тях, Значи Гепарда ги е погнал да копаят нова позиция, истинска, за нас. Край къщите срещу медицинския пункт гледам блестят лопати и стои ракетохвъргачката и изобщо движението в селото е такова, като на главния булевард на именния ден на княза — диваците така пердашат, че никой не виждам да е с празни ръце: или с оръжие, но такива общо взето са малко, или влачат след себе си сандъци с боеприпаси и станози за картечниците.

Гепарда ни видя и изрази задоволството си. Двойката Заека и Снайпера веднага прати в джунглата на преден патрул, Носестия и Крокодила остави при себе си за свръзка, а на мен ми каза:

— Гас, ти си най-добрият ракетохвъргач в отряда и разчитам на теб. Виждаш ли тези хлебарки? Вземи ги със себе си. Ще монтираш ракетохвъргачката в оня край, ще избереш позиция, например там, където сега са камионите. Маскирай се добре и открий огън, когато запаля селото. Действай, Котарако!

Когато чух това, аз не хукнах, а направо полетях към хлебарките си. Тези мои хлебарки заедно с ракетохвъргачката бяха затънали в калната дупка по средата на пътя и явно имаха намерение да прекарат цялата война там. А пък аз цапнах един по ухото, сригах втория и бутнах с приклада третия между лопатките и така се разкрещях, че чак ушите ми писнаха. Че като заработиха моите хлебарки, ама истински, почти като хората. Изнесоха ракетохвъргачката на ръце от дупката и — марш, марш — затъркаляха я по пътя, само че колелата заскриптяха, запръска кал и — в друга дупка. Тук се наложи и аз самият да се впрегна. Да, момчета, диваците можеш да накараш да работят, само че трябва да знаеш как.

Значи положението ми беше такова. Вече бях избрал позиция — спомних си, че близо до камионите имаше някакви червеникави храстчета и плоска низинка зад тях, където можеше лесно да се завреш

в земята така, че и дяволът не би те видял откъм джунглата. А аз оттук всичко ще мога да виждам — и пътя до самите джунгли, и покрайнините на селото, ако започнат да газят направо през къщите, и блатото отляво, ако бронепехотата се напъха там... И още си помислих, че не трябва да забравям да поискам от Кърлежа няколко двойки за прикритие от тази страна. Имам в касетките около двацет парчета ракети, стига само тези писари да не са ги изхвърлили по пътя за насам, за да си облекчат товара... но това сега ще го проверим, а във всеки случай, веднага след като се окопаем, трябва да се изпратят хлебарки за попълнение. Страшно мразя, когато в боя се налага да се правят икономии. Тогава не е бой, а не знам какво... Имаме време до здрачаване, а когато започнат да газят по здрач, ще светне това диво село и всички ще ми бъдат като на длан, а тогава — удряй по когото си щеш. Няма да съжаляваш, Гепарде, че ми се довери!

Ето тази последната мисъл бях завършил машинално, лежейки вече по гръб, а в сивото небе над мен като странни птици летяха някакви горящи парцали. Не чух нито изстрел, нито взрив, а после изобщо нищо не чувах. Оглушах. Не зная колко време мина, после седнах.

От джунглата по четири в редица пълзят бронеходи, бълват огън и се разделят в боен веер, а зад тях пълзи следващата четворка. Селото гори. Над окопите се стеле дим, жива душа не се вижда. Походната кухня до факторията се е преобърнала, манджата се е разляла като червеникава купчинка, пуска пара. Моята ракетохвъргачка също се е преобърнала, а хлебарките лежат в кюветата на камара един върху друг. С една дума, удобна позиция заех аз, змийско мляко!

И тогава ни улучи вторият ред. Събори ме в кюветата, преобърна ме през глава, устата ми пълна с глина, а очите ми — с пръст. Тъкмо се вдигнах на крака — трети ред. И като се започна...

Все пак успяхме да вдигнем ракетохвъргачката на колела, изтърколихме я а кюветата и изгорих един бронеход. Хлебарките останаха две, къде се дяна третата — никой не знае.

После съвсем изведнъж се озовах на пътя. Пред мен цяла купчина раирани — близо, много близо, до мен. Кървава светлина осветяваше остриетата им. Над ухото ми оглушително трещеше картечница, в ръката си държах нож, а в краката ми се гърчеше някой, удряйки ме под колената...

После старателно, като на полигона, насочих ракетохвъргачката към стоманения щит, който се издигаше над мен през дима. Дори ми се счу командата на инструктора: „По бронепехотата с бронейни...“ Но не можех да натисна спусъка, защото в ръката ми пак имаше нож...

После изведнъж настъпи тишина. Вече се смрачаваше. Оказа се, че ракетохвъргачката ми е цяла, аз самият съм цял, около мене се бе събрала цяла тълпа от диваци, около десетина. Всички те пушеха, а някой ми пъкна в ръката манерка. Кой? Заека ли? Не зная... Помня, че на фона на пламтящата къща на около трийсетина крачки се чернееше странна фигура: всички седяха или лежаха, а оня си стоеше прав и създаваше впечатление, че е черен, но гол... На него нямаше дрехи — нито шинел, нито куртка. Или все пак не е гол... „Заек, кой стърчи там?“ — „Не зная, аз не съм Заека.“ — „А къде е Заека?“ — „Не зная, а ти пий, пий...“

После ние копаехме, бързахме с всички сили. Това беше вече някакво друго място. Селото вече не беше встрани, а отпред. Тоест селото изобщо го нямаше — купище главни, затова пък на пътя горяха бронеходи. Много. Няколко. Под краката ми шляпаше блатна каша... „Обявявам ти благодарност, Котарако, юнак си ти...“ — „Извинете, Гепарде, но аз нещо лошо ви разбирам. Къде са всички наши? Защо има само диваци?...“ — „Всичко е наред, Гаг, работи, работи, братко храбрецо, всички са цели, всички са възхитени от тебе...“

... И изведнъж от черно-алената мътилка право в лицето ми плисна дъжд от течен огън. Всичко изведнъж избухна — и труповете, и пръстта, и ракетохвъргачката. И някакви храсти. И аз. Боли. Адска болка. Като барон Трег. Искам локва, локва! Та нали тук имаше локва! Те лежаха в нея! Аз ги поставих там, змийско мляко, а трябваше в огъня да ги сложа, в огъня! Няма локва... Земята гореше, земята димеше и някой изведнъж с нечовешка сила я изхвърли изпод краката ми...

ГЛАВА ВТОРА

До леглото на Гаг седяха двама души. Единият беше мършав, с широки кокалести рамене и големи костеливи ръце. Седеше метнал крак връз крак, обгърнал коляно с тънките си пръсти. Беше облечен в сив пуловер с деколте, с тесни сиви панталони със странна кройка, неуниформени, и червено-сиви плетени сандали. Лицето му беше остро, загоряло, с приятна твърдост на чертите, светлите му очи бяха леко притворени, белите коси — в хаотична, но същевременно грижливо поддържана прическа. От едното до другото ъгълче на голямата му уста с тънки устни се движеше сламка.

Другият беше добряк в бяла престилка. Лицето му бе младо и румено, без нито една бръчица. Някак си странно бе това лице. Тоест не самото лице, а изражението му. Като на светец от древните икони. Той гледаше Гаг изпод светлия си перчем и се усмихваше като именник. Беше доволен от нещо. Заговори пръв:

— Как се чувстваме? — попита той.

Гаг се подпря с дланите си на постелята, сгъна коленете си и леко се изнесе към възглавието.

— Нормално... — отговори той учуден.

Върху него нямаше нищо, дори чаршаф. Той погледна краката си, познатия белег над коляното си, опипа гърдите си и веднага напипа с пръсти нещо, което преди това го нямаше: две вдлъбнатини под лявата гръд.

— Охо! — не издържа и възкликна той.

— И още един на хълбока — отбеляза добрякът. — По-високо, по-високо...

Гаг напипа белег на десния си хълбок. После бързо огледа голите си ръце.

— Чакайте... — промърмори той. — Нали горях...

— И още как! — извика руменият и показа с ръце как. Изглеждаше, че Гаг е горял като бидон с бензин.

Мършавият с пуловера мълчеше, разглеждайки Гаг, и в погледа му имаше нещо, от което Гаг се надигна на мускули и рече:

— Благодаря ви. Дълго ли бях в безсъзнание?

Руменият добряк кой знае защо престана да се усмихва.

— А кое е последното нещо, което си спомняте? — попита той почти предпазливо.

Гаг се намръщи.

— Аз ударих... Не! Горях. Може би огнехвъргачката. И изтичах да търся вода... — Замълча и отново опипа белега на гърдите си. — В този момент вероятно са ме простреляли... — каза той неуверено. — После... — Млъкна и погледна мършавия. — Задържахме ли ги? Нали? Къде съм? В коя болница?

Но мършавият не отговори и добрякът пак започна да говори. Той явно се чувстваше неловко и затова поглаждаше закръглените си колене.

— А ти как мислиш?

— Виноват... — каза Гаг и пусна краката си от леглото. — Нима е минало толкова много време? Половин година? Или цяла година? Кажете ми направо — помоли той.

— Какво значение има времето... — каза руменият. — Само пет денонощия са минали.

— Колко?

— Пет денонощия — повтори руменият. — Нали така? — попита той, като се обърна към мършавия.

Оня мълчаливо кимна. Гаг се усмихна снизходително.

— Чудесно — каза той. — Добре, добре, вие лекарите си знаете най-добре. В края на краищата каква е разликата... Само бих искал да разбера, господин... — Той нарочно направи пауза и изгледа мършавия, но оня изобщо не реагира. — Бих искал да разбера само какво е положението на фронта и кога ще мога да се върна в строя...

Мършавият мълчаливо местеше сламката от единия край на устата си до другия.

— Нали може да се надявам, че ще се върна в моята група... в столичната школа.

— Едва ли — каза руменият.

Гаг само го погледна и отново обърна поглед към мършавия.

— Та аз съм Боен котарак — каза той. — Трети курс... Имам благодарност. Имам една лична благодарност от Негово височество...

Руменият поклати глава.

— Това не е съществено — каза той. — Не в това е работата.

— Какво значи „не в това е работата“? — попита Гаг. — Аз съм Боен котарак. Не знаете ли? Ето! — Той вдигна дясната си ръка и показа — пак на мършавия — татуировката под мишницата си. — Негово височество ми стисна ръката. Лично! Негово височество ме награди...

— О, ние ти вярваме, вярваме ти и знаем това! — размаха към него ръце руменият, но Гаг го прекъсна.

— Господин докторе, аз не разговарям с вас! Аз се обръщам към господин офицера!

Тук руменият който знае защо подсвирна, захлупи с длани лицето си и започна да се киска с остър противен смях. Гаг объркано го погледна, после премести погледа си към мършавия. Оня най-накрая проговори:

— Не му обръщай внимание, Гаг. — Гласът му беше дълбок, изразителен, също като лицето му. — Но ти действително нямаш представа за своето положение. Ние не можем да те изпратим сега в столичната школа. Ти изобщо никога няма да се върнеш в школата за Бойни котараки.

Гаг отвори и отново затвори уста. Руменият престана да се киска.

— Но аз се чувствам... — прошепна Гаг. — Аз съм напълно здрав. Или пък съм сакат? Кажете ми го веднага, господин докторе, сакат ли съм?

— Не, не — бързо каза руменият. — Ръцете и краката ти са напълно наред, но що се отнася до психиката... Помниш ли кой беше Ганг Гнук?

— Тъй вярно... Той е бил учен. Доказвал теорията за обитаемите светове... Имперските фанатици го обесили с главата надолу и го разстреляли с арбалети... — Гаг се запъна. — Но точната дата не помня. Виноват! Но това е било преди първото алайско въстание.

— Много добре! — похвали го руменият. — А как се отнася съвременната наука към учението на Ганг?

Гаг пак се запъна.

— Не мога да кажа точно... Няма причина да бъде отричан. В нашата школа на занятията по практическа астрономия за това пряко не се говореше. Казваше се само, че Айгон... Да, така беше! На Айгон има атмосфера, открита от великия основоположник на алайската наука Грид, така че там е напълно възможно да има живот...

Той си пое дъх и тревожно погледна мършавия.

— Много добре — отново каза руменият. — А как е на другите звезди?

— Моля да ме извините — какво за другите звезди?

— Близо до други звезди може ли да има живот?

Гаг цял се изпоти.

— Не-е... — рече той. — Не, защото там има безвъздушно пространство. Не може.

— Ами ако има планети около някоя звезда? — неумолимо го притискаше докторът.

— А! Тогава, разбира се, може. Ако около звездата има планета с атмосфера, напълно е възможно да има живот на нея.

Руменият доволен се облегна в креслото и погледна мършавия. Тогава последният извади сламката от устата си и погледна Гаг право в очите.

— Ти нали си Боен котарак, Гаг? — попита той.

— Тъй вярно! — напери се Гаг.

— А Бойният котарак е бойна единица сама за себе си — гласът на мършавия зазвуча уставно метално, — която е способна да се справя с всяка мислима и немислима изненада, нали така?

— И да я превърне — подхвана Гаг, — в чест и слава за негово височество херцога и за неговия двор!

Мършавият кимна.

— Знаеш ли за съзвездието Бръмбар?

— Тъй вярно! Еклиптично съзвездие от дванайсет ярки звезди, видимо през лятното време на годината. Първата от Бръмбар е...

— Стоп. Седмата от Бръмбар знаеш ли коя е?

— Тъй вярно. Оранжевата звезда...

— ... около която — прекъсна го мършавият, като вдигна кокалестия си пръст, — има планетна система, още неизвестна на алайската астрономия. На една от тези планети съществува

цивилизация от разумни същества, значително напреднала спрямо цивилизацията на Гиганда. Ти са на тази планета, Гаг.

Настъпи мълчание. Гаг целият се стегна в очакване на продължението. Мършавият и лекарят втренчено го гледаха. Мълчанието се проточи. Накрая Гаг не издържа.

— Разбрах, господин офицер — доложи той. — Продължавайте, моля ви се.

Лекарят се прокашля, а мършавият мигна няколко пъти подред.

— Аха — каза той спокойно. — Той си мисли, че продължаваме с изпитанието на психиката му и сега му даваме въвеждането — обясни лекарят. — Това не е въвеждане, Гаг. Това е самата действителност. Аз работех на вашата планета, на Гиганда, в северните джунгли на херцогството. Случайно се намирах край теб по време на боя. Ти лежеше на земята и гореше, а освен това беше и смъртно ранен. Аз те пренесох на звездолета си... това е един такъв специален апарат за пътешествия между звездите... и те доведох тук. Тук те излекувахме. Това не е въвеждане, Гаг. Аз не съм офицер и, разбира се, не съм алаец. Аз съм земянин.

Гаг замислено поглади косите си.

— Предполага се, господин офицер, че аз зная вашия език и условията на живот на тази планета. Или не?

Отново настъпи мълчание. После мършавият каза, усмихвайки се:

— Ти, струва ми се, си мислиш, че си на занятие по диверсионно-разузнавателна подготовка?

Гаг също си позволи да се усмихне.

— Съвсем не е така, господин офицер.

— А как е?

— Предполагам... надявам се, че командването ме удостоява с честта да премина през специална проверка, за да поема ново, доста отговорно назначение. Гордея се, господин офицер. Ще положя всички усилия, за да оправдая...

— Слушай — каза изведнъж руменият лекар, обръщайки се към мършавия. — А защо да не оставим нещата така? Нищо не ни струва да му създадем условия. Нали казваш, че ще са нужни само три-четири месеца!

Мършавият поклати глава и започна да говори нещо на румения на непознат език. Гаг се оглеждаше с преднамерено разсеян вид. Помещението беше необичайно. Правоъгълна стая, гладки кремави стени, таван, разчертан на шахматни квадратчета, при това всяко квадратче светеше отвътре червено, оранжево, синьо, зелено. Стъкла нямаше. Врати също не се виждаха. При възглавието на постелята в стената имаше някакви бутони, над бутоните — дълги прозрачни прозорчета, които светеха с равномерна, много чиста зелена светлина. Подът беше черен, матов... и креслата, в които седяха тези двамата, сякаш растяха от пода, а може би бяха едно цяло с него. Гаг незабелязано поглади пода с босото си стъпало. Докосването беше приятно, като до меко топло животното...

— Добре — каза накрая мършавият. — Обличай се, Гаг. Ще ти покажа това-онова... Къде са му дрехите?

Руменият се поколеба за секунда, наведе се настрани и извади отнякъде, сякаш от стената, плосък прозрачен пакет. Държейки го в отпуснатата си ръка, той отново заговори на мършавия и говори доста дълго, а мършавият само все по-енергично клатеше глава. В края на краищата взе пакета от румения и го хвърли на коленете на Гаг.

— Обличай се — нареди му той отново.

Гаг внимателно огледа пакета от всички страни. Пакетът беше от някаква прозрачна материя, кадифена на пипане, а вътре имаше нещо много чисто, меко, леко, бяло със светлосиньо. И изведнъж пакетът сам се разпадна, разпръсна се на чезнеци във въздуха сребристи искри и на постелята паднаха, като се разгънаха, къси небесносини панталони, синьо-бяла риза и още нещо.

Гаг с каменно лице започна да се облича. Руменият изведнъж каза високо:

— Все пак, да дойда ли с вас?

— Не е нужно — каза мършавият.

Руменият плесна с белите си ръце.

— Що за обноски, Корней! Какъв е този порив на интуиция! Струва ми се, че всичко уточнихме, за всичко се уговорихме...

— Както виждаш, не за всичко.

Гаг нахлузи съвършено безтегловните сандали, които удивително добре прилегнаха на краката му. Той стана, удари пети и наклони глава.

— Готов съм, господин офицер.

Мършавият го огледа.

— Харесва ли ти това? — попита той.

Гаг вдигна рамо.

— Разбира се, бих предпочел униформата...

— Ще минеш и без униформа — промърмори мършавият, като се изправи.

— Слушам — каза Гаг.

— Благодаря на лекаря — каза мършавият.

Гаг с отривисто движение се обърна към румения с лице на светец, отново удари пети и пак наклони глава.

— Разрешете да ви благодаря, господин лекар — каза той.

Другият само вяло махна с ръка.

— Хайде върви... Котарако...

Мършавият вече излизаше, направо през глухата стена.

— Довиждане, господин лекар — каза Гаг весело. — Надявам се, че повече няма да се видим тук, но за мен ще чуете само добри неща.

— Ох, надявам се... — отвърна руменият с явно съмнение.

Но Гаг не се спря да говори с него. Той догони мършавия точно в мига, когато в стената не се отвори, а просто изведнъж се появи правоъгълна врата и те се озоваха в коридор, също кремав, също празен, също без врати и прозорци и също така непонятно как осветен.

— Сега какво очакваш да видиш? — попита мършавият.

Той крачеше широко, махайки с дългнестите си крака, но стъпваше с някаква особена мекота, напомняйки на Гаг неподражаемата походка на Гепарда.

— Не мога да знам, господин офицер — отвърна Гаг.

— Наричай ме Корней — каза мършавият.

— Разбрано, господин Корней.

— Просто — Корней...

— Тъй вярно... Корней.

Коридорът незабелязано се превърна в стълбище, което водеше надолу по плавна широка спирала.

— Значи ти нямаш нищо против да си попаднал на друга планета?

— Ще се постарая да се справя, Корней.

Те почти тичаха надолу по стъпалата.

— Сега се намираме в болницата — говореше Корней. — Зад стените й ще видиш много неочаквани неща, дори плашещи. Но имай предвид, че тук си в пълна безопасност. Каквито и странни неща да видиш, те не могат да те застрашават, нито да ти навредят. Разбираш ли ме?

— Да, Корней — каза Гаг и отново си позволи да се усмихне.

— Постарай се сам да се ориентираш кое как е — продължи Корней. — И ако нещо не разбираш — непременно питай. Можеш да вярваш на отговорите. Тук не лъжат.

— Слушам... — отвърна Гаг с най-сериозно изражение.

Безкрайното стълбище най-сетне свърши и те нахлуха в обширна светла зала с прозрачна стена отпред, зад която беше пълно със зеленина, жълтееше пясъкът на пътеките, проблясваха на слънцето непонятни метални конструкции. Няколко души в ярко и направо казано лекомислено облекло си говореха нещо наред залата. И гласовете им прилягаха на дрехите — нахални, високи до неприличие. И изведнъж в миг замълчаха, сякаш някой ги изключи. Гаг откри, че всички го гледат... Не, не него. Корней. Усмивките се смъкнаха от лицата им, лицата замръзнаха, погледите се сведоха — и ето че вече никой не гледаше Корней, изобщо никой вече не гледаше към тях, а Корней, сякаш нищо не е станало, мина с отмерена крачка покрай тях в пълна тишина, сякаш нищо не е забелязал.

Той спря пред прозрачната стена и сложи ръка на рамото на Гаг.

— Харесва ли ти всичко това? — попита той.

Огромни, многообхватни, набръчкани стволове, кълбета облачета, цели облаци от ослепителна и пронизителна зеленина над тях, жълти равни пътечки, а в далечината им — тъмнозелен хрусталак, непроницаемо гъст, пъстреещ с ярки, неправдоподобно лилави цветя, и изведнъж от пъстрата сянка на пясъчната площадка излезе поразителен, абсолютно невъзможен звяр, който се състоеше сякаш само от крака и шия. Той се спря, обърна малката си глава и погледна Гаг с огромните си кадифени очи.

— Колосално... — прошепна Гаг. Гласът му секна. — Великолепно направено!

— Зеброжираф — неразбрано, но в същото време сякаш напълно разбираемо поясни Корней.

— Опасен ли е за човека? — делово се осведоми Гаг.

— Нали ти казах: тук няма нищо опасно, нито пък страшно...

— Разбирам: тук — няма. А там?

Корней захапа устната си.

— Там е също като тук — каза той.

Но Гаг вече не го слушаше. Той потресен гледаше, как по пясъчната пътечка край зеброжирафа, съвсем близо до него, върви човек. Видя как зеброжирафът наведе безкрайната си шия, сякаш се спусна пъстра бариера, а човекът, без да се спира, потупа животното по врата и продължи да си върви покрай съоръженията от усукан бодлив метал, покрай пъстрите като дъга пера, увиснали просто така във въздуха, изкачи няколко плоски стъпала и през прозрачната стена влезе в залата.

— Впрочем този също е от друга планета — каза Корней тихичко. — Тук го излекуваха и скоро той ще се върне на своята планета.

Гаг преглътна на сухо, изпрацайки с очи оздравелия чуждоземец. Той имаше странни уши. Всъщност почти нямаше уши, а голият му череп неприятно поразяваше с изобилието от някакви възвишения и възлести гребеновидни изпъкналости. Гаг отново преглътна и погледна зеброжирафа.

— Нима... — започна той и млъкна.

— Да?

— Моля за извинение, Корней... Мислех... всичко това... отвъд стената...

— Не, не е кино — с оттенък на нетърпение в гласа каза Корней. — И не е клетка. Това е истинско и така е навсякъде. Искаш ли да го погалиш? — попита той изведнъж.

Гаг целият се напрегна.

— Слушам — каза той с пресипнал глас.

— Ама не, ако не искаш — няма. Просто трябва да разбереш, че...

Корней изведнъж секна. Гаг вдигна очи към него. Корней гледаше над главата му към залата, където отново се разнесоха гласове и смях и лицето му неочаквано и странно се промени. Ново изражение се появи там — смесица от тъга, болка и очакване. На Гаг вече му се бе случвало да види такива лица, но той не успя да си спомни къде и кога. Обърна се.

На другата страна на залата до самата стена стоеше жена. Гаг дори не успя да я разгледа както трябва — след миг тя изчезна. Но тя беше облечена в червено, имаше гарвановочерна коса и ярки, може би сини очи на бялото лице. Неподвижен език от червен пламък на кремавия фон на стената. И изведнъж — нищо. А Корней каза спокойно:

— Е, хайде да тръгваме...

Лицето му бе предишното, сякаш нищо не се бе случило. Те вървяха покрай прозрачната стена, а Корней му говореше:

— Сега ще се озовем на съвсем друго място. Разбираш ли, ще се озовем! Няма да прелетим, няма да преминем на друго място, а просто ще се озовем там, имай предвид...

Отзад високо се разсмяха на няколко гласа. Гаг се изчерви, огледа се. Не, не се смееха на тях. Изобщо никой не ги гледаше.

— Влизай — каза Корней.

Това беше кръгла кабина като телефонна будка, само стените ѝ не бяха прозрачни, а матови. Към кабината водеше врата, а от там се носеше мирис, какъвто се явява след силна буря. Гаг плахо пристъпи навътре, Корней се вмъкна след него и отворът на вратата изчезна.

— После ще ти обясня как се прави това — говореше Корней. Той бавно натискаше клавишите на малкия пулт, вграден в стената. Такива пултове Гаг беше виждал на сметачните машини в счетоводството на школата. — Ето, набирам шифъра — продължи Корней. — Набрах го... Виждаш ли зелената светлинка? Това означава, че шифърът има смисъл, а терминалът е свободен. Сега тръгваме... Ето това червено бутонче...

Корней натисна червения бутон. За да не падне, Гаг се улови за пуловера му. Подът сякаш за миг изчезна, а после отново се появи и зад матовите стени изведнъж стана по-светло.

— Това е — каза Корней. — Излизай.

Залата я нямаше. Имаше широк, ярко осветен коридор. Възрастна жена в блестяща като живак наметка се дръпна встрани, за да им направи път. Тя строго премери с поглед Гаг, погледна Корней, при което лицето ѝ изведнъж трепна, после бързо се вмъкна в кабинката и вратата зад нея изчезна.

— Направо — каза Корней.

Гаг тръгна напред. След като направи няколко крачки, той тихичко си пое дъх.

— Само за миг — и сме на двайсетия километър — каза Корней зад гърба му.

— Покъртително... — отвърна Гаг. — Не знаех, че можем да правим такива неща...

— Е, да предположим, че вие още не ги можете... — възрази му Корней. — Тук, надясно.

— Не, имам предвид — по принцип... Разбирам, че всичко е засекретено, но за армията...

— Върви, върви — побутна го Корней по гърба.

— За армията тази работа е незаменима... За армията, за разузнаването...

— Така — каза Корней. — Сега се намираме в хотела. Това е моята стая. Живеех тук, докато те лекувах.

Гаг се огледа. Стаята беше голяма и съвсем празна. Никакви следи от мебели. Вместо предната стена — синьо небе, останалите стени — разноцветни, подът — бял, а таванът — като в болницата на разноцветни карета.

— Хайде да си поговорим — каза Корней и седна.

Той трябваше да падне с мършавия си задник върху белия под. Но подът се изду срещу падащото му тяло, сякаш го обтече и се превърна в кресло. Това кресло само преди миг го нямаше. То просто поникна. Направо от пода. Пред очите му. Корней метна крак връз крак и по навик обхвана коляното си с кокалестите си пръсти.

— Ние много спорихме, Гаг — започна той, — какво да те правим. Какво да ти разкажем и какво да скрием от теб. Как да направим, щото ти, опазил Бог, да не се побъркаш...

Гаг облиза пресъхналите си устни.

— Аз...

— Предлагаха, например, да те оставим за три-четири месеца в безсъзнание. Предлагаха да те хипнотизираме. Много и различни глупости се предлагаха. Аз бях против. И ето защо. Първо, защото вярвам в теб. Ти си силно и тренирано момче, видях те в боя и знаех, че си много издръжлив. Второ, за всички ще бъде добре, ако видиш нашия свят... пък било и само късче от нашия свят. Е, и трето, честно ще ти кажа: може да ми потрябваш.

Гаг мълчеше. Краката му се вдървиха, той стискаше с все сила, до болка ръцете си, заключени зад гърба. Корней изведнъж се наведе напред и каза нещо, което прозвуча като заклинание:

— Нищо страшно не се е случило с теб. Нищо страшно с теб няма да се случи. Ти си в пълна безопасност. Ти просто извършваш пътешествие, Гаг. Ти си на гости, разбираш ли?

— Не — каза Гаг дрезгаво.

Той се обърна и тръгна право към синьото небе. Спря се. Погледна. Стиснатите му юмруци побеляха. Той направи крачка назад, втора, трета, отдръпваше се все по-назад и назад, докато лопатките му опряха в нещо.

— Значи... аз вече съм там? — каза той дрезгаво.

— Значи ти вече си тук — каза Корней.

— Каква ми е задачата?... — попита Гаг.

ГЛАВА ТРЕТА

С една дума, момчета, здравата загазих. Сигурно никой Боен котарак не е загазвал така преди мен. Седя си сега на разкошната полянка, затънал до шия в меката тревна морава. Около мен — благодат, чистия курорт на езерото Загута, само дето самото езеро го няма. Дърветата — никога не бях виждал такива дървета: листата им зелени, та зелени, меки, копринени, а на клоните висят разкошни плодове — круши се казват — вкусни, пръстите да си оближеш — яждо насита. Наляво от мен гора, а точно пред мен къща. Корней казва, че я е построил със собствените си ръце. Може би, не зная. Зная само, че когато ме назначаваха караул при ловния павилион на негово височество, тогава и там имаше къща — разкошна къща, но бяха го построили големи глави, къде ти ще го прави той самият. Пред къщата има басейн, с чиста вода, щом я погледнеш и ти се иска да си пийнеш, да се изкъпеш. А наоколо — степ. Там още не съм ходил. Засега не ми се ще. Не ми е до степта сега. Сега се опитвам да разбера, на какъв език мисля, змийско мляко! Та нали откак се помня, никакви езици освен алайски не съм знаел. Военният разговорник естествено не влиза в сметката: всякакви там „горе ръцете“, „залегни“, „кой е командирът“ и прочие. А сега ето че не мога да проумея кой е родният ми език — техният руски или алайският? Корней казва, че са ми натикали двайсет и пет хиляди думи и разни там идиоми на руски език за една нощ, докато съм спял след операцията. Не зная. Идиом... Как беше това на алайски? Не зная.

Ами я да видим, какво е първото нещо, което си помислих? Спецлаборатория. Такива ги има у нас, знам. Корней е офицер от нашето разузнаване. И ме готвят за някаква особено важна задача. Може би интересите на негово височество са се разпрострели до другия континент. А може би, дявол да го вземе, и на друга планета. Защо пък не? Какво знам аз?

А пък аз, глупакът, отначало си помислих, че около мен всичко е декор. А после един ден живея тук, а на другия — не, така, момчета, не

става. Декор ли е този град? Онези сините грамади, които се появяват от време на време на хоризонта — те декор ли са? А лапането? Ако покажа на момчетата това лапане — няма да повярват, ще кажат, че такова лапане няма. Вземаш тубичката като тези от паста за зъби, изстискаш я на чинията и като започне да ти пуска мехури, да съска и тогава трябва да вземеш другата тубичка, да я стиснеш и преди да кажеш „ах“, на чинията пред тебе се появява чудесно парче месо, цялото зачервено, а миризмата му... е, да не ви разправам. Това, момчета, не е декор. Това е месо. Или да кажем, небето нощем: всички съзвездия са изкривени. И Луната. Също ли е декор? Честно казано, тя съвсем си прилича на декор. Особено когато е високо. Но когато изгрява, е направо страшна. Огромна, набъбнала, червена, пълзи иззад дърветата... Кой ден съм вече тук, пети ли, или повече, но и досега от това зрелище ме побиват тръпки.

Но работата е лоша. Могъци са тези тук, могъци са и това се вижда с просто око. А срещу тях, срещу цялата тяхна мощ аз тук съм сам. И най-страшното е, че никой при нас не знае за тях. Ходят си те по нашата Гиганда като у дома си, знаят всичко за нас, а ние за тях — нищо. С какво са дошли при нас, за какво сме им притрябвали? Страшно... Като си представиш цялата тяхна дяволщина — всички тези мигновени скокове на стотици километри без самолети, без коли, без железница... техните здания по-високи от облаците, невъзможни, невероятни, като лош сън... стаи като летящи килимчета, храната направо от въздуха, лекари чародеи... А днес сутринта сънувах ли, какво ли беше? — Корней направо от басейна, без нищо по себе си, само по едни плувки, излетя към небето като птица, развъртя се над градината и изчезна зад дърветата.

И като си спомних за това, джигера щеше да ми се пръсне. Скочих, изтичах по поляната, изядох една круша, за да се успокоя. А аз съм тук всичко на всичко само пет дни! И какво мога да видя за пет дни? Ето тази поляна. Прозорецът ми право към нея гледа. А одева се събуждам през нощта от някакво дрезгаво мяукане. Котки ли се бият, що ли? Вече знам, че не са котки. Прокрадях се към прозореца и гледам — стои. Насред ливадата. Какво е това — нищо не разбирам. Нещо триъгълно, огромно, бяло. Докато си триех очите, гледам — топи се във въздуха. Като привидение, честна дума. Те така ги и наричат: „призраци“. На сутринта питам Корней, а той ми казва: това,

казва, са нашите звездолети от клас „призрак“, със среден обseg на прелитане под двайсет светлинни години. Представяте ли си? Двайсет светлинни години — и това им е средният обseg! Между другото, до Гиганда са всичко на всичко осемнайсет...

Не-е, ние само за едно можем да им послужим — да им станем роби. Някой тук трябва да работи за тях, някой трябва да им осигурява изобилието... А пък Корней все ми говори: учи се, оглеждай се, чети, и след три-четири месеца като се върнеш значи в къщи, ще почнеш нов живот да строиш, щото след три-четири месеца войната, казва, ще свърши, защото ние с тая война се заехме и в най-скоро време ще приключим с нея. И тука го хванах. Кой, питам, ще победи в тази война? Никой няма да победи, ми казва той. Ще има мир и толкоз. Така-а... Всичко е ясно. Това значи, че ние материалът ненапразно сме го прехвърлили. За да бъде всичко мирно и тихо, без всякакви там смущения, въстания, кръвопролития. Също както пастирите не дават на бикове да се бият и осакатяват. Който от нас е опасен — ще го приберат, който им е нужен — ще си го купят и ще започнат да тъпчат трюмовете на своите „призраци“ с алайци и плъхояди на куп...

А що се отнася до Корней... Нищо не мога да направя със себе си: харесва ми и това е. С глупавата си глава разбирам, че другояче не може, че само такъв човек са могли да лепнат за мен. Тиквата ми го проумява, но не мога да го мразя. Някаква магия е. Вярвам му като глупак. Слушам го със зяпнала уста. А много добре зная, че ей сега ще започне да ми внушава и да ми доказва, че техният свят е прекрасен, а нашият е лош, и че трябва да преправим нашия свят по образ и подобие на техния, и че аз трябва да им помогна в тази работа, щото съм умен, волеви и силен момък, напълно подготвен за истинския живот...

Ами че той вече започна малко по малко да го прави. Нали вече успя да окаля всички велики хора, които ние боготворим. И фелдмаршал Браг, и Еднооката Лисица, великият шеф на разузнаването, и за негово височество се опита да намекне, но тук аз, разбира се, веднага го прекъснах... Всички натопи. Дори имперците — това е, за да покаже, колко е безпристрастен. Само за един-единствен казва хубави неща — за Гепарда. Струва ми се, че го познава лично. И го цени. В този човек, казва, е загинал великият педагог...

Исках да се спра, но не успях — започнах да мисля за Гепарда. Ех, Гепарде... Е добре, загинаха си момчетата, и Заека, и Носестия... Кърлежа с ракета под мишница се хвърли под бронехода... нека. Нали за това са се родили на този свят. А пък Гепарда... Баща си почти не помня, майка ми — за каква майка говорим? Но теб няма никога да те забравя. Пристигнах в школата и бях толкова слаб и гладен, само котешко лапах, самият аз за малко да бъда изяден, баща ми се върна от фронта без ръце, без крака, никаква полза от него, всичко разменяше за водка... А в казармата какво? В казармата също не е по мед и масло, сами знаете какви са дажбите. И кой ми даваше консервите си? Стоиш дневален през нощта и ти се плюска, та чак зъбите ти скърцат. И изведнъж се появява сякаш изпод земята, изслушва рапорта, промърморва нещо и ти мушне в ръката комат хляб с конско месо — своя си комат, според тиловите норми — и дим да го няма... Ами в марш на скока, когато ме влачи за врата цели двайсет километра, когато аз паднах от слабост? Момчетата трябваше да ме влачат и биха били радостни, но самите те падаха на всеки десет крачки. А как е по инструкция? Щом не можеш да вървиш — не си годен за служба. Хайде в къщи под вонящото стълбище котки да ловиш... Да, няма да те забравя аз теб. Загина ти, както ни учеше да загиваме, така и самият ти загина. Е, щом като оцелях, значи сега трябва да живея, без да посрамвам паметта ти. Но как да живея? Загазих, Гепарде. Ох, само как съм загазил! Къде си ти сега? Научи ме, подскажи ми...

Тези тук искат да ме купят. Първо на първо ми спасиха живота. Излекуваха ме, като нов ме направиха, дори нито един продупчен зъб не ми остана — нови ли ми израснаха, или що? По-нататък. Хранят ме до пръсване, знаят мошениците му недни, че при нас с лапането е трудно. Говорят ми мило, назначиха ми за надзирател симпатичен човек...

Сега той ме вика: време е за обяд.

Седнахме на масата в трапезарията, взехме същите онези тубички, навъртяхме си ядене. Корней си приготви нещо странно — цяло кълбо от прозрачни жълтеникави нишки — нещо като хилав блатен таралеж — заля го всичкото това с някакъв кафеникав сос, най-отгоре стърчат парченца месо или може би риба и мирише... не зная дори на какво, но здравата мирише. Кой знае защо, но започна да го яде с пръчици. Стисна две пръчки между пръстите си, поднесе

чинията съвсем под брадата си и започна да мята всичко това в устата си. Мята и ми намигва. Значи е в добро настроение. А пък аз от всичкото това дете го мисля, а пък и от крушите навярно, нямах почти никакъв апетит. Направих си месо. Варено. Исках задушено, но излезе варено. Добре де, може да се яде и на това съм благодарен.

— Добра работа свърших днес — съобщи Корней, увивайки таралежа си. — А ти какво прави?

— Ами, нищо особено. Къпах се. Седях в тревата.

— Ходи ли в степта?

— Не.

— Жалко. Нали ти казах, че ще ти бъде много интересно там.

— Ще намина. После.

Корней дояде таралежа и отново се залови с тубичките.

— Намисли ли си къде би искал да отидеш?

— Не. Тоест да.

— Е?

Какво ли да го излъжа? Никъде не исках да ходя, исках тук с тази къща да се запозная, но ето че изтърсих:

— На Луната...

Той ме погледна учуден.

— А защо не го сториш? Нулкабината е в градината, справочник по шифрите съм ти дал... Набери номера и тръгвай.

Притрябвала ми е тази Луна...

— Ще тръгна — казах аз. — Само да си обуя галошите...

Не знам откъде ми хрумна тази шегичка. Навярно е някакъв идиом. Загнездили са ми я в мозъка и сега от време на време изскача.

— Какво, какво? — попита Корней, като вдигна вежди.

Замълчах. Сега значи и на Луната ще трябва да ходя. Щом съм казал, значи трябва да го направя. И какво има да гледам там? Всъщност нищо не ми пречи да отида и да погледна... Помислих си колко неща има още за гледане и ми причерня пред очите. И то само за гледане! А трябва също така и да помня, да го прибера в главата си тухла по тухла, а в тиквата ми всичко така се е омешало, сякаш цели сто години се мотам тук и през тези сто години ден и нощ ми прожектират някакъв откачен филм без начало и без край. Той пък нищо не крие от мен. Нултранспортиране? Моля, заповядай! Обяснява ми за нултранспортирането. И някак си простичко обяснява, показва

ми модели. Моделите ги разбирам, но как работи нулкабината — иди, че си блъскай главата. Изкривяването на пространството разбра ли? Или, да речем, как става тая храна от тубичките. Три часа ми обяснява, а какво ми остана в главата? Субмолекулярно свиване. А после пък разширяване. Субмолекулярното свиване — това разбира се, е хубаво и дори прекрасно. Химия. Ама откъде се взема това парче печено месо?

— Е, какво си се натъжил? — попита Корней, като се бършеше със салфетката. — Трудно ли ти е?

— Главата ме цепи — казах аз злобно.

Той изхъмка и започна да раздига масата. Аз, разбира се, както следва, се спуснах да му помагам, само дето тук и за един човек няма никаква работа. Прибирането ставаше така: отваряш люка в средата на масата, напъхваш в него всичко и дори не е нужно да го затваряш, той сам се затваря.

— Хайде да отидем да гледаме кино — каза той. — Един мой познат е направил чудесен филм. В старинен стил, плосък, черно-бял. Ще ти хареса.

Накратко, наложи ми се да седна и да гледам кино. Някаква щуротия. Любовна. Обичат се там двама аристократи, а родителите им са против. Има там две места, където се бият, но само с мечове. Всичко е много добре заснето, така при нас не го могат. Единият прободде другия с меч си, ей така, без измама, а острието излезе на три пръста от гърба му и сякаш димеше... Ето за какво още са им нужни робите. Причерня ми пред очите от тази мисъл, едва изтърпях до края. А на всичко отгоре страшно ми се пушеше. Корней и той като Гепарда не одобряваше пушенето. Предложи ми дори да ме излекуват от този навик, но аз не се съгласих: може би това е единственото нещо, което ми е останало от предишния ми живот... С една дума, поисках разрешение да се прибера. Казах, че искам да почета. За Луната. Повярва ми. Пусна ме.

Влязох в стаята си, сякаш се прибрах у дома. И веднага я пренаредих. Това също ме измъчи. Корней, разбира се, всичко ми обясни, но аз, разбира се, нищо не вдянах. Стоя наред стаята и рева като луд: „Стол! Искам стол!“ Чак след малко се приспособих. Тук значи не е нужно да ревеш, а трябва само тихичко да си представиш стола с всичките му подробности. И аз си го представих. Дори кожената тапицерия на седалката беше скъсана, а после грижливо

закърпена. Спомних си, че това стана, когато Заека след похода изведнъж седна, а после стана и се закачи за тапицерията с кукичка от котка. И всичко останало подредих както беше у Гепарда, в неговата стая: железен креват със зелена вълнена покривка, нощно шкафче, железен сандък за оръжия, масичка с лампа, два стола и гардероб. Направих врата като хората — двуцветна, в оранжево и бяло, цветовете на негово височество. Вместо прозрачната стена направих един прозорец. Окачих лампа с тенекиен абажур...

Естествено, всичко това е декор: нито тенекия, нито желязо, нито дърво — нищо подобно няма тук. И оръжие, то се знае, няма никакво в железния сандък — там стои един-единствен патрон от автомат, който се бе забутал в джоба на якето ми. И на нощното шкафче няма нищо. При Гепарда имаше снимка на жена с дете — казваха, че това е жена му и дъщеря му, но той никога не говореше за това. аз също исках да сложа някаква снимка. На Гепарда. Какъвто го видях за последен път. Но нищо не излезе от това. Навярно Корней правилно ми обясни, че за това трябва да бъдеш художник или скулптор.

Но като цяло моята колибка ми харесва. Тук ми е спокойно, щото в другите стаи е като в празно поле, можеш от край до край да го прострелваш. Истината е, че тя само на мен ми харесва. Корней я погледна, не каза нищо, но според мен не беше във възторг. Но това е само половин беда. Ако щете вярвайте, ако щете не, но тази моя стая и на самия мен не ми харесва. Или самата къща. Или, змийско мляко, онази невидима сила, която управлява тук. Малко да се разсееш и току-виж — столът го няма. Или лампата на тавана. Или железният сандък се е превърнал в една от ония ниши, в които си държат микрокнигите.

Ето и сега. Гледам — няма го нощното шкафче. Тоест шкафчето е тук, но не е нито моето, нито на Гепарда, пък и изобщо не е шкафче. Дявол знае какво е — някакво полупрозрачно съоръжение. Слава Богу, поне цигарите ми бяха останали така, както си бяха. Милите ми цигари, саморъчно направени. Седнах си на любимия стол, запалих цигара и взех, че унищожих онова съоръжение. Честно казано — с удоволствие. И върнах шкафчето на мястото му. И дори си спомних номера му: 0064. Само дете не зная, какво означава този номер.

Седя си аз, пуша си и си гледам шкафчето. И ми е спокойно на душата, в стаята ми е приятен полумрак, прозорецът е тесен, можеш при случай да стреляш от него много добре. Де да имаше по кого. И

започнах да си мисля: какво ли да сложа на това шкафче? Мислих, мислих и го измислих. Свалих от врата си медальона, отворих капачето и извадих портрета на нейно височество. Обгърнах го с рамка както можах, нагласих го в средата, запалих нова цигара, седя и гледам прекрасното лице на Девата на Хилядите Сърца. Всички ние сме Бойни котараци, нейни рицари и защитници чак до смъртта си. Всички наши добродетели ѝ принадлежат. Нежността ни, добротата ни, състраданието ни — всичко това в нас е от нея, за нея, в името на нея.

Седях си така и изведнъж ми дойде наум в какъв вид седя пред нея. Ризка, къси панталонки, голи ръце, голи крака... Пфу! Така подскочих, че чак стола падна, отворих шкафа, смъкнах от себе си този бяло-син боклук и си навлякох моята скъпа маскировъчна куртка и маскировъчните панталони. Долу сандалите, на краката — тежки червеникави ботуши с къси кончови. Препасах се с ремъка така, че чак дишането ми спря. Жалко, че я няма баретата — сигурно е изгоряла цялата, в прахта, дори не са успели да я възстановят. А може би съм я загубил в онази суматоха... Огледах се в огледалото. Е, това е друга работа: не сополиво момченце, а Боен котарак — копчетата лъцят, Черният звяр на емблемата се е озъбил във вечната си ярост, катарамата на ремъка е точно на пъпа, като излята. Ех, само баретата я няма!...

И изведнъж забелязах, че рева Марша на Бойните котараци, рева с цяло гърло до прегракване, а на очите ми — сълзи. Стигнах до края, изтрих си очите и започнах от началото, вече полугласно, просто за удоволствие, от първия стих, от който ми се свива сърцето: „С пурпурна заря е покрит хоризонта“ и така до последния, радостния: „Бойний котарак не ще погине“. Ние там бяхме съчинили още един куплет, но този куплет в трезво състояние, а пък и пред портрета на Девата не е възможно да бъде изпълнен. Помня, че Гепарда издърпа пред всички ушите на Крокодила заради този куплет...

Змийско мляко! Пак! Тази лампа пак се превърна в някакъв глупав светилник. И какво да правиш с нея... Опитах се да превърна този светилник пак в лампа, а после плюнах и целия го унищожих. Обзе ме отчаяние. И как да се справя с него, когато не мога да се справя със собствената си стая! С тази проклета къща... Вдигнах стола и седнах отново. Къщата. Каквото и да казвате, момчета, но с тази къща нищо не е наред. Струва ви се, че всичко е от просто по-просто: двуетажна

къща, до нея горичка, наоколо двайсет и пет километра гола степ като дъска, а в къщата — само аз и Корней. И това е. Но изглежда, че не е само това.

Първо — гласовете. Някой говори и не е един, и не е някакво радио. Из цялата къща има гласове. И не се случва през нощта, а посред бял ден. Кой говори, с кого говори, за какво говори — нищо не се разбира. При това, забележете, че Корней го няма по това време в къщата. Впрочем, това също е въпрос: къде ходи... Макар че, струва ми се, намерих отговор на този въпрос. Умрях от страх, но намерих отговора. Ето какво стана. Завчера си седя до прозореца и гледам нулкабината. Тя стои на верев в края на пясъчната пътечка, на около петдесет крачки. После слушам — някъде вътре в къщата сякаш се хлопна врата и веднага — тишина, и почувствах, че пак съм останал сам в къщата. Така значи, мисля си аз, значи не излиза с нулкабината. И тогава сякаш ме треснаха по главата: вратата! Къде в тази къща има врати, които да хлопат, освен в моята стая?

Изскочих от стаята, слязох на първия етаж. Промъкнах се и там — някакъв светъл коридор, прозорец по дължината на стената... при тях е винаги така. И изведнъж чувам — стъпки. Не зная какво ме спря. Спотаих се, стоя и не дишам. Коридорът е пуст, в отдалечения му край — врата, обикновена, боядисана... Не мога да разбера, как не съм я забелязал по-рано. Как не съм забелязал и коридора по-рано, също не разбирам. Както и да е. Главното са стъпките. На няколко души. Все по-близо и по-близо, и ето — дори сърцето ми се сви — право от стената по средата на коридора излизат един след друг трима. Змийско мляко! Имперски парашутисти в пълна бойна екипировка, в нашарените си комбинезони, с автоматите под мишница и брадвичка на задника... Веднага залегнах. Нали съм сам и нямам нищо — с голи ръце съм. Ха са се огледали, ха съм отишъл. Не се огледаха. Изтрополиха в далечния край на коридора към онази същата врата и изчезнаха. Вратата се хлопна сякаш от течение и край. Е, момчета... че като духнах обратно към стаята си — едва там се свестих...

И досега не разбирам какво може да означава това. Засега е ясно само как Корней изчезва от къщи. През същата тази врата. Но откъде са се взели плъхоядите, и то в пълна бойна... И каква е тази врата?

Хвърлих угарката на пода, погледах как подът я всмукна и се изправих. Страшничко е, разбира се, но нали отнякъде трябва да се

започне. И то от тази врата. В градината на полянката с уста, пълна с круши, естествено ще ми е по-приятно... или пък да пея маршове затворен в стаята си... Подадох глава през вратата и се ослушах. Тихо. Но Корней е в стаята си. Може би така е по-добре. В случай, че започна да пища кански, ще ме отърве. Слязох в този коридор, вървя на пръсти, дори ръцете си разперих. Цяла вечност се промъквах до тази врата. Измина десет крачки, спирам, ослушвам се — и по-нататък. Стигнах. Врата като врата. С никелирана дръжка. Долепих ухо — нищо не се чува. Натиснах с рамо. Не се отваря. Хванах дръжката, натиснах я. Пак не се отваря. Интересно. Изтрих потта от челото си, огледах се. Никой няма. Отново се хванах за дръжката, пак я натиснах и тогава вратата започна да се отваря. От страх или от изненада пак я захлопнах, проклетницата. А в празната ми тиква само една-едничка мисъл подскача, като грахово зърно във варел за бензин: не се пъхай, глупако, не се навирай, никой не те закача и ти не закачай никого... И тогава и тази последна мисълчица излетя из главата ми.

Гледам: на стената встрани от вратата с малки, стройни буквички е написано на алайски „значи“. Тоест там много нещо беше написано, цели шест реда, но всичко останало беше математика, при това такава математика, че аз разбирах от нея само плюсовете и минусите. И изглеждаше така: четири реда от същата тази математика, след това думата „значи“, подчертана с две черти, а после още два реда формули, оградени в дебела рамка, но на това място на този дето го е писал му се е счупил калема. Така, така... В нещастната ми глава, в празния ми варел настана такава главоблъсканица, че забравих за вратата. Излиза, че аз тук не съм сам, има още алайци. Кой? Къде? Защо не съм ви видял досега? Защо сте написали това? Знак ли давате? На кого? На мене ли? Та аз не разбирам от математика... Или сте я използвали тази математика само за замазване на очите? Този път нищо не успях да измисля, защото чух, че Корней ме вика. Втурнах се като луд и на пръсти се изстрелях в стаята си. Успях да се тръшна на стола, запалих цигара и хванах някаква книжка. Корней отдолу викна още два пъти, а после чувам, че чука на вратата.

Това въпрочем е правило при него — макар че си е в къщата, никога не влиза без да чука. Това ми харесва. Ние също винаги чукахме, когато влизахме при Гепарда. Но сега не ми беше до това.

„Влезте“ — казвам и изписвам на лицето си възможно най-голяма замисленост, сякаш така съм се зачел, че нищо не виждам и не чувам.

Той влезе, спря на прага, облегна се на касата на вратата и ме гледа. По лицето му нищо не може да се разпознае. Тук се направих, че се стряскам и загасих угарката. Тогава той заговори.

— Е, как е Луната? — ме попита.

Мълча. Нямам какво да кажа. Ето в такива случаи винаги ми се струва, че ще започне да ми чете конско, но това никога не става. Така е и сега.

— Ела с мен — казва, — да ти покажа някои неща.

— Слушам — казвам аз. И за всеки случай питам: — Ще заповядате ли да се преоблека?

— А на теб с това не ти ли е горещо? — пита той.

Аз само се усмихнах. Не можах да се въздържа. Ама че въпрос.

— Е, извинявай — казва той, сякаш прочел мислите ми. — Да тръгваме.

И ме поведе по места, където преди това не ме беше водил. Не, момчета, аз с тоя дом никога няма да се оправя. Дори не знаех, че в тази къща има такива неща. В гостната той се пъкна в стената до книжната ниша — и се откри вратичка, а зад вратата се появи стълбище за надолу, за подземие. Излезе, че в къщата има още един цял етаж, под земята, също така разкошен и осветен сякаш с дневна светлина, но там никой не живееше. Беше нещо като музей. Огромна стая и какво ли нямаше в нея!

— Разбираш ли, Гаг — казва ми той с някакво странно изражение — може би с тъга. — Аз преди това работех като космически зоолог, изследвах живота на другите планети. Ех, какви чудесни времена бяха! Ето виж тук! — Той ме хвана за ръкава и ме повлече към ъгъла, където на черна лакирана поставка беше разчекнат някакъв странен скелет с големината на куче. — Виждаш ли, той има два гръбначни стълба. Звяр от Нистагма. Когато хванахме първия екземпляр, отначало помислихме, че е някакво уродство. После още един такъв, трети... Стана ясно, че на Нистагма живее цял нов клон от животинския свят — двухордови. Те не се срещат никъде другаде... а и на Нистагма има само от един вид. Откъде се е взел? Защо?

И като започна... Влачеше ме от скелет на скелет, махаше с ръце, говореше високо — такъв още не бях го виждал. Изглежда страшно си

обичаше космическата зоология. Или с нея бяха свързани някакви особени спомени.

Не знам. От това, което ми говореше, аз малко разбирах и още по-малко запомних, пък и не се стараех особено. Какво ми влиза в работата! По-скоро забавно ми беше да гледам него, а и тези зверища!... А той имаше сигурно около сто парчета от тях. Било скелети, било цели, сякаш влети в големи прозрачни блокове (както разбирам — за да се запазят по-добре), било просто чучела, като в ловната къща на негово височество, но там имаше само глави или кожи.

Ето че във втората зала — щом влязохме там, аз дори се дръпнах назад — цялата стена отдясно бе покрита с една-единствена кожа. Змийско мляко! Дължината ѝ беше около двайсет метра, широка бе около три, ако ли не и четири, щом стига чак до тавана. И цялата тази кожа бе покрита с нещо като пластинки или люспи, и всяка люспа беше колкото голяма чиния, и всяка сияе с най-чиста изумрудена светлина с червени отблясъци, така че цялата зала изглеждаше зеленикава от тази кожа. Онемях, не можех очи да откъсна от това сияние. Как може да има такова нещо по света! А главата му малка като моя юмрук и очите не се виждат, а в устата му и пръста си не можеш да пхнеш — как е хранило такова туловище не е ясно...

После гледам — в края на залата сякаш има още една врата. В тъмно помещение. Приблжихме се — да, момчета, това не излезе врата. Оказа се, че е отворена паст. Ей Богу, врата. И дори не врата на стая, а да речем на гараж. Или може би на хангар. Това зверище се нарича тахорг и го намират на Пандора. А Корней мина толкова разсеяно покрай него, сякаш беше костенурка или, да речем, някаква жаба. А главата му като два вагона, в пастта му цялата наша школа може да се побере. А какво трябва да бъде туловището при такава глава} И с какво го ловят! Навярно с ракетохвъргачка...

И какво още нямаше там! Всякакви птици, грамадни насекоми... Виж, Крака го запомних. Стои по средата на залата един крак. Също влят в онази прозрачната материя. Страхотен крак. По-висок от мене, възлест като старо дърво, ноктите — осем парчета, такива изобразяват на дракона Гугу, всеки нокът е като сабя... Добре. И какво е забележителното? Оказва се, че освен като този крак или, да речем, опашка, нищо друго от този звяр няма в нито в един музей на света.

Живеел на планетата Яйла и толкова години го преследвали и пак не могли да го намерят цял. Куршуми го не ловели, газ не му действал, от всеки капан се измъквал, никога не са виждали мъртъв екземпляр, а го намирали така, на части. Станало ясно, че при тях повредените части просто се откъртват, живеят още известно време — гърчат се там или потръпват — и после, разбира се, замират... Да, кракът. Стоях пред този крак с отворена паст като тахорг. Все пак велик е Съзателят...

Вървахме, вървахме, Корней разказваше, горещеше се, а на мен всичко това малко по малко взе да ми омръзва и започнах отново да мисля за своите си неща. Отначало за оня надпис в коридора. Какво да правя с него и какви изводи да си извлека, а после отново се върнах на Корней. Защо той, мисля си, живее сам? Нали е богат човек, самостоятелен. Къде му е жената, къде са му децата? И все пак има някаква жена. Първия път я видях, още когато бях в болницата, те там през цялата зала си намигаха. А после тя дойде при него тук. Тоест как е дошла не съм видял, а само как я изпращаше, до самата нулкабина я заведе — всичко това стана пред очите ми. Само дето не е истински щастлив с нея. Той ѝ казва: „Чакам те всеки ден, всеки час, винаги“. А тя му казва: „А пък аз те мразя, всеки ден, всеки час...“ — или нещо от този род. Видяхте ли? А защо тогава идва, питам аз? Само дето разстрои човека до крайна степен. Тя в онази кабина — фър-р! — и сякаш нищо не е станало, а той, горкичкият, остана и на лицето му се изписа пак тази мъка, примесена с болка, като тогава в болницата, и аз накрая си спомних у кого съм виждал такова лице: у смъртно ранените, когато им изтича кръвта... Не, не е късметлия в личния си живот — и аз, чуждият човек, виждам с просто око това... Може би затуй работи денонощно, за да се отвлеча. И тази зоологическа чудатост е заради същото... Ще ме пусне ли някога от това подземие, или така цял живот ще си ходим? Не, няма да ме пусне. Пак започна да обяснява нещо. Поне половината разгледахме ли? Май че сме разгледали...

Да-а, живели са си тези зверове на хиляди светлинни години от това място. Тъгата не са познавали, макар че, разбира се, са си имали и те грижи и главоболия. Пристигнал някой си, мушнало ги в торбата и хайде — в този музей. С научна цел. Ето и ние също — живеем, сражаваме се, правим история, враговете си мразим, себе си не жалим, а те ни гледат и вече готвят торбата. С научна цел. Или с някоя друга. В края на краищата каква е разликата? И може би ще застанем и ние

всичките един ден в такива подземия, а те ще размахват ръце около нас и ще спорят: защо сме такива, откъде сме се появили и как. И от това изведнъж тези зверища ми станаха близки... Не точно близки, но не знам как другояче да го кажа... Говори се, че по време на наводнение, или да кажем, когато има пожар в джунглите, хищници и тревопасни се спасяват заедно, рамо до рамо и стават нещо като приятели, и дори си помагат един друг, чувал съм го. Ето че и у мен се появи същото чувство. Но за беда именно в този миг видях някакъв скелет.

Стои си в ъгъла скромно, без някакво особено осветление отдолу, малък на ръст — по-нисък от мен. Човек. Череп, ръце, крака. Какво, да не би да не съм виждал човешки скелети? Е, може би гръдният кош е малко по-широк, ръцете му мънички, между пръстите му има нещо като ципи, с криви крачета, но все пак е човек.

Сигурно е станало нещо с лицето ми, защото Корней изведнъж се спря, погледна ме втренчено, после погледна скелета, после пак мен.

— Ти какво? — попита ме той. — Нещо не разбираш ли?

Аз мълча, вторачил съм се в скелета и се старая да не гледам Корней. Пък и очаквах нещо такова. А Корней започна да говори спокойно:

— Да-а, това е самият знаменит псевдохомо, също забележителна природна загадка. Ти нещо чел ли си за него?

— Не — казах аз и си мисля: сега ще ми обясни всичко. Много добре ще ми го обясни. Но струва ли си да му вярвам?

— Това е удивителна история — каза Корней — и до известна степен трагична. Разбираш ли, тези същества би трябвало да са разумни. По всички известни нам закони — би трябвало. — Тук той разпери ръце. — Но не е така. Скелетът е дребна работа, после ще ти покажа снимки. Страшно! Миналия век научна група е открила на Тагор тези псевдохомо. Дълго са се опитвали да влязат в контакт с тях, наблюдавали са ги в естествени условия, изследвали са ги и дошли до извода, че това са животни. Звучало като парадокс, но фактът си бил факт — животни. Съответно са се държали с тях като с животни: затваряли ги в клетки, при нужда са ги убивали, режели са ги, препарирали са ги, вземали са скелетите и черепите за колекция. Така или иначе в научен смисъл това е уникална ситуация. Животно, което трябва да бъде човек, но не е човек. И ето че няколко години по-късно

на Тагор откриват могъща цивилизация. Изобщо не приличала нито на нашата земната, нито на вашата — невиждана, със съвършено фантастична фактура, но несъмнена. Представяш ли си какъв ужас е било? Един от първооткривателите се побъркал, друг се застрелял... И едва след още двайсет години открили обяснението! Оказало се, че на планетата има разум. Но абсолютно нечовешки. До такава степен не приличал нито на нас, нито на вас, нито да речем на леонидяните, че науката просто не могла дори да предположи възможността за такъв феномен... Да... Това е било трагедия. — Той изведнъж някак си се умърлуши и тръгна да излиза от залата, сякаш беше забравил за мен, но на прага се спря и каза, гледайки скелета в ъгъла: — А сега има хипотеза, че тези са изкуствени същества. Разбираш ли, тагорците са ги създали сами, моделирали ги или нещо такова. Но за какво? Ние така и не намерихме с тагорците общ език... — Тук той ме погледна, тупна ме по рамото и каза: — Ето това е, братко-храбрецо. А ти казваш — космозоология...

Вече не зная дали ми е казал истината, или си беше измислил всичко, за да ми размъти окончателно мозъка, но желанието му да размахва ръце и да ми излага всякакви там природни загадки изглежда се бе поохладило. Излязохме от музея. Той мълчеше, аз също, а в душата ми някакъв неизринат курник, и така стигнахме до неговия кабинет. Той седна в креслото си пред екраните, изтегли от въздуха чаша с любимото си газирано, започна да смуче от сламката, а се загледа сякаш през мене. В кабинета му, освен тези екрани и ненормално количество книги, нищо особено нямаше. Дори нямаше маса и досега не мога да разбера какво прави, когато трябва да подпише да речем някакъв документ. В кабинета му нямаше нито картини, нито снимки, нито някакви други украшения. А пък е богат човек и може да си го позволи. Аз на негово място, ако, да речем, ми липсват някои неща, щях да си докарам изумрудената кожа, щях да си наема слуги, навсякъде щях да си сложа статуи, ковчорчета щях да си окача — като зная нашите... Е, сигурно не му идва на ум — нали е ерген. А може би длъжността му е такава, че не му се полага лукс. А какво знам за неговата длъжност? Нищо. Само дето има музей в подземие...

— Слушай, Гаг — проговори изведнъж той. — Може би на теб ти е скучно тук, а?

С този въпрос ме завари неподготвен. Кой знае как трябва да отговоря. И изобщо отде да знам, скучно ли ми е, или не? Тъжно — това да. Неуютно — да. Място не мога да си намеря — да. Но скучно ли ми е? Когато човек е в окопа под обстрел — скучно ли му е? На него, момчета, не му остава време да скучае. И на мен сега не ми остава време да скучая.

— Съвсем не — казвам. — Разбирам положението си.

— Е, и как го разбираш?

— Изцяло се намирам на ваше разпореждане.

Той се усмихна.

— На мое разпореждане... Добре, няма да говорим за това. Аз, както виждаш, не мога да ти отделя цялото си време. Пък и ти, според мен, не се стремиш особено към това. Стараеш се да се държиш понастрана от мен...

— Съвсем не — възразих аз вежливо. — Никога няма да забравя, че вие сте мой спасител.

— Спасител? Хм... До спасяването още е далеч. А не искаш ли да се запознаеш с един интересен субект?

Сърцето ми замря.

— Както заповядате — казвам.

Той помисли малко.

— Ами ще заповядам — каза той като се изправи. — Май че ще бъде полезно.

С тези неразбираеми думи той се приближи към далечната стена, направи там нещо и стената се отвори. Погледнах и се дръпнах назад. Че стените им тук за минутка се отварят и затварят — с това вече свикнах и даже ми е омръзнало. Но аз какво очаквах? Мислех си, че иска да ме запознае с математика, а там — змийско мляко! — стои ей толкав дангалак, висок два и половина метра, раменища, ръчища, шия няма никаква, а муцуната му сякаш покрита със забрало, гъста такава матова решетка, а отстрани на главицето му стърчат нещо като фарове, нещо като уши. Ще си призная честно, че ако не бях в униформа, щях да офейкам умрял от страх. Честно. Аз щях да духна както си бях и в униформата, но краката ми се подкосиха. А пък този дългуч на всичкото отгоре каза с плътния си бас:

— Здравсти, Корней.

— Здравей, Драмба — му отговори Корней. — Излизай.

Оня излезе. И пак — какво очаквах? Че от стъпките му цялата къща ще се разтресе. Ама че чудовище, статуя! А той излезе, сякаш плуваше във въздуха. Нито звук, нито полъх — току-що беше в нишата, а сега стои в средата на стаята, наклонил към мен ушите си — фарове. Почувствах, че лопатките ми опряха в стена и не мога повече да отстъпвам. А Корней, безделника му с безделник, се засмя и каза:

— Не се плаши, не се плаши, Бойни котарако! Това е робот! Машина!

Благодаря, мисля си. Да не би да ми стане по-леко от това, че е машина.

— Такива като него вече не правим — каза Корней и погали дангалака по лакътя, като издиха от него някакви пращинки. — А моят баща с такива ходеше на Яйла и на Пандора. Помниш ли Пандора, Драмба?

— Всичко помня, Корней — отвръща с басовия си глас дангалакът.

— Ето, запознайте се — каза Корней. — Това е Гаг, момъкът от преизподнята. Новак на Земята, нищо не знае тук. Преминаваш в негово разпореждане.

— Чакам вашите заповеди, Гаг — отвърна дангалакът с басовия си глас и като знак за поздрав вдигна широката си длан чак до тавана.

Изобщо всичко свърши благополучно. В дълбоката нощ, когато къщата спеше, аз се прокраднах в оня същия коридор и под математическите формули написах: „Кой си ти, приятелю?“

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Когато излязоха на запуснатия път, слънцето вече се бе издигнало високо над степта. Росата бе изсъхнала, жилавата ниска трева шумолеше и хрущеше под краката им. Безброй скакалци цвъртяха наоколо, остър горчив мирис се носеше над нагрятата земя.

Пътят беше странен. Идеално прав, той започваше от мътносиния хоризонт, разсичаше наполовина земния кръг и свършваше отново до мътносиния хоризонт, там, където непрекъснато, и денем, и нощем, нещо много далечно и неясно лумваше, святкаше, движеше се, издуваше се и отново се свиваше. Пътят бе широк, матово проблясваше на слънцето, а платното му сякаш бе разстлано върху степта, масивно, с дебелина няколко сантиметра, заоблено по краищата с ивица от някаква плътна, но не твърда материя. Гаг стъпи на платното и много учуден от неочакваната му еластичност, няколко пъти лекичко подскочи на място. Това, разбира се, не беше бетон, нито пък обикновен напечен от слънцето асфалт, а нещо като много пътен каучук. Този каучук излъчваше прохлада, а не задушния зной на нажежено покритие. И на повърхността на платното нямаше никакви следи, нямаше дори прах. Гаг се наведе и прокара ръка по гладката, почти хлъзгава повърхност. Погледна ръката си. Дланта му беше чиста.

— Много е изсъхнал през последните осемдесет години — избоботи Драмба. — Последния път, когато го видях, беше широк повече от двайсет метра. И тогава още се движеше.

Гаг скочи на земята.

— Движеше ли се? Как така се движеше?

— Това бе самодвижещ се път. Тогава имаше много такива пътища. Те опасваха цялото земно кълбо и течаха — по краищата бавно, в центъра много бързо.

— Нямахте ли автомобили? — попита Гаг.

— Имахме. Не мога да ви кажа защо хората се увлякоха да създават такива пътища. Имам само косвена информация. Беше свързано с пречистване на околната среда. Самодвижещите се пътища

я пречистваха. Те поемаха и събираха от атмосферата, от водата, от земята всичко излишно и всичко вредно.

— А защо сега не се движи? — попита Гаг.

— Не знам. Всичко много се е променило. Преди в това небе в няколко хоризонта се движеха потоци от летящи машини. Сега небето е пусто. Преди от двете страни на пътя растеше пшеница, висока колкото мен. Сега е степ.

Гаг слушаше с отворена уста.

— Преди през рецепторите ми всяка секунда преминаваха стотици импулси — продължи Драмба с монотонен глас. — Сега нищо не усещам, освен атмосферни разряди. Отначало дори ми се струваше, че съм се разболял. Но сега знам: аз съм си предишният. Светът се е променил.

— Да не би светът да се е разболял? — попита живо Гаг.

— Не разбирам — каза Драмба.

Гаг се обърна и се загледа към хоризонта, който лумваше и се поклащаше. „По дяволите — мрачно си помисли той. — Та как няма да се разболеят!“

— А какво е това там? — попита той.

— Там е Антонов — отговори Драмба. — Това е град. Преди осемдесет години не се виждаше оттук. Беше селскостопански град.

— А сега?

— Не знам. През цялото време се опитвам да повикам информаториума, но никой не ми отговаря.

Гаг гледаше загадъчното блещукане и изведнъж зад хоризонта се появи нещо невероятно огромно, като полегато платно на кораб с неописуеми размери, също такава сивосинкаво като небето, или може би малко по-тъмно, което бавно и величествено описа дъга като часовникова стрелка по циферблат и отново се смеси с пелената от мъгла. Гаг си пое дъх.

— Видя ли? — попита той шепнешком.

— Видях — каза Драмба съкрушен. — Не знам какво е това. Преди го нямаше.

Гаг, потрепервайки, сви рамене.

— Каква полза от тебе... — измърмори той. — Добре, хайде да се връщаме у дома.

— Вие искахте да посетите ракетодрума — напомни му Драмба.

— Господин! — рязко каза Гаг.

— Не разбирам...

— Когато се обръщаш към мен, бъди така любезен да добавяш „господине“!

— Разбрах, господине.

Известно време вървяха мълчаливо. Скакалците като сухи пръски се разлетяваха под краката им. Гаг поглеждаше под око към безщумния колос, който плавно се полюляваше до него. Изведнъж той забеляза, че около Драмба, съвсем като одева около пътя, витае собствена атмосфера на свежест и прохлада. Пък и самият Драмба бе направен от нещо подобно: беше плътно еластичен и също така матово прозираха китките на ръцете му, стърчащи от ръкавите на синия му комбинезон. И още: Гаг забеляза, че Драмба през цялото време застава така, че да бъде между него и слънцето.

— Е, хайде, разкажи ми още веднъж за себе си — нареди му Гаг.

Драмба повтори, че е робот андроид номер еди-кой си от експерименталната серия на експедиционни роботи, конструиран тогава и тогава (преди около сто години — ама че старче!), задействан еди-кога си. Работил в такива и такива експедиции, претърпял сериозна повреда на Яйла, бил частично разрушен; реконструиран и модернизирал еди-кога си, но повече не участвал в експедиции...

— Миналия път ми каза, че пет години си престоял в музея — прекъсна го Гаг.

— Шест години, господине. В Музея по история на откритията в Любек.

— Добре — измърмори Гаг. — А после осемдесет години си стърчал в онази ниша при Корней.

— Седемдесет и девет години, господине.

— Добре де, добре, няма защо да ме поправяш... — Гаг замълча. — Сигурно ти е било скучно да стоиш там, нали?

— Не разбирам въпроса, господине.

— Ама че дръвник... Впрочем това никого не интересува. Ти по-добре ми кажи друго нещо: по какво се отличаваш от хората?

— По всичко се отличавам от хората, господине. По химически състав, по принципите на системата за управление и контрол и по предназначение.

— И какво е твоето, на теб, дръвника, предназначение?

— Да изпълнявам всички заповеди, на които съм способен.

— Аха! А какво е предназначението на хората?

— Хората нямат предназначение.

— Тъпанар си ти, момко. Селяндур. Какво разбираш ти от истински хора?

— Не разбирам въпроса, господине.

— Аз пък сега нищо не те питам.

Драмба замълча.

Те вървяха през степта, отклонявайки се все повече от прекия път към дома, защото на Гаг изведнъж му стана интересно да погледне, що за съоръжение стърчи на малкия хълм вдясно. Слънцето вече беше високо, над степта нажеженият въздух потрепваше, задушният остър мирис на трева и земя все повече се засилваше.

— Значи си готов да изпълниш всяка моя заповед, така ли? — попита Гаг.

— Да, господине. Ако е по силите ми.

— Е добре... А ако ти наредя нещо, а... м-м-м... някой друг — нещо съвсем противоположно? Тогава какво?

— Не разбирам, кой ще даде второто нареждане?

— Ами... м-м-м... Все едно кой.

— Не, не е все едно, господине.

— Ами например Корней...

— Ще изпълня нареждането на Корней, господине.

Известно време Гаг мълчеше. „Ах ти, говедо — мислеше си той. — Боклук такъв.“

— А защо? — попита той накрая.

— Корней е по-старши, господине. Индексът на социалната му важност е доста по-висок.

— Какъв е пък този индекс?

— Той има по-голяма отговорност пред обществото.

— А ти откъде знаеш?

— Равнището му на информираност е значително по-високо.

— И какво от това?

— Колкото по-високо е равнището на информираност, толкова по-голяма е отговорността.

„Хитро — помисли си Гаг. — Няма как да се заядеш. Всичко е вярно. А аз тук съм като малко дете. Е, ще видим...“

— Да, Корней е велик човек — каза той. — Аз, разбира се, съм далеч от него. Той всичко вижда, всичко знае. Ето ние с тебе сега си бърбим, а той сигур слуша всяка дума. Малко нещо да не е наред и той ще ни даде да се разберем...

Драмба мълчеше. Бог знае какво ставаше в ушатата му тиква. Муцуна може да се каже, че няма, очи — няма, можеш ли да разбереш! И гласът му е такъв еднакъв...

— Вярно ли е?

— Не, господине.

— Как така — не? Според теб, може ли Корней да не знае нещо?

— Да, господине. Той задава въпроси.

— Сега ли?

— Не, господине. Сега нямам връзка с него.

— Та според теб, той не чува това, което сега казваш? Или каквото аз ти казвам? Ами той, ако искаш да знаеш, дори мислите ни чува! Камо ли разговорите...

— Разбрах ви, господине.

Гаг погледна Драмба с омраза.

— Какво разбра, кълвач такъв?

— Разбрах, че Корней разполага с апаратура за възприемане на мисли.

— Кой ти го каза?

— Вие, господине.

Гаг се спря и ядно се изплю. Драмба също спря веднага. Ех, да можеше да го цапне между ушите, ама като не може да го стигне. Ама че дръвник. Или пък се преструва? По-спокойно, Котарако, по-спокойно. Хладнокръвие и самообладание.

— А преди това не го ли знаеше?

— Не, господине. Нищо не знаех за съществуването на такава апаратура.

— И какво искаш да кажеш с това, дивако, че такъв велик човек като Корней сега нито ни вижда, нито ни чува?

— Моля да уточните: съществува ли апаратура за възприемане на мисли?

— Откъде да знам? Пък и не е нужна апаратура! Ти нали умееш да предаваш изображение, звук...

— Да, господине.

— Ще му предадеш ли?

— Не, господине.

— Защо?

— Нямам заповед, господине.

— Хайде де... Нямах заповед — измърмори Гаг. — Какво стоиш? Да вървим!

Известно време крачиха мълчешком. После Гаг каза:

— Ей ти, слушай! Кой е Корней?

— Не разбирам въпроса, господине.

— Ами... Каква длъжност заема? С какво се занимава?

— Не зная, господине.

Гаг отново се спря.

— Как така не знаеш?

— Нямам информация.

— Та той ти е собственик! Не знаеш ли кой е собственикът ти?

— Зная.

— Кой?

— Корней.

Гаг стисна зъби.

— Странно как стават тия неща, Драмба, приятелче — каза той мазно. — Корней ти е собственик, ти от осемдесет години си в къщата му и нищо не знаеш за него?

— Не е така, господине. Моят първи господар беше Ян, бащата на Корней. Той ме предаде на Корней. Това стана преди трийсет години, когато Ян се оттегли, а Корней построи къща на мястото на лагера на Ян. Оттогава Корней е мой притежател, но аз никога не съм работил с него и затова не знам с какво се занимава.

— Ъхъ... — рече Гаг и тръгна. — Значи ти изобщо не знаеш нищо за него?

— Не е така. Знам много неща за него.

— Разказвай! — заповяда му Гаг.

— Корней Янович. Ръст — сто деветдесет и два сантиметра, тегло по косвени данни — около деветдесет килограма, възраст по косвени данни — около шейсет години, индекс на социална важност по косвени данни — около нула девет...

— Почакай — каза слисан Гаг. — Млъкни за малко. Говори по същество, какво ми бърбориш.

— Не разбрах заповедта, господине — веднага отвърна Драмба.

— Ами... например женен ли е, какво му е образованието... деца... Разбра ли?

— Сведения за жената на Корней нямам. За образованието му — също. — Роботът направи пауза. — Имам информация за сина: Андрей, около двацет и пет годишен.

— За жена му нищо не знаеш, но за сина му знаеш, така ли?

— Да. Преди единацет години получих заповед да мина на разположение на юноша, по косвени данни около четиринайсет годишен, който Корней наричаше „син“ и „Андрей“. Намирах се на негово разположение четири часа.

— А после?

— Не разбрах въпроса, господине.

— После вижда ли си го?

— Не, господине.

— Разбра-ах — рече замислено Гаг. — Е, и с какво се занимавахте с него през тези четири часа?

— Разговаряхме. Андрей ме разпитваше за Корней.

Гаг се препъна.

— Всичко, което знаех бе ръст и тегло. После той ме прекъсна. Пожела да му разкажа за работата на Ян на другите планети.

Да-а-а. Значи такива ми ти работи. Е, това не ни засяга. Ама че дръвник! Няма защо да го питам и за къщата, ясно е — нищо не знае. Всичките ми планове провали, безделника му с безделник. Защо все пак Корней ми го пробута? А пък аз няма да го оставя, докато не го проверя!

— Напомням ви — сигнализира Драмба, — че вие имахте намерение да вървите към къщи.

— Ами да, имах намерение. Защо?

— Ние все повече се отдалечаваме от посоката на движение, господине.

— Теб никой не те пита — каза Гаг. — Искам да видя какво е това нещо на хълма.

— Това е обелиск, господине. Паметник над братска могила.

— На кого? — живо попита Гаг.

— На героите от последната война. Преди сто години археолозите открили на този хълм братска могила.

Ще видим, помисли си Гаг и ускори крачка. Дръзка и дори страшна мисъл му мина през главата. Рисковано е, помисли си той. Ох, ще ми откъснат главата! А защо? Аз откъде да знам кое как е? Тук съм нов човек, нищо не разбирам, нищо не знам... Пък и навярно нищо няма да излезе от това... Ами ако излезе... Ако стане, значи всичко е точно. Добре, нека опитаме.

Хълмът беше нисък, около дващсет — дващсет и пет метра височина, а над него се издигаше гранитна плоча, още толкова висока. Беше гладко полирана от едната страна и грубо одялана от всички останали страни. На полираната повърхност беше издълбан надпис — със старинни букви, които Гаг не познаваше. Той обиколи обелиска и се върна на сянка. Седна.

— Редник Драмба! — каза той тихо.

Роботът обърна към него ушатата си глава.

— Когато казвам „редник Драмба“ — отново тихо рече Гаг, — трябва да отговаряш: „Слушам, господин ефрейтор“.

— Разбрах, господине.

— Не господине, а господин ефрейтор! — развика се Гаг и скочи на крака. — Господин ефрейтор, разбра ли? Селско корито!

— Разбрах, господин ефрейтор.

— Не „разбрах“, а „тъй вярно“!

— Тъй вярно, господин ефрейтор.

Гаг се приближи плътно до него, сложи ръце на кръста си и се вторачи отдолу нагоре към непроницаемата матова решетка.

— Ще направя от тебе войник, приятелче — рече той с ласкаво-зловещ глас. — Как стоиш, хаймана с хаймана? Мирно!

— Не разбрах, господин ефрейтор — монотонно избоботи Драмба.

— По команда „мирно“ трябва да събереш пети и да раздалечиш пръсти, да изпъчиш гърдите си, колкото се може по-напред, да долепиш длани към бедрата и да разпериш лакти... Ето така. Не е зле. Редник Драмба, свободно! По команда „свободно“ следва да отпуснеш крак и да сложиш ръце зад гърба си. Така. Ушите ти не ми харесват. Можеш ли да си наведеш ушите?

— Не разбрах, господин ефрейтор.

— Ето тези неща, които стърчат, можеш ли да ги спуснеш при команда „свободно“?

— Тъй вярно, господин ефрейтор. Мога. Но няма да виждам добре.

— Нищо, ще потърпиш... Хайде да опитаме... Редник Драмба, мирно! Свободно! Мирно! Свободно!

Гаг се върна в сянката на обелиска и седна. Да, де да имаше взвод само от такива войници. Схваща от воле. Той си представи цял взвод от такива драмбовци на позиция в онова селце. Облиза сухите си устни. Такъв дявол и с ракета не можеш да го пробиеш. Само дето едно нещо не мога да разбера: мисли ли този дангалак или не?

— Редник Драмба! — кресна той.

— Слушам, господин ефрейтор.

— За какво мислиш, редник Драмба?

— Чакам заповеди, господин ефрейтор.

— Юнак! Свободно!

Гаг избърса с пръсти капчиците пот, избили на горната му устна, и каза:

— Отсега нататък ти си войник на негово височество Алайския херцог. Аз съм твой командир. Всичките ми заповеди за теб са закон. Никакви разсъждения, никакви въпроси, никакви дрънканици! Ти си длъжен да мислиш с възторг за онази минута, когато настъпи щастливият миг да паднеш в бой за славата на Негово височество...

Този глупак навярно и половината от това не е разбрал, но както и да е. Важно е да му се набие в тиквата поне основата. Да избиеш щуротиите му. А дали разбира, или не — не е много важно.

— Забрави всичко, което са те учили по-рано. Аз съм твоят учител! Аз съм ти баща, аз съм ти майка. Само моите заповеди трябва да се изпълняват, само моите думи могат да бъдат за тебе заповед. Всичко, за което говоря с теб, всичко, което ти заповядвам, е военна тайна. Знаеш ли какво е това тайна?

— Не, господин ефрейтор.

— Хм... Тайната е нещо, за което трябва да знаем само аз и ти. И Негово височество, разбира се.

Строгичко го подхванах. Рано е. Нали е селяк. Добре, ще видим. Сега трябва да го накарам да потича. Нека сто пъти се изпоти този хаймана.

— Мир-рно! — изкомандва той. — Редник Драмба, трийсет кръга около хълма — бегом марш!

И редник Драмба се затича. Бягаше леко и някак странно, не по устав и изобщо не по човешки — той дори не тичаше, а летеше на огромни подскоци, увисвайки за дълго във въздуха и при това държеше дланите си долепени до бедрата. Гаг с отворена уста го наблюдаваше. Бре да му се не види! Това приличаше на сън. Напълно безшумно полубягане-полулетене, нито тропане, нито дрезгаво дишане, нито веднъж не стъпи накриво, а там имаше буци, камъни, дупки... и ако му сложиш на главата котле с вода, няма нито капка да разсипе. Какъв войник, момчета, а!

— По-живо! — кресна той. — Размърдай се, умряла хлебарко!

Драмба смени хода. Гаг замига: на Драмба му изчезна краката. Вместо крака под съвършено вертикалното туловище сега се виждаше само замъглено проблясване като от перка на високи обороти. Земята не издържа, зад гиганта се проточи тъмна изрита бразда, която се вдълбаваше пред очите и се появи звук — шумолящо свистене на разцепващ се въздух и ситно шумолене на улягаща пръст. Гаг едва успяваше да обърне глава. И изведнъж всичко се свърши. Драмба отново стоеше пред него в строеж „мирно“ — неподвижен, огромен, дишащ прохлада. Сякаш изобщо не беше тичал.

Да, помисли си Гаг, Такъв да го накараш да се изпоти... Но вразумих ли го, или не? Добре, ще рискувам. Той погледна обелиска. Гадно ще бъде, та нали тук лежат войници... Герои. Защо са се били, с кого са се били — това само не разбрах, но как са се били — току-що видях. Дай Боже и ние така да се бием в последния си час. Ох, ненапразно Корней ми показва тези филми. Ох, ненапразно... В душата на Гаг се пробуди суеверен ужас. Нима този лукав Корней е предвидил още тогава тази минута! Не, не, глупости, нищо не е могъл да предвиди, не е Господ Бог все пак... Просто е искал тъничко да ми намекне, с чии потомци си имам работа... А те лежат тук. Колко векове лежат вече тук и никой не ги е безпокоил. Ако бяха живи, нямаше да ме допуснат, щяха да ме прогонят оттук... Добре, ами ако са плъхояди? Да, но все пак е гадно... И после, що за глупост, плъхоядите са страхливци, смрадльовци. А тези са били войници, видях го с очите си. Тях да се не види, дори ми се гади... Ами ако Гепарда беше тук? И ако му бях доложил решението си — какво щеше да ми каже? Не зная. Знам само, че и на него щеше да му се повдига. То всекиму ще се повдигне, стига да е човек, естествено.

Той погледна Драмба. Драмба стърчеше в стоеж „мирно“ мърдайки равнодушно очите си — уши. А какво ми остава? Мисълчицата ми е без грешка! Гадничка е — не споря. Подличка. Ако беше по друго време и на някой друг му бе дошла такава мисълчица, така щях да го цапна по мутрата... А аз няма къде да ходя. Може би такъв случай никога повече няма да ми се удаде. Наведнъж всичко ще проверя. И този глупак тук, и относно наблюденията ми... Цялата работа е в това, че е гадно. На това никой не би издържал и веднага би ме пипнал, ако можеше. Добре де, стига съм циврил. Да не съм го замислил за собствено удоволствие. Не съм никакъв паразит. Аз съм войник и върша войнишката си работа както умея. Простете ми, братя-храбреци. Ако можете.

— Редник Драмба! — рече той със звънък глас.

— Слушам, господин ефрейтор.

— Заповед! Събори този камък! Изпълнявай!

Той отскочи настрана, не усещайки краката под себе си. Ако имаше окоп, щеше да скочи в окопа.

— Живо! — изпищя той и гласът му секна.

Когато отвори очи, Драмба вече стоеше наведен пред обелиска. Огромните му ръце-лопати се плъзнаха по гранита и се заровиха в пресъхналата земя. Гигантските му рамене се размърдаха. Това трая секунда. Роботът замря и Гаг изведнъж с ужас видя, че мощните му крака сякаш се стопяват, скъсяват се пред очите, превръщайки се в къси, дебели, сплескани долу пънчета. А после хълмът потрепери. Чу се пронизително скърцане и обелискът едва забележимо се наклони. И тогава Гаг не издържа.

— Стой — закрещя той. — Остави!

Той крещеше още нещо, без сам да се слуша, ругаейки на руски и на алайски, нямаше нужда да крещи така и той го разбираше, но все пак крещеше, а Драмба стоеше пред него в стоеж „мирно“, повтаряйки монотонно: „Слушам, господин ефрейтор, слушам, господин ефрейтор...“ После се опомни. Гърлото го смъдеше, цялото тяло го болеше. Препъвайки се, той обиколи обелиска, като опипваше гранита с треперещи пръсти. Всичко си беше както преди, само в основата под неразбираемия надпис зееха две дълбоки дупки и той се зае трескаво да набива пръст в тях с токовете си.

ГЛАВА ПЕТА

Не можах да заспя през цялата нощ. Обръщах се, въртях се, пуших, надвесвах се през прозореца навън към градината за хладинка. Нервите ми явно се бяха разтропали след всичко това. Драмба стърчеше в ъгъла и блещукаше в тъмнината. В края на краищата го изгоних — просто така, за да излея злобата си. В главата ми се вмъкваша всякакви глупости, всякакви картинки, нямащи нищо общо с тая работа. А пък и този подъл креват — засякох го, че току гледа да се превърне в меко ложе, на каквото тук всички явно спят и още, подлецът му с подлец, понечи да ме полюлява. Като бебе.

Изобщо, бедата не беше в това, че не можех да заспя — мога да не спя и по три денонощия, без нищо да ми стане. Главното бе, че не можех да мисля като хората. Нищо не разбирах. Постигнах ли своето вчера, или не? Ще мога ли отсега нататък да се доверявам на Драмба, или не? Не знаех. Наблюдава ли ме Корней, или не? Пак не знаех. Вчера след вечеря надникнах в кабинета му. Седеше си пред екраните, а на всеки екран имаше по една мутра, та дори и по две, и той разговаряше с всички тези мутри. Сякаш с нож ме прободоха. Представих си как вилнея там на хълма и спретвам истерия, а той си седи на хладинка, гледа всичко това на екрана и се кикоти. А може би предава на Драмба: давай, значи, разрешавам... Не, аз не бих могъл да го направя — познавам се. Да оскверняват пред очите ми моя народна светиня, а аз да се кикотя и да гледам всичко това на екранче — не, с мен това не би могло да се случи. Да не съм плъхояд.

Ами ако са му дали такава задача и са му казали: на всяка цена, значи... Не знам, не знам. Одеве като се върнах, той първо ме посрещна както винаги, после ме разгледа внимателно, наостри уши и започна да разпитва какво и как. Също като роден баща и нищо повече. Излъгах го, че ме цепи главата. От степните ухания. Но според мен не ми повярва. Не се издаде външно, разбира се, но не ми повярва. А аз през цялата вечер не го изпусках изпод очи: дали няма да разпита

Драмба. Не, не го разпита. Дори не го погледна... Ох, момчета, горката ми глава! Ще взема да легна по гръб и нека мътните ме отнесат.

Така се мъчих до сутринта. Лягах, ставах, обикалях стаята, пак лягах, надвесвах се от прозореца, показвах си тиквата навън към градината и в края на краищата явно съм се изтощил и съм задрямал, опрял ухо на перваза на прозореца. Събудих се целият изпотен и веднага чух същото онова дрезгаво мяукане — мър-мяу, мър-мяу, мър-мяу — сякаш самите ангели небесни душат дявола с голи ръце в преизподнята, а в лицето ми духна горещ и сякаш газирани въздух. Още не си бях отлепил очите както трябва, а вече седях на пода, ръката ми търсеше автомата и надничах от перваза като през насипа на окоп. Този път видях всичко — как го правят от начало до край. Над моята кръгла поляна, малко надясно от басейна в средата светна ярка точка и от нея потече надолу и встрани нещо като течна лилава светлина, и тя беше прозрачна, и храстите се виждаха през нея, а тя си течеше и течеше, и ето че напълни един толкав конус като химическа стъкленица, висока четири метра, напълни се и тутакси започна да се втвърдява, да застива, да потъмнява, и ето че на поляната се мъдри техният звездолет, от клас „призрак“, същия какъвто го видях първия път. И тишина. Дива. Дори птиците млъкнаха. Над поляната — сиво-синьото небе преди развиделяване, край поляната — черни храсти и дървета, а наред поляната — това сребристо чудовище, а аз изобщо не можех да разбера дали е живо същество, или е някакъв предмет.

После нещо леко щракна, в него се отвори черна паст, нещо издрънча, после изсъска и оттам се измъкна човек. Тоест отначало помислих, че е човек: имаше си ръце, крака. Глава. Целият беше някак си черен или беше... окаден, или обгорен... и целият беше накачен с оръжие. Такова оръжие, момчета, никога не бях виждал, но още от пръв поглед ми стана ясно, че е оръжие. То висеше от двете му рамене и от пояса и звънтеше, и дрънкаше при всяка крачка. Той не гледаше настрани, а вървеше право към вратата, сякаш си беше у дома, и вървеше някак странно, но аз не разбрах веднага каква е работата, защото не можех да откъсна очи от лицето му. То също беше тъмно, обгоряло, блестеше и прозираше, и изведнъж той вдигна двете си ръце и започна да го смъква като маска — да, това явно беше маска, защото той за две секунди свърши тая работа и със замах я пухна на земята. И тук пак ме изби пот, защото под това черномото, обгоряло, лепкаво и

лакирано лице имаше второ лице, вече нечовешко — бяло като платно, без нос, без устни, а очите като чинии и блестят. Само го погледнах това лице и веднага разбрах, че не мога да го понеса. Погледнах краката му — още по-лошо. И защо имаше такава странна походка? Той вървеше по гъстата трева, по твърдата земя така, както ние бихме ходили по плаващи пясъци или, да речем, по тресавище — на всяка крачка затъваше до глезените, че и по-дълбоко. Земята не го издържаше, поддаваше...

На входа се поспря за секунда и с един замах се отърси от своята амуниция. Че като зазвънтя, като затрещя, а той влезе през вратата и — отново тишина. И пусто. Като в кошмар. И звездолета му го нямаше, сякаш никога не е бил. Само черните дупки на поляната до къщата и купчината необикновено оръжие при вратата. И това бе всичко.

Много ми се доця да потрия очите си, да се оципя по кълката или нещо такова, но не го направих. Нали съм Боен котарак, момчета. Изметох целия този кошмар. Не ми беше за пръв път. Само най-главното оставих — оръжието! За пръв път виждах оръжие тук. Дори не тръгнах да се обличам — както си бях по гащи, метнах се през перваза на прозореца от втория етаж.

Росата беше обилна и краката ми веднага се намокриха над коленете, и като ме затресе — или беше от влагата, или пак от нерви. На входа приклекнах и се ослушах. Нормална тишина, утринна тишина. Птичките се разшаваха, някакъв скакалец зацвърча. Но това не ме интересуваше, чаках да чуя гласове. Не се чуваха никакви гласове — никаква глъчка, нито мърморене, ни заплахи, а и Корней го няма вкъщи, шляе се някъде, прегрешава. А в случай като сегашния хората трябва да се поздравяват — дори и да не са съвсем хора — да се тупат един друг по гърбовете, да възкликват приветствено! Не, при тях сега е тишина. Гроб. Нека.

Седя си аз на колене и гледам тези неща пред мен, които дори на вид са тежички, гладки, мазни и сигурни. Никога не бях виждал такива, нито на картинка, нито на кино. Явно голяма е поразяващата сила на тези машинки, но бедата е там, че не е ясно от коя страна да припариш, откъде да го хванеш какво да натиснеш. Някак си е страшничко да ги докоснеш, че току-виж гръмне, а после иди, че си събирай кокалите.

Изобщо съвсем се обърках и това беше лошо, защото всъщност трябваше веднага да сграбча нещо и да офейкам. Хайде, Гаг, давай! Давай бързо! Ето тази късичката: има цев вместо дуло, наистина стъкларийка някаква, но затова пък има ръкохватка и два плоски магазина от двете страни на цевта стърчат... И това е. Нямам повече време. После ще му мисля. Протегнах ръка и внимателно хванах ръкохватката. И тук се случи нещо странно.

Хванах значи ръкохватката. Ръбеста една такава, топла. Затворих пръстите си. Дърпам към себе си. Внимателно, за да не дрънне. Дори почувствах тежест. А в юмрука ми — нищо. Седя като пиян и си гледам празния юмрук, а машинката както си беше на стъпалото, така и си остана. В яда си я хванах напреки — и пак под пръстите ми метал, твърдо и тежко. Дръпнах към себе си — пак нищо.

Идеше ми да закрепя с все сила. Едва се сдържах. Погледнах дланта си — цялата в масло. Изтрих я в тревата, изправих се. Разочарованието ми беше ужасно. Всичко при тях, гадовете му с гадове, беше проверено, пресметнато и предвидено. Прескочих купчината непотребно желязо и влязох в къщата. Гледам, в ъгъла на хола стърчи Драмба. Замърда уши, вторачи се, а на мен ми беше противно да го гледам. И вече исках да се прибера горе в стаята си, когато изведнъж си помислих: ами ако... В края на краищата, не е ли все едно в чии ръце ще бъде машинката, в моите ли, или в тези на дангалака?

— Редник Драмба — казах тихо аз.

— Слушам, господин ефрейтор — отговори той, както следва.

— Хайде, ела с мен.

Излязохме отвън пред вратата. Оръжието си стоеше там, не беше мръднало.

— Подай ми тази там, крайната — казвам. — Само че внимателно.

— Не разбрах, господин ефрейтор — дудне този дръвник.

— Какво не разбра?

— Не разбрах какво именно ми заповядахте да ви подам.

Да пукнеш дано! Откъде да знам как се наричат?

— Как се наричат тези предмети? — питам.

Драмба заработи с ушите и израпортува:

— Трева, господин ефрейтор. Стъпала...

— А на стъпалата? — питам аз и чувствам, че по кожата ми започват да лазят мравки.

— На стъпалата има прах, господин ефрейтор.

— И какво още?

За пръв път Драмба се забави с отговора. Дълго мълча. Явно и той като мен се беше шашнал.

— На стъпалата има още: господин ефрейторът, редник Драмба, четири мравки... — Той отново се позабави. — А също всякакви микроорганизми.

Той не ги виждаше! Разбирате ли? Не ги виждаше! Микроорганизмите виждаше, а тези желяза, дълги около метър, не трябваше да ги вижда. Той не трябваше да ги вижда, а аз — да ги взема. Всичко, всичко са предвидили! И тук аз с досада, без да съобразя, замагнах с крак към най-солидното желязо, което се търкаляше на стълбата. Изкрещях, щото си бях фраснал здраво пръста и си счупих нокътя. А желязото така си и остана на мястото. Толкоз. Това вече бе последната капка. Закуцах към стаята си, скърцах със зъби, едва не заплаках, стиснал юмруци. Стигнах до стаята, проснах се на кревата и ме обзе такова отчаяние, каквото не бях изпитвал от оня ден, когато си отидох у дома в отпуск и видях, че не само моята къща я няма, ами и целия квартал го нямаше — само камари от изгорели тухли и смърдеше на изгоряло. В тези черни мигове ми се стори, че не съм способен за нищо, че нищо не мога да сторя в този сит и лукав свят, където всяка моя стъпка е пресметната и предвидена за сто години напред. И е напълно възможно всяко действие, което аз все още само се каня да извърша, те вече да знаят как да го спрат и да го обърнат в своя полза.

За да прогоня мрака, започнах да си спомням най-светлия, най-щастливия миг, който съм имал в живота си и си спомних оня мразовит и ясен ден, стълбовете дим, които се издигаха към зеленото небе и пукането на огъня, поглъщащ развалините, сивия от сажди сняг на площада, вкочанените трупове, разбитата ракетохвъргачка в огромната яма... а херцогът върви покрай нашия строй, ние още не сме успели да изстинем, очите ни още са покрити с пот, цевта на автомата ни пари пръстите, а той върви, подпрял се тежко на ръката на адютанта си, и снегът скрипти под меките му червени ботуши, вглежда се внимателно в очите на всеки от нас и ни говори тихо думи на благодарност, и ни

ободрява. А после се спря. Право пред мен. И Гепарда, когото не виждах — аз никого не виждах освен херцога — изрече моето име, и херцогът сложи ръка на рамото ми, и известно време ме гледа в очите, и лицето му беше жълто от умора, прорязано от дълбоки бръчки и изобщо не беше гладко както на портретите, клепачите му зачервени и възпалени, и тежката му лошо избръсната челюст отмерено се движеше. И все още държейки дясната си ръка на рамото ми, той вдигна лявата и щракна с пръсти, а адютантът бързо сложи в тези пръсти черно кубче, а аз все още не вярвах на щастията си, не можех да повярвам, но херцогът произнесе с дълбокия си дрезгав глас: „Отвори паст, Котенце...“ — и аз зажумях, отворих широко уста и почувствах на езика си нещо грапаво и сухо, започнах да дъвча. Косите ми се изправиха под каската, от очите ми бликнаха сълзи. Това беше личният, на негово височество тютюн за дъвкане по равни части вар и сушена горчица, а херцогът ме тупаше по рамото и говореше разчувстван: „О, тези сополанковци! Моите верни, непобедими сополанковци!“

И тук се хванах, че съм си разчекнал устата от усмивка. Не-е, господа, не всичко е свършено. Верните, непобедими сополанковци няма да се изложат. Не се изложиха там, няма да се изложат и тук. Обърнах се на една страна и заспах, с което и свърши моето приключение.

Това свърши, затова пък започнаха други, защото нашата тиха къща изведнъж се размърда. Как беше преди? Ще си закусим с Корней, ще си поприказваме двайсетина минути за това-онова и толкоз. До обяд съм сам. Ако щеш спи, ако щеш книги чети, ако щеш гласове слушай. А сега — не знам, дали оня техен гадняр ги разбута, или някаква почивка свърши, но в нашата къщичка стана тясно.

А всичко започна с това, че отидох в оня коридор, за да видя как ми върви кореспонденцията. Честно казано, нищо ново не очаквах да видя, обаче гледам — я-а! — отговорил ми е моят математик. Точно под моя въпрос със същите грижливо изписани ситни буквички беше заявено: „Приятелите ти са в ада“ Ето ти на! И какво излиза? „Кой си ти, приятелю?“ „Твоите приятели са в ада“. Значи тук са неколцина... Защо не пишат, кои са те? Страхуват ли се? И защо в ада? На нормалния човек, разбира се, тук не му е много благо, но в ада... Погледнах боядисаната врата. Може би там има затвор. Или нещо по-

лошо. И защо, момчета, не можахте да напишете нещо разумно? Не, това коридорче трябва да се постави под наблюдение. Но това после, а сега какво да напиша? За да могат веднага да ме разберат... Дявол да го вземе, не я зная аз тази математика. Може би в тези формули нещо са зашифровали. Я да им напиша кой съм, та да знаят с кого си имат работа и на какво съм способен. Ще им напиша... Извадих скътаното парченце от молив и надрасках с печатни букви: „Бойний котарак не ще погине“. Много ми хареса както го измислих. На всеки ще му стане ясно, че аз съм Котарак, че съм бодър и готов за действие. Тези парашутисти в гроба ги видях, нищо не могат да ми направят тук те. А пък ако е капан и тази кореспонденция я е замислил Корней — какво пък, нищо такова не съм писал.

Добре. Ще го наблюдаваме това коридорче. А сега дойде време да погледна какво има зад тази врата. Без да мисля много, хванах дръжката и я дръпнах към себе си. Отвори се. Мислех, че там има някаква стая или коридор, или стълбище... какво ли друго могат да имат хората зад вратите? Но ето че нищо подобно нямаше. Там имаше камера. Три на три. Стените черни, матови. На отсрещната стена стърчи кръгъл червен бутон. И това беше всичко. Нищо друго нямаше в тази камера. И когато видях тази камера, веднага ми се прищя да вляза в нея. И защо, по дяволите, си мисля, какво не съм виждал в тази гробница? Червени бутони ли?

Стоя си аз в нерешителност и изведнъж слушам отзад гласове. Близко. Може да се каже, съвсем до мен. Е, викам си, май че загазих. Затръшнах вратата, стиснах зъби, обърнах се. Първия за гърлото и — в градината, мисля си, а там върви, че ме гони...

Но се оказа, че не са парашутисти. Завива в коридора иззад ъгъла някакъв човек с количка с ей такава платформа на колела. Пъхнах ръце в джобовете и с ей такава една ленива походчица тръгнах насреща му. Коридорът е широк, спокойно ще се разминем. А той вече е близко с количката си. Погледнах го — змийско мляко! — черен. Отначало ми се стори, че изобщо няма глава, после, разбира се, се вгледах и виждам, че има. Но черна. Тоест цялата е черна. Не само косите, но и бузите, ушите, челото, а устните червени, дебели, бялото на очите му святка и зъбите също. Този пък от коя планета е довтасал тук? Притиснах се към стената, отстъпвайки колкото се може повече от пътя му — минавай, значи, не се спирай и само не ме пипай... Но не

би. Спира се естествено той с количката си до мен, заслепява ме с белтъците и зъбите си и с дрезгав дълбок глас казва:

— Според мен това е типичен алаец...

Глътнах накриво и кимнах.

— Тъй вярно — казвам. — Алаец съм.

И той започна да ми говори на алайски, но вече не с дрезгавия си бас, а с един такъв приятен нормален глас — тенор ли, баритон ли, не знам.

— Ти — казва, — навярно си Гаг. Бойният котарак.

— Тъй вярно — казвам.

— Ти сега от Центъра ли идваш? — пита ме той.

И какво да му отговоря?

— Съвсем не — казвам. — Аз по собствено...

Вече го бях разгледал и видях, че е човек като всички други, само дето е черен... И какво от това? При нас на островите живеят и сини, и никой не им го навира в очите. Облечен нормално, както се обличат всички тук — ризата пусната свободно, къси панталони. Само дето е черен. Целият.

— Ти може би търсиш Корней? — пита ме той.

Отзивчиво някак си пита. Съвсем като Корней.

— Имаш рошав вид — казва.

— А не — отвърщам аз с досада. — Просто съм се изпотил. Тук при вас е горещо...

— А-а... Да беше си свалил униформата, ще се спариш в нея... А пък Корней по-добре не го търси сега, Корней е зает до гуша...

Чисто си говори по алайски, грамотно и изговорът му е един такъв столичен, с придихание. Стилно говори. И ми обяснява нещо за Корней, къде е сега Корней и с какво се занимава, а аз все поглеждам към количката му и да ви кажа честно, момчета, нищо вече не слушам, какво ми говори.

Значи така. Ами количка като количка, не е работата в количката, но на тази количка лежеше грамаден, май че кожен, чувал. Кожен и отвън като полят с олио, кафеникав такъв като куртка на водач на бронеход. Нагоре беше гладък, без нито една гънка, а долу — целият такъв измачкан, в бразди и бръчки. И точно там в тези бразди и бръчки още от началото съзрях някакво движение. Първо си помислих, че ми се е сторило. После... Изобщо там имаше око. Главата си режа, око

беше! Някаква бръчка тихичко се разтвори и оттам ме погледна голямо кръгло и тъмно око. Тъжно, едно такова и внимателно. Не, момчета, не биваше да идвам днес в този коридор. Че Бойният котарак е бойна единица сама за себе си и така нататък, това си е така, но все пак за подобни срещи в устава нищо не е казано...

Стоя, държа се за стената и кълва ли, кълва: „Тъй вярно... Тъй вярно...“ А пък си мисля: махни го това от мен всъщност, какво стоиш тук? И разбра тая чернилка, разбра, че ми е нужно да си поема дъх и ми каза с дрезгавия си бас:

— Свиквай, алаецо, свиквай... Да вървим, Джонатан.

А после по алайски с нормален глас:

— Е хайде, бъди здрав, братко-храбрецо... Я гледай, шашна се, сякаш са ти стъпили на врата. Но ти не си страхливец, не си страхливец, Бойни котарако! Това не са ти джунглите...

— Тъй вярно — казах аз за сто четиридесет и осми път.

Белтъците и зъбите му блеснаха за довиждане и той потегли с количката си по-нататък по коридора. Погледнах след него — змийско мляко! — количката сама си се търкаля, а той крачи до нея сам, съвсем отделно и пак се чуват гласове: единият — дрезгав бас, а другият — нормален, но двамата вече говорят на някакъв непознат език. А на лопатките на черния има полукръгъл надпис: ГИГАНДА. Добра среща, няма що. Още една такава среща и ще започна да се крия в собствените си ботуши. „Свиквай, алаецо, свиквай“. Не зная, може би някога ще свикна, но в близките петдесет години с курабийка не ще ме подмамите... Гледах ги, докато се натикаха в тази гробница, захлопнаха след себе си вратата, а пък аз си тръгнах от това поганско място. Подпирайки се на стената.

От този ден нататък в нашата къщичка стана тесничко. Прииждаха. С нулкабината пристигат по двама, по трима. По нощите и особено на разсъмване в градината непрекъснато има тъпканица от „призраци“. Някои се изсипват право от небето — един улучи басейна, където се къпех сутринта и също ми спретна преживяване. И всички идваха при Корней и всички дрънкаха на различни езици, и всички имаха работа, и все спешна. Влезеш в хола — дрънкат. В трапезарията отидеш да си вземеш нещо за ядене — седят по двама, по трима, ядат и пак дрънкат, при това щом едните се нахранят — други идват отнякъде... Това просто не можех да го гледам: колко храна на

домакина ей така ще пропилят, поне да носеха нещо със себе си... Нима не разбират, че не може всички да бъдат нахранени и напоени. Съвест нямат хората, ето какво ще ви кажа. Наистина, все пак трябва да бъдем справедливи — вече не забелязах сред тях торби с очи. Имаше доста зловещи екземпляри, но съвсем като торба — не, такива повече нямаше. И на това съм благодарен. Търпях ден, търпях два, а после от това нашествие, честно да си кажа, момчета, просто избягах. Вземах със себе си сутринта Драмба — и хайде на езерото, на петнайсет километра от този хан. Там намерих езеро, разкошно място, камъши, прохлада, патици бол...

Разбира се, може би постъпих неправилно, от малодушие. Сигурно трябваше там сред тях да се тъпча, да подслушвам, да шпионирам, да си вземам бележки. Но нали се постарях, момчета. Седя си в някое ъгълче на гостната, слушам с отворени уста и наострени уши — нищо, дявол да го вземе, не разбирам. Дрънкат на непознати езици, драцят някакви криви, тикат си пред носовете един друг някакви ролки от синя хартия със знакчета, веднъж дори картата на империята окачиха, цял час пълзяха с пръстите си по нея... струва ти се просто — някаква си карта, но аз така и не разбрах, какво искаха един от друг, какво не можеха да поделят... Само едно разбрах, момчета: нещо там при нас става или ще става. Затова този змиарник се е размърдал.

Казано накратко, реших да предоставя инициативата на противника. Не можех да се ориентирам в обстановката, не можех никак да им попреча, оставаше ми само да разсъждавам, например така: щом ме държат — значи за нещо съм им нужен, така че каквото и да замислят там, рано или късно ще се обърнат към мен. Тогава ще видя как ще действам. А сега ще ходим при езерото, ще дресирам Драмба и ще чакам — може да ми падне нещо.

Впрочем веднъж нещо ми падна.

Един път отивам на закуска. Гледам — на масата Корней. И при това сам. През последните дни рядко виждах Корней, пък и около него все имаше много народ. А сега си седеше сам и пиеше мляко. Поздравих го аз и седнах насреща му. И странно, някак си ми стана приятно — затъжил ли се бях за него, що ли? Цялата работа навярно идваше от лицето му. Все пак лицето му беше хубаво. В него имаше нещо много мъжествено и в същото време, обратното, някакви бе

детско. Изобщо лице на човек без никакви тайни помисли. На такъв човек колкото и да ти се иска да не му вярваш, му вярваш. Разговаряме си ние с него, а аз през цялото време си напомням: внимателно, Котарако, той изобщо не може да ти бъде приятел, няма защо и ти да му бъдеш приятел, а щом не ти е приятел — значи е враг... И тогава изведнъж той казва ни в клин, ни в ръкав:

— А ти, Гаг, защо никога не ми задаваш въпроси?

На ти тебе — не съм му задавал въпроси. А кога да му задавам въпроси, след като по цели дни не го виждам? И ми стана някак си мъчно и страшно ми се прииска да му кажа направо: „За да слушам по-малко лъжи, лукави приятелю“. Но това не го казах, разбира се. Само промърморих:

— Защо не задавам ли? Задавам...

— Разбираш ли — казва ми той и тонът му е такъв, сякаш ми се извинява, — аз не мога да ти изнасям дълги лекции. Първо, нямам време за това, сам виждаш. Бих искал повече време да прекарвам с теб, но не мога. И второ, лекциите според мен са скучноти. Какво те интересува да слушаш отговори на въпроси, които не си задавал? Или ти може би смяташ другояче?

Обърках се, замънках нещо, което сам не разбирах и тук в столовата се изтърсиха двама, а след тях и трети. Сияят и тримата като излъскани медни чайници. И май и тримата заедно носят малка кръгла кутийка и я носят право на Корней.

— Тя ли е? — пита Корней, като се вдигна насреща им.

— Тя е — отвръщат почти в хор те и веднага млъкват.

Отдавна съм забелязал, че пред Корней те не дрънкат. Пред него се държат както трябва. Корней явно не обича да се шегува.

Да. Лапам някаква уж риба, пийвам си гореща помия, а Корней взема кутийката с два пръста, отваря я внимателно и измъква от нея тясна червена лента. Онези тримата чак престанаха да дишат. В трапезарията е тихо, чува се само как дрънкат в гостната. Корней разгледа внимателно червената лентичка — просто така и на светлината — и после каза тихо:

— Юнаци. Размножете и раздайте.

И тръгна да излиза от трапезарията. Чак при вратата се сепна, обърна се към мен и каза:

— Извинявай, Гаг. Нищо не мога да направя.

Само свих рамене — сега пък ще ми се извинява... Двамата от онези заподскачаха след Корней, а третият остана и започна старателно да прибира червената лентичка обратно в кутийката. Седя зъл, защото не обичам да ям пред чужди хора. Но той сякаш изобщо не ми обръща внимание. Прекоси цялата трапезария и отиде в ъгъла, където Корней имаше някакъв шкаф или сандък, но повече приличаше на ракла, поставена на височина. Бях виждал тази ракла сто пъти и никога не ѝ бях обръщал внимание. А оня се приближи до нея, вдигна нагоре някаква щора и в стената на раклата се образува ярко осветена ниша. В тази ниша той сложи кутийката си и спусна щората. Разнесе се кратко бръмчене, светна жълто око. Онзи тип отново вдигна щората... и тук, момчета, аз спрях да ям. Защото гледам — в нишата две кутийки. Този тип пак спусна щората — пак забръмча, пак светна жълтото око, вдигна той щората — четири кутийки. И така нататък, и така нататък... Седя и само гледам като изтърван заек, а той — щора горе, щора долу, бръмчене, жълто око, щора горе, щора долу... След минута цялата ниша се запълни с кутийки. Изгреба ги оттам, напъха ги по джобовете си, намигна ми и изскочи навън. Пак нищо не разбрах. Всъщност никой нормален човек не би разбрал. Но едно ми светна: гледай ти, каква машина! Станах и право при сандъка. Огледах го от всички страни, дори се опитах да погледна отзад, но главата ми не мина, само си прискрипах ухото. Добре. А щората беше вдигната и нишата си свети в очите ми. Змийско мляко! Огледах се ѝ взех от масата смачкана салфетка... Овалях я на топче между дланите си и я хвърлих в нишата — отдалече я хвърлих за всеки случай, не се знае. Не, всичко е нормално. Стои си хартийката, нищо ѝ няма. Тогава аз внимателно хванах тази щора и я дръпнах надолу. Щората се задвижи леко, направо сама си тръгна. Щрак! И както би трябвало да стане, забръмча, светна жълтата лампичка. Хайде, Котарако! Задърпах щората нагоре. Точно така. Две хартиени топчета. Изгребах ги внимателно с вилицата, гледам — еднакви са. Тоест едно към едно. Абсолютно невъзможно е да ги различиш. И така ги разглеждах, и инак, и на светлина, дори, глупакът му с глупак, ги помирисах... Еднакви.

И какво излиза? Ако имах жълтица, щях да тъна в милиони. Започнах да ровя из джобовете си. Не жълтица, мисля си, поне меден грош да имах... Няма грош. И тогава напипах единствения си патрон.

Унитарен патрон калибър осем цяло и една десета. Не, дори в този момент аз още не бях преценил кое как е. Просто си помислих: щом няма пари, поне патрони да си направя, че и те пари струват. И чак когато в нишата пред мен заблестяха шестнайсет медни парчета, чак тогава ми щукна: шестнайсет патрона — та това е цял пълнител! Пълен магазин, момчета.

Стоя аз пред тази ракла, гледам си патрончетата и такива интересни мисълчици в главата ми се шляят, че се стреснах и се огледах дали някой не подслушва и шпионира. Хубава машинка са си измислили, няма що. Полезна машинка. Много и всякакви неща съм виждал тук, но такава полезна вещь за втори път виждам. (Първата е Драмба, разбира се). Е, какво пък, благодаря. Прибрах си патрончетата, насипах ги в джоба на куртката, опънаха ми джоба и тогава, момчета, почувствах, че сякаш се съмна пред очите ми.

После използвах тази машинка не един път. Тайничко си попълвах запасите от патрони. Копчето ми се скъса — и от униформените копчета си направих два комплекта за всеки случай, и още от някои други дребни неща. Отначало се пазех, но после съвсем станах нагъл: те си ядат на масата и си дърдорят, а аз си стоя до сандъка и щракам ли, щракам щората. Поне някой да беше ми обърнал внимание. Безгрижен народ, акълът ми не го побира, как се готвят да управляват нашата планета при такова безгрижие. При нас с джобни ножчета ще ги режат. Та аз мога пред очите им цялата им секретна документация да копирам. Де да имаше документация... Те изобщо никакво внимание не ми обръщаха. Ако искаш да подслушваш — подслушвай, ако искаш да шпионираш — шпионирай... Само някой те погледне разсеяно, усмихне ти се и — пак се раздрънка. Дори ми е обидно, змийско мляко! Все пак съм Боен котарак на Негово височество, а не някакъв дребен боклук, пред мен ето такива галфони слизаха от тротоара и ми сваляха шапка... Вярно, че не всеки ден ми я сваляха, а само в празнични дни, но все едно. Така ми се прииска да застана някак си на вратата и да викна по гепардовски: „Мир-рно! Гледай ме в очите, умряла хлебарко!“ Как ще се разтичат само! После, разбира се, си забраних да мисля на тези теми. Нямам право да унижавам собственото си достойнство. Дори в мислите си. Нека нещата си вървят сами. Сам не мога да ги заставам да застанат в стойка „мирно“. Пък и нямам поставена такава задача...

Моят Корней тези дни съвсем се изтормози. Не му стигаше, че трябва да регулира това дърдорене, но му се стовариха и лични неприятности. Всичко, разбира се, не знам, но веднъж се върнах привечер от езерата — уморен, потен, краката ми тупаха. Изкъпах се и се излегнах в тревата под храстите, където не ме виждаше никой, а аз виждах всички. То нямаше нищо особено за виждане — тези, които бяха останали, седяха в кабината при Корней, имаха поредното съвещание — а в градината беше пусто. И тогава вратата на нулкабината се отвори и от нея излезе човек, който не бях виждал преди. Първо, дрехите му. Които бяха от нашите — те всичките ходеха с комбинезони или пъстри ризи с надписи на гърба. А този — дори не зная как да го определя. На него имаше нещо строго, внушително. От сив плат, разбираш, нали? — стилин и веднага се вижда, че не на всички е по джоба. Аристократ. Второ, лицето. Това сега изобщо не мога да го обясня. Е, косите му черни, очите му сини, но не в това е работата. По нещо ми напомняше на румения доктор, който ме цереше, макар че този нито беше румен и изобщо не добряк. Изражението ли им беше еднакво, или какво? При нашите не бях виждал такова изражение, нашите или са весели, или загрижени, а този... не, не зная как да го нарека.

Изобщо излезе той от кабината, мина ей така решително покрай мен и право в къщата. Слушам: дърдоренето в кабината в миг стихна. Кой ли е пристигнал при нас, мисля си. Висше началство ли? Цивилен? И ми стана ужасно интересно. Ето, мисля си, да хванеш такъв. Като заложник. Голяма работа ще свърша на бърза ръка... И започнах да си представям най-подробно как се справям с тази работа — фантазията ми се развихри. После се сепнах. В кабината отново почнаха да дрънкат и на входната врата излязоха двама — Корней и този същият аристократ. Слязоха по стълбата и бавно тръгнаха по пътеката обратно към нулкабината. Мълчаха. Лицето на аристократа е мрачно, устата стисната като черта, главата му високо вдигната. Генерал, макар и млад. А моичкият Корней навел глава, гледа пред краката си и хапе устни. Разстроен е. Успях само да си помисля, че на Корней явно му е дошъл началникът, когато те се спряха съвсем близо до мен и Корней каза:

— Е, благодаря ти, че дойде.

Аристократът мълчи. Само присви рамене и все гледа настрана.

— Знаеш, че винаги се радвам да те видя — казва Корней. — Дори така, за кратко. Разбирам, че си много зает...

— Не е нужно — казва аристократът с досада. — Не е нужно. Нека по-добре да се сбогуваме.

— Хайде — казва Корней.

И го каза толкова покорно, че дори ми стана страшно.

— И ето какво — казва аристократът. Сурово някак си говори, неприятно. — Аз дълго време ще отсъствам. Мама остава сама. Искам да престанеш да я мъчиш. Преди не съм ти казвал това, защото бях до нея и... С една дума, направи каквото искаш, но престани да я мъчиш!

Корней каза нещо, почти го прошепна — толкова тихо, че не улових неговите думи.

— Можеш — каза аристократът напористо. — Можеш да заминеш, можеш да изчезнеш... Всичките... всичките твои занимания... на какво основание са по-ценни от нейното щастие?

— Това са съвсем различни неща — казва Корней с някакво тихо отчаяние. — Ти просто не разбираш, Андрей...

Едва не подскочих в храстите. Ясно, никакъв началник не е, нито пък генерал. Това е неговият син!

— Не мога да замина — продължи Корней. — Не мога да изчезна. Това нищо няма да промени. Ти си въобразяваш, че е така — далече от очите, далече от сърцето. Но не е. Постарай се да разбереш: нищо не може да се направи. Това е съдба. Разбираш ли — съдба!

И същият този Андрей вирна глава, погледна надменно баща си, сякаш искаше да го заплюе, но изведнъж аристократичното му лице жално затрепери — аха-аха да се разплаче — той някак си нелепо махна с ръка и без да каже нищо, хукна презглава към нулкабината.

— Пази се! — викна след него Корней, но оня вече го нямаше.

Тогава Корней се обърна и тръгна към къщи. На стъпалата постоя известно време — не повече от минута навярно, сякаш да събере сили и да подреди мислите си, а после изправи рамене и чак тогава прекрачи прага.

Ето, такива ми ти работи. Притиснаха човека. Добре, това не ми влиза в работата. Жалко само за него. Аз, разбира се, на негово място щях да му свия сармите на това синче, та да си знае мястото и да мирува, само дето на Корней това не му е присъщо. Тоест не му е присъщо някому да свива сармите... или по-точно той според мен

може да свие сармите на всеки, щото по сила и ловкост той е ненадминат. Веднъж видях как се разправяха край басейна — Корней и срещу него трима от онези... е, офицери ли бяха, или какви... Как ги мяташе само! Беше ми приятно да го гледам. Така че що се отнася до сармите, можете да бъдете спокойни. Но тук работата е в това, че без да е крайно необходимо той на никого няма да започне да свива сармите... не само това, ами от него и рязка дума не можеш да чуеш... Макар че от друга страна, разбира се, имаше един случай... Един път се пъгнах в неговия кабинет — вече не помня защо. Дали да си взема книжка, или лента за прожектора. С една дума, този ден валеше дъжд. Вмъкнах се и се озовах в пълна тъмнина. Аз дори се усъмних. Още не ми се беше случвало в тази къща посред бял ден да попадна в тъмно помещение. Може би по грешка съм се озовал в някакво складче. И изведнъж оттам, от тъмнината, се чу гласът на Корней:

— Извъртете го още веднъж от самото начало...

Тогава пристъпих напред. Стената след мен се затвори и стана съвсем тъмно като в нощно стрелбище. Протегнах ръце напред, за да не се фрасна в нещо, и още не направил и две крачици, оплетох пръсти в някакъв плат. Дори трепнах от изненада... Какъв е този плат? Откъде се взе в този кабинет? Преди изобщо го нямаше. И изведнъж чувам гласове и като чух тези гласове, така и забравих за плата, замрях, престанах да дишам.

Веднага разбрах, че говорят по имперски. Това тяхно хърли-мърли мога навсякъде да го позная, това сипкаво писукане. Говореха двама: единият беше нормален плъхояд, ох, как бих го палнал с автомата си, а вторият... вие, момчета, няма да повярвате, отначало и аз не повярвах. Вторият беше Корней. Беше точно неговият глас. Само че говореше, първо, по имперски, и второ, силно, басово — досега не само Корней, но изобщо на тази планета не бях чувал някой да говори така. Това, момчета, беше истински разпит, ето какво беше. На такива разпити съм се нагледал и зная как се провеждат. Тук грешка не може да има, Корней му казва свирепо: гръм-тръм-бръм! А оня, страхливецът поганец, му отвърща жално: хърли-мърли, хърли-мърли... Зарадвах се от душа, честна дума.

За съжаление разбирах само отгук-оттам, но и това, което разбирах, някак си не стигаше истински до мен. Излизаше, че този плъхояд не беше прост войник или, да кажем, гражданин, а някаква

важна птица. Може би маршал, а може и министър. И ставаше дума все за корпуси и за армии, а също така и за положението в столицата. Тоест аз дойдох до това заключение после, защото думите „корпус“, „армия“, „столица“ са ми познати, а пък те все се повтаряха. И още ми стана ясно, че Корней през цялото време го притиска, а плъхоядът, въпреки че се мазнеше, въпреки че угодничеше, все нещо недоизказваше, увърташе гадината раирана. Корней гърмеше все по-яростно, плъхоядът писукаше все по-жално и лично на мен ми беше съвършено ясно, че именно сега трябва да го цапне както трябва — аз дори целият се наклоних напред, така че докосвах с носа си плата, който ме отделяше от разпитвания, за да не пропусна нищо, когато тази гад ще започне да вие и да снася това, което искат от него. Но плъхоядът изведнъж замълча — дали не беше припаднал? — а Корней каза с обикновен глас на руски:

— Не е зле. Волдемар, вие сте свободен. Сега ще опитаме да направим равносметка. Първо...

Така, момчета, и не научих какво беше това първо. Светнаха ми един в челото с такава сила, че ми стана светло в този мрак и се озовах, момчета, вече в гостната. Седя на пода ококорил очи, а над мен стои, потривайки рамото си, същият този Волдемар, якичък чичко, тиквата му под самия таван, лицето му объркано и разстроено, гледа ме от тавана и казва — укоризнено и виновно:

— Ами защо, миличък? Защо си стърчал там в тъмнината? Откъде да знам? Извини ме, моля ти се... Удари ли се?

Опипах внимателно основата на носа си — имам ли вече нос, питам се аз, или нямам? Както и да е, вдигнах се някак си и казах:

— Не — казвам. — Не се ударих. Удариха ме — това стана.

ГЛАВА ШЕСТА

Когато Драмба завърши реда на съобщението към коригировъчния пункт, Гаг го спря, скочи в траншеята и направи няколко крачки по позицията. Беше изкопана отлично. Траншеята с пълен профил, с леко наклонени навън, идеално равни стени, с плътно трамбовано дъно, без всякаква там рохкава пръст и друг боклук, направена точно според наставленията, водеше към огнева яма, идеално кръгла, с диаметър два метра, от която се отклоняваха към тила покрити с греди блиндажи за боеприпаси и за разчета. Гаг погледна часовника си. Позицията беше напълно прокопана за два часа и десет минути. И каква позиция само! С такава и негово височество можеше да се гордее. Инженерна академия. Гаг се огледа за Драмба. Редник Драмба се извисяваше над него и над края на траншеята. Огромните му длани бяха притиснати до бедрата, лактите издадени, ушите спуснати, гърдите изпъкнали, а от него се излъчваше атмосфера на свежест и прохлада, примесена с миризмата на разкопана пръст.

— Юнак — каза Гаг тихо.

— Служа на негово височество, господин ефрейтор! — изграчи роботът.

— Какво още ни липсва?

— Кутия с освежително и солена рибка, господин ефрейтор!

Гаг се усмихна.

— Да — каза той. — Направих от теб, хайманата, войник.

Той се хвана за ръба на траншеята и с едно движение прехвърли тялото си на тревата, после се изправи, отърси коленете си и още веднъж разгледа позицията. Да, позицията беше прекрасна.

Слънцето се бе вдигнало високо и от росата не бе останала и следа, луната като бледо парченце топяща се захар висеше над западния хоризонт, над мъглявите очертания на града-чудовище. Наоколо степта цвърчеше от безброй скакалци, равна, червеникаво-зелена, еднаква по цялата си дължина и пуста като океан. Нейното еднообразие се нарушаваше само от облаци зеленина в далечината,

където се червенееше керемиденият покрив на Корнеевата къща. Цвърчаща, напоена с остри аромати степ наоколо, чисто сивосинкаво Небе над нея, а в средата — той, Гаг. И му беше хубаво.

Хубаво, защото всичко бе далече. Далеч от тук беше неразбираемият Корней — безкрайно добър, безкрайно търпелив, снизходителен, внимателен, който неотклонно, милиметър по милиметър, вместваше в душата любов към себе си и в същото време беше безкрайно опасен като бомба с огромна мощ, заплашваща да се взриви в най-неочаквания момент и да разкъса на парчета вселената на Гаг. Далеч оттук бе и лукавата къща, натъпкана с непознати и невъзможни механизми, е невероятни и невъзможни същества, омешани с такива като Корней, хора-капани, където шумно кипеше безредна дейност, без каквато и да е разумна цел, и затова беше също толкова непостижима и отчаяно опасна за вселената на Гаг. Далече оттук бе целият този лукав измамен свят, където хората имаха всичко, което могат да си пожелаят, и поради това желанията им бяха извратени, целите им неземни, и средствата вече по нищо не напомняха човешките. И още беше хубаво, защото тук успяваше поне за малко да забрави за глождещата го непосилна отговорност, за всичките тия задачи, които те мъчат като язва във възпалената душа — неотложни, необходими и напълно неразрешими. А тук — всичко бе толкова просто и леко...

— Охо! — каза Корней. — Това е чудесно!

Гаг подскочи на място и се обърна. Корней стоеше от другата страна на траншеята, оглеждайки позицията с весело изумление.

— Та ти си фортификатор — каза той. — Какво е това?

Гаг мълчеше, но нямаше къде да ходи.

— Позиция — неохотно измърмори той. — За мортира.

Корней беше поразен.

— За какво, за какво?

— За мортира.

— Хм... А откъде ще вземеш мортира?

Гаг мълчеше и го гледаше изпод вежди.

— Е добре, това в края на краищата не ме засяга — каза Корней като почака. — Извинявай, ако съм ти попречил... Аз сега получих едни известия и бързам да ги споделя с теб. Става дума за това, че вашата война е свършила.

— Каква война? — тъпо попита Гаг.

— Вашата. Войната на Алайското херцогство с империята.

— Вече? — тихо проговори Гаг. — Вие казвахте — четири месеца.

Корней разпери ръце.

— Е, извинявай — каза той. — Сбърках. Всички ние сбъркахме. Но това, знаеш ли, е добра грешка. Съгласи се, че сгрешихме в нужната посока... Справиха се за един месец.

Гаг облиза устни, вдигна глава и отново я наведе.

— Кой... — Той замълча.

Корней чакаше, като го гледаше спокойно. Тогава Гаг отново вдигна глава и гледайки го право в очите, каза:

— Искам да зная кой е победил.

Корней много дълго мълча, по лицето му нищо не можеше да се разчете. Гаг седна — краката му не го държаха. До него от траншеята стърчеше главата на Драмба. Гаг безсмислено се втренчи в нея.

— Нали ти обяснявах — каза накрая Корней. — Никой не е победил. Или по-точно — всички са победили.

Гаг процеди през зъби:

— Обяснявахте ми... Може и да сте ми обяснявали. Аз не го разбирам това. На кого остана устието на Тара? За вас може да е все едно при кого е останало, но на нас не ни е все едно!

Корней бавно поклати глава.

— На вас също ви е все едно — уморено каза той. — Там повече няма армия — само гражданско население...

— Аха! — каза Гаг. — Значи плъхоядите са ги прогонили оттам.

— Ама не... — Корней страдалчески намръщи лице. — Армията изобщо вече не съществува, разбираш ли? От устието на Тара никой никого не е прогонвал. Просто и алайци, и имперци захвърлиха оръжието и се разотидоха по домовете.

— Това е невъзможно — каза Гаг спокойно. — Не разбирам защо ми разказвате всичко това, Корней. Не ви вярвам. И изобщо не разбирам какво искате от мен. Защо ме държите тук? Ако не съм ви нужен, пуснете ме. А ако ви трябва — говорете направо...

Корней запъшка и с все сила се удари по бедрото.

— Значи така — каза той. — Нищо ново по тази част не мога да ти съобщя. Виждам, че тук не ти харесва. Зная, че се стремиш към

къщи. Но ще ти се наложи да потърпиш. Сега в родината ти е доста тежко. Разруха. Глад. Епидемии. А сега още и политическа неразбория... Херцогът, както трябваше да се очаква, плюл на всичко и избягал като последния страхливец. Захвърлил на произвола на съдбата не само страната...

— Не говорете лошо за херцога — дрезгаво изръмжа Гаг.

— Херцогът вече го няма — хладно каза Корней. — Алайският херцог е детрониран. Впрочем можеш да се утешиш: императорът също нямаше късмет.

Гаг се усмихна накриво и лицето му отново се вкамени.

— Пуснете ме да си вървя — каза той. — Нямате право да ме държите тук. Не съм военнопленник, нито роб.

— Хайде да направим така — каза Корней. — Хайде да не се караме. Ти имаш лоша представа какво става при вас. А там такива като тебе са организирали банди, иска им се да изправят скелета на крака, а освен тях никой друг не желае това. Но ги преследват като бесни кучета и те са обречени. Ако сега те пратим в къщи, ти, разбира се, ще се присъединиш към някоя такава банда и това ще ти е краят. И между другото не се отнася само за теб, а и за всички онези хора, които ти ще успееш да убиеш или измъчиш. Ти си опасен. И за себе си, и за другите. Ето това е, щом искаш откровено да ти го кажа.

Значи Корней можел да бъде и такъв. Пред Гаг стоеше боец, хватката на този боец беше желязна и улучваше в самия център. Е, какво пък, благодаря за откровеността. Значи сега така ще разговаряме: ти ми го каза, но и аз ще ти го кажа. Стига съм се правил на момченце в къси панталонки. Омръзна ми.

— Значи се боите, че там ще бъда опасен — каза Гаг. Той повече не можеше, пък и не искаше да се сдържа. — Какво пък, ваша воля. Само гледайте, да не стана и ТУК опасен!

Те стояха от двете страни на траншеята, лице в лице, и отначало Гаг тържествуваше, че успя да предизвика това студено изражение в обикновено добрите до отвращение очи на великия лукавец, а после изведнъж с изумление и негодувание откри, че това изражение изчезна и на лицето на този сатана отново се бе появила усмивка, а очите му пак се бяха премрежили бащински, змийско мляко! И изведнъж Корней подсвирна, разсмя се, закашля се, отново се разсмя и завика, като разпери ръце:

— Котарак! Котаракът си е котарак! Див... Мисли-и-и! — каза той и се почука по темето. — Мисли! Трябва да си размърдаш мозъка! Нима напразно стърчиш тук вече пета седмица?

Тогава Гаг рязко се обърна и тръгна към степта.

— Мисли! — за последен път чу той.

Вървеше, без да гледа под краката си, затъваше в дупки от мармот, препъваше се, издраска глезените си от тръните. Нищо не виждаше и не чуваше наоколо, пред очите му беше набразденото с бръчки бледо като пръст лице с безкрайно уморени зачервени очи, а в ушите му звучеше дрезгавият глас: „Сополанковци! Мои верни, непобедими сополанковци!“ И този човек, последният скъп човек, който беше останал жив, сега се спасяваше някъде, криеше се, измъчваше се, а те го гонеха, преследваха го като бесен вълк, вонящите орди на излъганите, купените, озверели от страх диваци. Простаци, сбирщина, боклук — без чест, без слава, без съвест... Лъжа, лъжа, това не може да бъде! Горските егери, гвардията, десантчиците... Сините Дракони... и те ли са се продали? И те ли са го зарязали? Та нали те нямаха нищо, освен Него! Нали живееха само за Него! Те умираха за Него! Не, не, това е лъжа, дивотия... Те са го обградили в стоманен пояс, опасали са го с щикове, дула, огнехвъргачки... това са най-добрите бойци в целия свят, те ще разгонят и ще смачкат побеснялата сбирщина войници... О, как ще ги преследват, ще ги горят, ще ги натъпкват в калта... А аз — аз си стоя тук. Котарак! Мръсно пале съм, а не Котарак! Прибрали го нещастното, излекували му лапката, вързали му панделка, а то маха ли, маха с опашчица, лочи си топличко млекце и все си повтаря „тъй вярно“ и „слушам“...

Той се препъна и падна с цялото си тяло в трънливата суха трева и остана да лежи, закрил глава от непоносим срам. Но нали е сам! Сам срещу цялата тази грамада! И момчетата, моите приятели в този лукав ад замълчаха, вече кой ден не отговарят, нито ред, нито буква — може и да не са между живите... а може и да са се предали. Наистина ли не мога нищо да направя? Той трепереше като трескав под палецето слънце, а в ума му се появяваха, въртяха се, преминаваха напълно невъзможни, немислими начини за борба, за бягство, за освобождение... Целият ужас беше в това, че Корней каза истината. Ненапразно е работила неговата машина, ненапразно се срещаха, припълзяваха и се спускаха тук всички тези чудовища от неведоми

светове — те си свършиха работата, разориха страната, затриха всичко хубаво, което имаше в нея, разоръжиха, обезглавиха...

Той не чу как се приближи Драмба, но на потния му гръб под нажежената риза стана прохладно, когато сянката на робота падна върху него и от това му стана по-леко. Все пак не беше съвсем сам. Той още дълго лежа по очи, слънцето се движеше по небето, а Драмба безшумно се местеше над него, пазейки го от зноя. После седна. Босите му крака бяха нашарени от тръните. На коляното му кацна скакалец, безсмислено втренчил зелените си като капчици очи. Гаг гнусливо го отпъди и замря, разглеждайки ръката си. Кокалчетата на пръстите му бяха обелени.

— Кога съм го направил? — рече на глас той.

— Съвсем не знам — веднага отвърна Драмба.

Гаг погледна и другата си ръка. Също окървавена. Майката земя значи съм пердашил. Родителка на всичките тези... шмекери. Добър Котарак. Само истерия ми липсваше. Той погледна към къщата. Зеленото облаче едва се виждаше на хоризонта.

— Много излишни неща надрънках днес, ето какво... — каза той бавно. — Дивак си ти, а не Котарак. Няма кой да ти издърпа ушите. Решил да заплашва, сополанко със сополанко... Щом като Корней избухна в смях...

Той погледна робота.

— Редник Драмба! Какво направи Корней, когато си тръгнах?

— Заповяда ми да ви последвам, господин ефрейтор.

Гаг горчиво се усмихна.

— И ти, разбира се, му се подчини... — Той се изправи, приближи се плътно до робота. — Колко пъти ще те уча аз, дръвнико — прошептя яростно. — На кого се подчиняваш? Кой е твоят непосредствен началник?

— Ефрейтор Гаг, Бойният котарак на негово височество — отсече Драмба.

— И защо, дивако безмозъчни, можеш да се подчиняваш на още някой?

Драмба се позабави, а после каза:

— Виноват, господин ефрейтор.

— Е-ех... — произнесе Гаг безнадеждно. — Добре, качи ме на раменете си. Да си вървим у дома.

Къщата го посрещна с непривична тишина. Беше празна. Отлетели са, значи, лешоядите. На мърша. Гаг най-напред се изкъпа в басейна, изми кръвта и прахта, старателно се среса пред огледалото и като се преоблече в чисти дрехи, решително закрачи към трапезарията. Беше закъснял за обяд. Корней вече допиваше сока си. Той с нарочно безразличие погледна Гаг и отново сведе очи към сложената отпред папка. Гаг се приближи до масата, прокашля се и проговори с приглушен глас:

— Държах се погрешно, Корней. (Корней кимна, без да вдига очи). Моля ви за прошка.

Беше му непоносимо трудно да говори, езикът му едва се превърташе. Наложил се да спре за секунда и да стисне здраво челюст, за да дойде на себе си.

— Разбира се, аз... аз ще правя всичко, както вие наредите. Не бях прав.

Корней въздъхна и бутна папката от себе си.

— Приемам извиненията ти... — Той забарабани с пръсти по масата. — Да. Приемам ги. Истината е, че за съжаление аз съм виновен от теб. Но ти седни и яж...

Гаг седна, без да сваля бдителния си поглед.

— Виждаш ли, ти си още млад и може да ти се прости. Но аз! — Корней разтърси във въздуха разперените си пръсти. — Стар глупак! Все пак на моята възраст и с моя опит беше време да се науча, че има хора, които могат да издържат ударите на съдбата, но има хора, които се пречупват. На първите се казва истината, а на вторите се разказват приказки. Така че извинявай, Гаг. Хайде да се опитаме да забравим тази история. — И той отново се залови за документите си.

Гаг ядеше някаква бърканица от месо и зеленчуци, без да усеща нито вкуса ѝ, нито миризмата ѝ, сякаш дъвчеше памук. Ушите му пламтяха. Пак излизаше някаква нелепост. Вече му се щеше да закрепчи и да удари с юмрук по масата. Стига ме е правил на пале! Стига! Аз не мога да бъда сломен от ударите на съдбата, разбрано? Ние не сме от ръждиво желязо!... Как можа така да го извърти, че пак да излезе пълен глупак... Гаг плисна в чашата си кокосово мляко от оплетена бутилка. Общо взето аз наистина съм глупак. Той ми говори като на мъж, а аз се държа като баба. Значи излиза, че съм пале и глупак. Не искам да мисля за това. Не ми трябва твоята истина, не ми

трябват и твоите приказки. Тоест за истината, разбира се, ти благодаря — сега поне разбрах, че повече няма какво да чакам, че е време за работа.

Корней стана, взе папката под мишницата си и излезе. Лицето му беше измъчено. Гаг дъвчейки и посръбвайки погледна към градината. На пясъчната пътечка от гъстата трева се измъкна голям рижав котарак, в зъбите му се мяташе нещо пернато. Котаракът вяло мръдна дивите си очи наляво-надясно и се помъкна към къщата — сигурно под стълбите. Давай, давай, действай, братко-храбрецо, помисли си Гаг. Аз някак си да изтрия до вечерта, а тогава може и да се заловя за работа.

Той скочи, хвърли съдовете в люкчето и, като прекоси къщата на пръсти, се отправи към оня същия коридор. Надписи не бяха прибавени. Приятелите от ада мълчаха. Добре. Значи ще трябва все пак да го направи сам. Драмба... Не. Не бива да възлага надежди на редник Драмба. Това, разбира се, е жалко. Той е безценен войник. Но за истинска вяра в него не може да се говори. По-добре ще бъде без него. Нека само да направи каквото трябва, а после ще го... командирам.

Върна се в стаята си, легна на кревата и сложи ръце под главата си.

— Редник Драмба! — повика го той.

Драмба влезе и се спря на вратата.

— Продължавай — заповяда Гаг.

Драмба по навик забуча от средата на изречението:

— ... никакъв друг изход. Лекарят обаче беше против. Той аргументира своя протест първо с това, че същество, което не принадлежи към клона на хуманоидните сапиенси, не може да бъде обект на контакт без посредник...

— Пропусни — сънено каза Гаг.

— Слушам, господин ефрейтор — отвърна Драмба и като помълча, продължи този път от началото на изречението: — За контакт отидоха: Еварист Козак, командир на кораба, Фаина Каминска, старши ксенолог на групата, ксенолозите...

— Пропусни! — раздразнен каза Гаг. — Какво имаше понататък?

Вътре в Драмба нещо закъркори и той започна да разказва как в зоната на контакта неочаквано избухнал пожар, контактът бил прекъснат, зад огнената стена изведнъж се разнесли изстрели, щурманът на групата полухуманоидът Кварр загинал и тялото му не било открито. Еварист Козак, командирът на кораба, получил тежка рана в коремната област...

Гаг заспа.

Той се събуди сякаш от удар с мокра кърпа по лицето: някъде наблизко разговаряха на алайски. Сърцето му биеше като лудо, главата му се пръскаше. Но това не беше нито сън, нито бълнуване.

— ... Аз обърнах внимание на това, че повечето му работи са написани в Гигна — говореше непознат мутиращ глас. — Може би това ще ви помогне.

— Гигна... — отвърна гласът на Корней. — Извинявай, но къде е това?

— Това е курортно селище... на западния бряг на Загута. Знаете, едно езеро...

— Зная. Ти мислиш ли...

— Очевидно той често е работел там... Живял е вероятно при някакъв меценат...

Гаг безшумно изскочи от кревата и се прокрадна към прозореца. На входа Корней разговаряше с някакъв момък на около шестнайсет години, слаб, много рус, с големи светли очи като на кукла — явен и очевиден алаец от юга. Гаг заби пръсти в перваза на прозореца.

— Това е любопитно — замислено каза Корней. Той потупа момъка по гърба. — Това е идея, ти си юначага, Данг. А нашите заплеси са го пропуснали...

— Трябва непременно да го намерите, Корней! — Момъкът притисна юмруци към слабите си гърди. — Вие сам казахте, че дори вашите учени са се заинтересували и сега аз разбирам защо... Той е на вашето равнище! Той дори е по-високо в някои неща... Вие просто сте длъжни да го намерите!

Корней въздъхна тежко.

— Ще направим каквото можем, миличък... но само да знаеш колко е трудно! Ти нямаш представа какво става сега при вас...

— Имам — кратко каза момъкът.

Те замълчаха.

— По-добре да бяхте ме оставили мен там, а него да измъкнете — тихо проговори момъкът, гледайки встрани.

— На теб ни провървя да се натъкнем, а на него — не — също така тихо отвърна Корней. Той отново хвана момъка за рамото. — Ще сторим всичко, което е по силите ни.

Момъкът кимна.

— Добре.

Корней отново въздъхна.

— Е, хайде... Значи ти отиваш направо в Обнинск?

— Да.

— Там ще ти хареса повече. Поне ще имаш квалифицирани събеседници. Не такива задрямали прагматици като мен.

Момъкът леко се усмихна и те си стиснаха ръцете — по алайски, на кръст.

— Какво пък — каза Корней. — Ти вече умееш да ползваш нулкабината...

И те изведнъж се разсмяха, спомняйки си вероятно някаква история, свързана с нулкабината.

— Да — каза момъкът. — Научих се... Умея... Но знаете ли, Корней, ние решихме да отскочим до Антонов. Момчетата обещаха да ми покажат нещо в степта...

— А те къде са? — Корней се огледа.

— Сигурно сега ще дойдат. Уговорихме се аз да тръгна пръв, а те да ме настигнат... Вие вървете, Корней, аз доста ви задържах. Много ви благодаря...

И изведнъж те се прегърнаха — Гаг дори трепна от изненада — а после Корней леко отблъсна момъка и бързо влезе вкъщи. Момъкът слезе по стълбите, тръгна по пътечката и сега Гаг видя, че той силно куца, наклонявайки се към десния крак. Този крак явно бе по-къс и потънък от левия.

Няколко секунди Гаг гледаше след него, а после с рязко движение прехвърли тялото си през перваза, падна по ръце и крака и бързо се мушна в храстите. Той безшумно вървеше подир този Дранг и вече изпитваше ту безкрайна неприязън, ту гнусливо отвращение, което винаги чувстваше към сакати, непълноценни и изобщо безполезни хора. Но този Данг беше алаец, при това съдейки по името и говора, беше южняк алаец, и значи от първо качество, но във всеки

случай му беше нужно да поговори с него. Защото това все пак беше шанс.

Гаг го настигна вече в степта, изчаквайки момента, когато и покрива на къщата се скри зад дърветата.

— Ей, приятелю! — тихо го повика той по алайски.

Дранг стремително се обърна. Той дори се наклони към недъгавия си крак. Кукленските му очи се отвориха още по-широко и той се дръпна назад.

Всички цветове изчезнаха от мършавото му лице.

— Ти кой си? — промърмори той. — Ти си... този... Бойният котарак ли си?

— Да — каза Гаг. — Аз съм Боен котарак. Казвам се Гаг. С кого имам честта?

— Данг — отвърна той, като помълча. — Извинявай, но аз бързам...

Той се обърна и накуцвайки още по-силно отпреди, продължи по пътя си. Гаг го догони и го хвана за ръката над лакътя.

— Почакай... Ти какво, да не би да не искаш да разговаряш с мен? — учудено рече той. — Защо?

— Бързам.

— Я стига, ще успееш! Значи такава е положението! Срещат се в този ад двама алайци и да не си поговорят ли? Какво ти става? Оглупя ли?

Данг се опита да освободи ръката си, но къде ти! Той беше съвсем хилав, това южняшко недоносче.

Гаг нищо не разбираше.

— Слушай, приятелю... — започна той, колкото се може по-задушевно.

— Твоите приятели са в ада! — процеди през зъби Данг, гледайки го с явна ненавист.

От изненада Гаг пусна ръката му. За миг той дори загуби дар слово. В ада са твоите приятели... Твоите приятели са в ада... Твоите приятели — в ада! Той дори се задъха от ярост и унижение.

— Ах ти... — каза той. — Ах ти, продажна твар! Ще те смажа, на парчета ще те разкъсам, гадина такава...

— А пък ти си мърша! — прошептя Данг през зъби. — Палач недоубит, убиец.

Без да замахва, Гаг го удари под лъжичката и когато хилавият се преви на две, той без да губи скъпоценно време, със замах го фрасна с юмрук по русия врат, подложил коляно под лицето му. Той стоеше над него, отпуснал ръце, гледаше го как се гърчи, давейки се от кръвта си в сухата трева, и си мислеше: ето ти тебе съюзник, ето ти на приятел в ада... В устата му горчеше, щеше му се да заплаче. Той приседна на колоне, повдигна главата на Дранг и обърна към себе си облято му в кръв лице.

— Боклук... — изхриптя Дранг и изхълца. — Палач... Дори и тук...

— Това пък защо? — произнесе тъжен глас.

Гаг вдигна очи. Над него стояха двамина — някакви непознати от местните, също съвсем млади. Гаг внимателно пусна главата на южняка на тревата и се изправи.

— Защо... — промърмори той. — Откъде да знам защо?

Той се обърна и тръгна към къщи.

Като чупеше храстите и тъпчеше лехите, той мина направо и стигна до входа, качи се в стаята си, падна по очи на кревата и така лежа чак до вечерта. Корней го повика да вечерят, но той не отиде. В къщата боботиха гласове, чуваше се музика, после стана тихо. Престанаха да се ругаят врабците, настанявайки се за през нощта в гъсталака от бръшлян, подеха безкрайните си песни цикадите, в стаята ставаше все по-тъмно и по-тъмно. И когато стана съвсем тъмно, Гаг се надигна, повика след себе си Драмба и се промъкна в градината. Отиде в най-далечния ъгъл на градината, в гъсталака от люлякови храсти, седна право на топлата трева и каза тихо:

— Редник Драмба. Слушай внимателно моите въпроси. Първи въпрос. Можеш ли да работиш с метал?

ГЛАВА СЕДМА

На закуска Корней не обели нито дума, дори не ме и погледна. Сякаш ме нямаше на масата. Аз, естествено, си подвих опашката и чакам какво ще стане, а на душата ми, трябва да кажа, ми е гадно до немай-къде. През цялото време или ми се искаше да се изнижа, или да пукна. Хапнах надве-натри, качих се в стаята си, намъкнах си униформата — не помага. Сякаш стана по-лошо. Взех портрета на нейно височество — изплъзна ми се от ръцете, завря се под кревата, а пък аз дори не тръгнах да го търся. Седнах пред прозорчето, облегнах лакти на перваза, гледам в градината — нищо не виждам, нищо не искам. Искам си у дома. Просто у дома, където всичко не е така, както тук. Ама че кучешка съдба! Нищо не съм видял в тоя живот. Тоест видял съм, разбира се, много неща, друг толкова не е сънувал, колкото аз най-вече съм виждал, но от това — никаква радост. Започнах да си спомням как херцогът ме награди с тютюн — зарязах го, не помага. Вместо неговото лице все ми изплува оня хилавия, мършавата му физиономия, цялата в кървища. А вместо неговия глас — съвсем друг глас, и той все повтаря: „Защо? Защо?“ Откъде да знам защо?

После изведнъж вратата се отвори и влезе Корней — като тъмен облак, очите му мятат мълнии и без да каже нито дума, ми запрати едва ли не в лицето сноп от някакви листове (и това е Корней! И ги запрати!) и пак без да каже нищо, се обърна и излезе. И тръшна вратата. Едва не завих от мъка, ритнах листовите с крак, разлетяха се по цялата стая. Отново започнах да гледам в градината — пред очите ми причернява, не мога. Вдигнах едно листче, че да ми е по-близо и започнах да чета. После друго, после трето... После ги събрах, подредих ги и отново започнах да чета.

Всичко това бяха отчети. Хората на Корней, които, както аз разбирам, били внедрени при нас, работели кой като портиер, кой като бръснар, а друг и като генерал. И те значи докладвали на Корней за своите наблюдения. Чиста работа, няма какво да се каже. Професионалисти.

Имаше там и за това момче, за Данг. Живял и той като мен в столицата и дори недалеч от мен, срещу зоологическата градина. Баща му го убили още по времето на първия Тарски инцидент. Той бил учен, ловял в устието на Тара някакви свои научни риби и там случайно го пречукали. Останал сам с майка си. Като мен. Само че майка му била интелигентна и станала учителка, преподавала музика. А той самият между другото също бил момък с глава на раменете. Взимал всякакви награди в училище, най-вече по математика. Той бил с големи способности, също като мене в техниката, само че по-големи. Когато започнала тази война, той още при първата бомбардировка попаднал под бомба, със счупено ребро и завинаги осакатен десен крак.

И значи, докато аз съм превземал Арихада и съм потушавал бунтове, и съм правил десант при устието на Тара, той през цялото време си е лежал къщи. И не го казвам като укор, той се е измъчил там може би повече от мен, върху тяхната къща паднали две бомби, отровили го с газове, цялата сграда изселили, останали само двамата с майка си в тази развалина — не зная само защо майка му не е искала да се мести. И значи майка му всеки ден ходела на работа, но вече не в музикалното училище, а в патронения завод. Понякога я нямало по едно денонощие, а понякога по две. Оставяла му някаква храна, супата завивала в памуклийка, за да може да я достигне — самият той почти не ставал от леглото — и излизала. Но ето че веднъж излязла и не се върнала. Не се знае какво е станало с нея. Данг вече съвсем загивал, когато случайно се натъкнал на него Корнеевият разузнавач. С една дума — гадна история, разбира се. Точно в центъра на столицата загивало от глад и студ някакво момче, при това голям математически талант, дори огромен, и на никой не му е пукало за него. Така е щял да си издъхне като куче при стобор, ако не е бил оня тип. Отишъл веднъж, втори път, храна му носел. А момчето го притиснало! Оня само уста успял да отвори от изненада. А Данг му дал нещо като ултиматум: или ще ме вземете оттук, тоест във вашия свят, или ще се обеса. Вън, казал, виси примка, виждате ли я? И, разбира се, Корней се разпоредил... Такава ми ти история.

Там имаше още много неща. Имаше и за херцога, и за Еднооката лисица, и за господин фелдмаршал Браг, за всички имаше. Как правят политика, как се развличат в свободното си време... А аз постоянно захвърлях четенето, гризях си ноктите, за да се успокоя. Имаше и за

нейно височество. Излиза, че като хофмаршал в двореца е служил също човек на Корней, така че не трябваше да има съмнение. И не че са подбирали тези материали специално за мен, ами Корней ги е откъснал от някакво дело, направо с месото ги е отскубнал. Е, добре.

Събрах грижливо листовете на снопче, подравних ги, притеглих ги на ръката си и пак ги пръснах из стаята. Изобщо, ако си говорим честно, оставаше ми само едно — куршум в челото. Прекършиха ми гръбнака, ето какво. Постигнаха своето. Целият свят преобърнаха с главата надолу пред очите ми. Не знам как ще живея. Не разбирам и защо живея. Как ще гледам сега Корней в очите — съвсем не знам. Ех, мисля си, като се засия от стаята така в стоеж „мирно“ — и хоп през прозореца, с тиквата надолу. Тогава на всичко ще сложа край, макар че това е само втория етаж. Но тъкмо сега довтаса Драмба, иска поредния чертеж. Отвлече ме. А когато си тръгна, започнах да размишлявам вече по-спокойно. Цял час седях, гризах си ноктите, а после отидох да се къпя. И странно, изведнъж у мен настъпи облекчение. Сякаш някакъв болезнен мехур в душата ми се бе надувал, надувал, а сега се пукна. Сякаш бях изплатил някакви дългове. Сякаш аз с това свое отчаяние някаква вина пред някого съм изкупил. Не зная пред кого. Не зная и каква. И в главата ми имаше само едно нещо: у дома, момчета! По домовете! Всичките ми дългове, ако има още останали такива — всички са там, у дома.

На обяд Корней ми казва, без да ме гледа, сурово, неприветливо:

— Прочете ли го?

— Да.

— Разбра ли?

— Да.

С това и свърши нашият разговор.

След обяда наминах при Драмба. Дълбае моят редник с всички сили, само стружки летят. Целият в стърготини, в горещо масло, ръцете му летят. Истинско удоволствие беше да го гледаш. Работата му бързо напредваше — за чудо и приказ. А на мен ми оставаше единствено да чакам. Но не ми се наложи да чакам дълго, само два дни. Когато машинката беше готова, я сложих в една торба, отнесох я на езерата, сглобих я там и я изпробвах, с молитва. Добра машинка, пердаши. Мършавичка е, но все пак стана по-добра от онези на нашите въстаници, които правеха своите сополивки само от парчета

водопроводни тръби. И щом се върнах, мушнах я заедно с торбата в железен сандък. Готов съм.

И ето че същата вечер (вече се канех да спя) вратата се отвори и на прага ми застана онази жена. Слава Богу, че не се бях съблякъл — седях на кревата си в униформа и си свалях ботушите. Първия вече го бях събул, тъкмо се бях заел с втория и гледам — тя. Нищо не успях да си помисля, само погледнах, както си бях с един ботуш, скочих пред нея и се изпънах. Беше красива, момчета, дори страшно красива — никога у нас не бях виждал такива като нея, а и няма да видя навярно никога.

— Извинявайте — каза тя и се усмихна. — Не знаех, че тук сте вие. Аз търся Корней.

А аз мълча като селски идиот и само я изяждам с очи, но почти нищо не виждам. Шашардисан бях. Тя огледа стаята, после отново ме погледна — втренчено, внимателно, вече без усмивка — ама вижда, че от мене е невъзможно да научи нещо, кимна ми и излезе, а вратата тихичко затвори след себе си. И повярвайте ми, момчета, стори ми се, че в стаята изведнъж стана по-тъмно.

Дълго време стоях ей така, с един ботуш. Всичките ми мисли се объркаха, нищичко не схващах. Не зная какво беше това: дали беше някаква особена светлина в тази минута, а може би и самата тази минута за мен беше особена, но аз после през половината нощ все се въртях и не можех да дойда на себе си. Спомнях си как стоеше, как гледаше, какво говореше. Схванах, разбира се, че не ми е казала истината, че съвсем не е търсила Корней (намерила къде да го търси), а е наминала тук специално мен да види.

Както и да е. Друга мисъл страшно ме натъжи: разбрах, че ми се случи да видя в тази минута малка частичка от истинския голям свят на тези хора. Корней не ме пусна в този свят и вероятно правилно е постъпил. Аз в този свят бих се самоубил, защото е невъзможно да виждаш всичко това ежеминутно и да знаеш, че никога няма да бъдеш такъв като тях, и никога няма да имаш тези неща, които имат те, а ти сред тях, както е казано в свещената книга, си, и до края на дните си ще си останеш „безобразен, мерзък и вмирисан“... Изобщо, спях лошо тази нощ, момчета, може да се каже, че изобщо не спях. А щом се съмна, се измъкнах в градината и залегнах в храстите на обичайния си наблюдателен пункт. Прииска ми се да я видя още веднъж, да проумея,

да разбере, с какво вчера ме порази така. Та нали съм я виждал и порано, от тези същите храсти съм я виждал...

И ето, когато те вървяха по пътеката към нулкабината един до друг, но без да се докосват, аз я гледах и едва не заплаках. Пак нищо не видях в нея. Е, красива жена, спор няма — и толкова. Цялата сякаш беше изгаснала. Сякаш бяха изтръгнали от нея живеца. В сините ѝ очи имаше празнина, а около устата ѝ се бяха появили бръчки.

Те минаха покрай мен мълчаливо и вече при самата кабина тя се спря и проговори:

— Знаеш ли, той има очи на убиец...

— Той си е убиец — тихо отговори Корней. — Професионалист.

— Горкичкият ми — каза тя и го помилва с длан по бузата. — Ако можех само да остана с тебе... но наистина не мога. Тук ми се гади...

Не исках да слушам повече. Май че говореха за мен. Прокрадних се в стаята си, погледнах се в огледалото. Очи като очи. Не зная какво иска тя. А Корней добре ѝ го каза: професионалист. Няма за какво да се притеснявам. На каквото са ме научили, това умея да правя... И цялата тази история я изметох от себе си. Гледайте си вашата работа, а аз ще си гледам моята. Моята работа сега е да чакам и да дочакам. Как прекарах останалите три дни, не зная. Ядях, спях, къпех се. Пак спях. С Корней почти не разговаряхме. И не защото още не ми беше простил за оня случай или нещо подобно, не. Просто той беше зает до гуша. Сега вече до краен предел. Дори отслабна. Народът отново зачести при нас, тъпчат ли, тъпчат. Няма да повярвате, но долетя и дирижабъл, цяло денонощие вися над градината, а вечерта как се изсипаха от него, ама как се изсипаха... Но ето какво е чудното — през цялото това време нямаше нито един „призрак“. Вече отдавна бях забелязал: „призраците“ идват при тях или късно вечерта, или рано сутринта, не зная защо. Така че през деня бях като в мъгла, на нищо не обръщам внимание, а щом слънцето залезе и излязат звездите, аз съм на прозореца с машинката на колене. А „призраците“ ги няма, да пукнеш от яд. Чакам ги, а тях ги няма. Вече, честно казано, започнах да се тревожа. Какво е това, мисля си, специален номер ли? Нима е пресметнал всичко за сто години напред?

За цялото това време само едно интересно събитие се случи. В последния ден. Спя като заклан преди нощната си вахта и изведнъж

Корней ме буди.

— Какво си му легнал посред бял ден? — пита ме той недоволен, но виждам, че недоволството му някак не е истинско.

— Горещо ми е — казвам. — Изтощи ме.

Замръзнал бях, разбира се, в съня си. Точно този ден още от сутринта ръмеше дъждец.

— Ох, разглезих те аз тебе — казва той. — Разглезих те. На мен времето не ми стига, а ти се възползваш... Да вървим. Нужен си ми.

Ето ти номер, мисля си. Потрябвал съм му. Разбира се, веднага скачам, оправям си кревата, вземам сандалите, но тогава той неочаквано ме възпира.

— Не — казва. — Остави това. Облечи си униформата. И се стегни както трябва... срещи се. Я се погледни какъв си мърляв, срам ме е да те гледам...

Е, момчета, мисля си, морето гори, горите текат, мишката потъна в камъка. С униформа трябвало. И ме зачовърка любопитството. Облякох се, затегнах колана до отказ, сресах се. Ударих пети. Служа на ваше превъзходителство. Той ме огледа от горе до долу, усмихна се на нещо и ние тръгнахме през цялата къща към кабинета му. Той влезе пръв, отстъпи крачка встрани и каза ясно, по алайски:

— Разрешете, господин старши бронемайстор, да ви представя Бойния котарак на негово височество, школьник от трети курс на Особената столична школа Гаг.

Гледам и ми притъмня пред очите, а краката ми се разтрепериха. Пред мен, като привидение седи разположил се в креслото офицер-бронеходец. Син Дракон, „Огън на колела“ в естествена големина, в походна униформа с всички отличителни знаци. Седи, прехвърлил крак връз крак, ботинките му блестят, с озъбени шипове, в кафява кожена куртка на петна, от рамената виси син шнур — оня още е вълк, значи... и мутрата му е като на вълк, изгорялата присадена кожа лъщи, главата му бръсната нула номер, с кафеникави петна от изгаряне, очите като наблюдателни процепи, без ресници... Дланите ми, момчета, сами се залепиха за бедрата, а токовете ми така тракнаха, както никога досега не бяха тракали.

— Свободно, школьник — произнесе той със сипкав глас, взе от пепелницата цигара и дръпна от нея, без да откъсва от мен наблюдателните си процепи.

Отпуснах ръце.

— Няколко въпроса, школьник — каза той и сложи цигарата си обратно на края на пепелника.

— Слушам ви, господин старши бронемайстор!

Това аз не го казах, това моята уста сама го издрънка. А в същото време си мисля: какво е това, момчета? Какво става? Нищо не разбирам. А той говори неразбрано, гълтайки думите си, аз този техен маниер го зная:

— Чух, че негово височество те е удостоил... а-а... с тютюн за дъвчене от собствената си ръка.

— Тъй вярно, господин старши бронемайстор!

— И това за какви значи... а-а... подвизи?

— Удостоен като представител на курса след завземането на Арихада, господин старши бронемайстор!

Лицето му е равнодушно, мъртво. Какво го интересува Арихада? Пак си взе цигарата, огледа тлеещия ѝ край, върна я обратно в пепелницата.

— Значи си бил удостоен... Щом е така, значи... а-а... си изпълнявал впоследствие караулната служба в щаба на негово височество...

— За седмица, господин старши бронемайстор — каза устата ми, а главата ми си помисли: какво си ми се лепнал? Какво искаш от мен?

Той изведнъж се наведе напред.

— Маршал Нагон-Гига видя ли в щаба?

— Тъй вярно, видях го, господин старши бронемайстор!

Змийско мляко! Ама че обгоряло началство. Аз със самия генерал Франг съм разговарял, хич не мяза на теб, и она след втория ми отговор разреши и заповяда, без звание. А на тоя явно му звучи като музика: „Господин старши бронемайстор“. Новопроизведен ли е? А може би е от крепостните, напреднал е в службата... и още не се е опомнил.

— Ако срещнеш маршала сега, ще го познаеш ли?

Ама че въпросче! Маршалът — той беше такъв един нисичък, тромав, очите му все сълзяха. Но това е от хремата. Е, ако нямаше едно око или пък, да кажем, ухо... а иначе си е маршал като маршал. Нищо особено. В щаба ги имаше много, Франг беше още от бойните...

— Съвсем не знам — казах аз.

Той отново се облегна на гърба на креслото и отново се захвана с цигарата си. Не му харесваше тази цигара. Той повече я държеше в ръце и я душеше, отколкото да я пуши. Ами да не пуши... я какъв разкошен фас, а пък аз пуша мъх...

Той прибра под себе си кокалестите си крака, изправи се, отиде до прозореца и застана с гръб към мен с цигарата си — само синкав дим се издигаше над рамената му. Мисли. Ама че мислител.

— Е, добре — казва той вече съвсем неразбрано, и излиза нещо като „едре“. — А нямаш ли... а-а... школьник, по-голям брат при нас в Сините бронеходи?

Дори мутрата си не обърна. Само леко наклони ухото си към мен. Впрочем аз имах трима братя... можех да имам, но всички те умряха още като кърмачета. И такава злоба ме обзе, към всички наведнъж.

— Какви братя имам аз, змийско мляко? — казвам. — Откъде тези братя? Ние самите едва живеем...

Той мигом се обърна към мен, сякаш го мушнаха с шило. Втренчи се. Също като бронеход! А аз сякаш стоя в окопа... По стар навик кожата на гърба ми се сви, а после си мисля: вървете по дяволите с вашите погледи, ама че бронемайстор на дрипава армия... Сигур самият ти си офейкал, всичко си захвърлил, чак до тук си офейкал, сигур от своите войници си се спасявал... И нагло отпускам десния си крак, а ръцете слагам зад гърба и го гледам право в наблюдателните процепи.

Половин минута навярно мълча, а после просъска:

— Как стоиш, школьник?

Исках да се изплюя, но се въздържах, разбира се, и казах:

— А какво? Добре си стоя, не падам.

И тогава той тръгна към мен през стаята. Бавно, страшно. И не зная, как щеше да свърши всичко това, но сега Корней от своя ъгъл, където седеше през цялото време с хартийките си, изведнъж се обади:

— Бронемайсторе, приятелю, по-леко... не се приближавайте.

И това беше. По обгорената му муцуна премина някаква тръпка и господин старшият бронемайстор, без да стигне до мен, свърна към своето кресло. Готово. Умърлуши се Синият дракон. Това не ти е комендатурата. И аз се усмигнах с цялото си вдървено лице колкото може по-нагло. И си мисля: ами ако не беше Корней? Ако беше излязъл

за малко? Щеше да ме удари и аз щях да го убия. Точно така, щях да го убия. С голи ръце. Той се строполи в креслото си, смачка най-последно в пепелника цигарата си и каза на Корней:

— Все пак при вас е много горещо, господин Корней... Не бих се отказал от нещо... а-а... освежително.

— Сок ли? — предложи му Корней.

— Сок ли? А-а... не. Ако може нещо по-силничко.

— Вино?

— Да, моля ви се.

Вече не ме гледаше. Игнорираше ме е. Пое от Корней чашата и завря в нея обгорелия си нос. Смуче. Онемях. Как може така? Не, разбира се, всичко има на тоя свят... още повече разгром... разложение... Но не! Та това е Син дракон! Истински! И изведнъж сякаш прогледнах. Шнурчето... виното... Змийско мляко, та всичко това е фалшификация! Корней каза:

— Ти няма ли да пиеш, Гаг?

— Не — казвам. — Няма да пия. И аз няма да пия и оня не го съветвам... господин старши бронемайстор.

И такава злостно веселие ме обхвана, че едва не се разсмях. Те и двамата опулиха очи към мен. А аз се приближих към оня, обгорения началник, взех от него чашата и му казах — меко, като баща започнах да го поучавам:

— Сините дракони — казвам — не пият вино. Те изобщо не пият алкохол. Те, господин старши бронемайстор, са се заклели: нито капка алкохол, докато поне един раиран плъх осквернява с диханието си атмосферата на Вселената. Това първо. А сега за шнурчето... — Хванах аз този знак за бойна доблест, откачих го от копчето на куртката и старателно го пуснах в ръкава му. — Шнурът за доблест само по устав ви е положено да закрепвате на третото копче от горе на долу. Никой истински Дракон обаче не го закрепва там. На гауптвахта стоят и пак не го прикрепват. Това е второто.

Ах, само какво наслаждение изпитвах. Колко ми беше леко и прекрасно! Огледах ги още веднъж как ме слушат, сякаш съм пророкът Гагур, вещаещ от ямата божата истина, и тръгнах да излизам. На прага се спрях и добавих като за последно:

— А при разговор с младши по чин, господин старши бронемайстор, не заповядвайте да ви назовават с пълната ви титла.

Тук, разбира се, грешката не е голяма, само дето няма да ви уважават. Ще си кажат: това не е фронтовак, а е тилев плъх в униформа на фронтовак. И обгорялото ви лице няма да ви помогне. Къде ли не обгарят хората...

Тръгнах си. Седнах на прозореца с ръце на коленете — добре ми е така, спокойно, сякаш голяма работа съм свършил. Седя си, прехвърлям в главата си станалото. Как Корней отначало само пулеше очи, а после се приближи, започна да лови всяка моя дума, протегнал врат, а пък оня фалшив бронемайстор дори зяпна от внимание... Но, разбира се, не доволствах дълго, защото много бързо ми мина през ума, че всъщност излизаше някаква глупост, че те пращат при нас шпионин и аз му помагам. Като консултант значи. Като последния купен боклук. Зарадвах се, глупакът аз. Разобличих го, видите ли! Да го хванат, да го притиснат до стената и край на случая... Какъв случай? Не-е, не е толкова просто. Ами аз защо се подведох? Този Дракон ме подведе. Гадно ми беше дори да го гледам. Преди сигур нямаше да ми се гади, преди щях да падна в краката му на колене, пред брата-храбрец, щях да му лъсна ботушите с гордост и после щях да се хваля... Знаеш ли на кого чистих ботушите? На старши бронемайлстор! С шнур беше! Не, не, трябва да го проумея.

Седях си така до смрачаване и все проумявах, а после дойде Корней, сложи ръка на рамото ми, също като на оня... Данг.

— Е, приятелю — казва той, — благодаря ти. Аз чувствах, че ще забележиш нещо. Разбираш ли, ние го подготвихме много набързо... Трябва да се спаси един човек. Голям ваш учен. Има подозрение, че се укрива на западния бряг на езерото Загута, където сега се е окопала бронечаст и никой не може да премине оттам. Само свои приемат. Така че смятай: ти днес спаси двама души. Двама добри хора. Един ваш и един наш.

Добре. И той ми наговори още много неща, Като мед на сърцето. Вече не знаех къде да гледам, защото, когато значи съм ги консултирал, аз естествено и не мислех, че някого ще спасявам. Просто от злорадство...

— Кога ще потегли? — питам. Просто така попитах, за да позадържа за малко потока на Корнеевото красноречие.

— Сутринта — отговаря. — В пет сутринта.

И ето че ми хрумна нещо. Ехе, казвам си. Ето че дочаках.

— Оттук ли? — питам. Вече не просто така.

— Да — отговаря ми той. — От тази поляна.

— Аха — казвам. — Може би ще трябва да го изпратя, да го огледам за последно. Може да забележа още нещо...

Корней се засмя, отново ме потупа по гърба.

— Както искаш — казва. — Но по-добре си поспи. Май в последно време съвсем се отклони от режима. Хайде да вечеряме и лягай да спиш.

Отидохме да вечеряме. На вечерята Корней беше весел, отдавна не го бях виждал такъв. Разказваше разни смешни истории от времето, когато е работил при нас в столицата като куриер в една банка, как гангстерите го вербували и какво произлязло от това. Попита ме къде е Драмба, защото не го бил виждал през последните дни. Казах му честно, че Драмба ми строи укрепителен район около езерата.

— Укрепителен район — това е добре — каза той сериозно. — Значи в краен случай ще има къде да се излежаваш. Почакай да се освободя и ние ще организираме истинска военна игра, все едно момчетата трябва да бъдат тренирани...

Поговорихме за суровата дисциплина, за маневрите, гледам го такъв мил и приветлив и си мисля; що да не го помоля, още веднъж? С добро. Пусни ме значи, пусни ме да си ходя у дома. Не, няма да ме пусне. Той няма да ме пусне дотогава, докато не се убеди, че съм безопасен. А как да го убедя, че съм безопасен, когато аз самият не съм сигурен?

Разделихме се. Пожела ми приятни сънища и се прибра в стаята си. Разбира се, не заспах. Така прилегнах за малко, подремнах с полуотворени очи. А в три часа се вдигнах и започнах да се готвя. Готвех се така, както за никоя разузнавателна акция не съм се готвил. Това утро трябваше да се реши животът ми, момчета. В четири часа бях вече в градината и седях в засада. Времето, както става в такива случаи, едва пълзеше. Но аз бях съвсем спокоен. Просто знаех, че трябва да спечеля тази игра и че не може да бъде другояче. А времето... Какво пък, бързо или бавно, то винаги минава.

Точно в пет, тъкмо бе паднала росата, над самото ми ухо се чу познатото дрезгаво мяукане, по храстите удари горещ вятър, над поляната се запали първата светлина и ето го вече там. Близо. Толкова отблизо не го бях виждал. Огромен, топъл, жив и хълбоците му сякаш

са покрити с козина и видимо се движат, пулсират, дишат... Дявол знае, що за машина е това. Такива машини няма. Промених позицията, за да бъда по-близо до пътеката. Гледам — идват. Отпред моят Син дракон, шнурът му се поклаща, както е по устав, в ръката му камшик, това добре го бяха измислили: щом като има шнур за заслуги, то непременно трябва да има и камшик, а аз пък го бях забравил. Всичко му е в ред на моя Дракон. Корней върви след него и двамата мълчат — явно всичко вече е казано, остава само да си стиснат ръцете, или както е прието при тях, да се прегърнат на раздяла. Почаках, докато се приближат плътно до „призрака“, люкът щракна и се отвори, и тогава аз излязох от храстите и насочих към тях своята машинка.

— Стой, не мърдай!

Те тутакси се обърнаха към мен и замръзнаха. Стоях с полупрегнати крака, вдигнал цевта на автомата — това беше, в случай, че някой скочи към мен през целите десет метра, които ни разделяха, тогава щях да го пресрещна във въздуха.

— Искам у дома, Корней — казах аз. — И вие сега ще ме вземете. Без всякакви разговори и без всякакви отсрочки...

В здрача преди разсъмване лицата им бяха много спокойни. И с крайчеца на съзнанието си аз отбелязах, че Корней си е останал Корней, а Синия дракон си е останал Син дракон и двамата бяха опасни. Ох, колко бяха опасни!

— Или ще тръгнем заедно — казах аз, — или никой няма да тръгне. И двамата ще ви просна и сам ще се гръмна.

Казах го и замълчах. Чаках. Нямах какво повече да кажа. Те също мълчаха. После Синия дракон леко извърна глава към Корней и каза:

— Това момченце... а-а... съвсем се самозабрави. Може би е по-добре да го взема със себе си, а? На мен ми е нужен... а-а... ординарец.

— Той не става за ординарец — каза Корней и на лицето му ни в клин, ни в ръкав изведнъж се появи онова същото изражение на предсмъртна тъга: като в болницата.

Дори се обърках.

— Трябва да се върна у дома! — казах аз. Сякаш исках извинение.

Но Корней вече бе предишният.

— Котарак — каза той. — Ех ти, котарачице... страшилище за мишки!

ГЛАВА ОСМА

Гаг се промъкна през последните храсталаци и излезе на пътя. Огледа се. Нищо вече не можеше да се различи зад плетеницата от гнили клони. Валеше проливен дъжд. Смрад се носеше от кюветата, където в глинена каша киснеха купчини от някакви зловещи черни парцали. На около двайсет крачки от другата страна на пътя, повалил се на една страна в тресавището, стърчеше обгорял бронеход — медното дуло на огнехвъргачката нелепо се целеше в ниските облаци. Гаг прескочи кюветата и zakрачи към града по края на пътя. Път като такъв нямаше. Имаше река от течна глина и по тази каша насреща от града, затъвайки на всяка крачка, се влачеха изнемогващи волове, впрегнати в раздрънкани каруци на огромни дървени колела, и забрадените до очите жени, плъзгайки се на всяка крачка, плачеха, псуваха и неистово пердашеха воловете по изхвъркналите им ребра, а на каруците, погребани сред мокри вързопи, сред стърчащи крака на маси и столове се притискаха едно към друго бледни скрофулозни дечица, като маймунки на дъжда — и те бяха много, десетки във всяка каруца, и в този плачевен обоз нямаше нито един мъж... По ботушите на Гаг се беше налепил по един пуд кал, дъждът пропиваше куртката му, течеше във врата му, струеше по лицето му. Гаг вървеше ли, вървеше, а срещу него се точеха бежанци, прегънати под мокрите денкове и прокъсаните чадъри, те бутаха пред себе си колички с жалката си покъщнина, мълчаливи, изнемогващи, отколе не почивали. И някакъв старец със счупени патерици, сложени на коленете му, седеше право в калта и монотонно повтаряше, загубил всякаква надежда: „Вземете ме, за Бога... Вземете ме, за Бога...“ А на покосения телеграфен стълб висеше някакъв чернолик човек със скръстени зад гърба ръце... Гаг си беше у дома.

Той мина покрай заседналия в калта военен санитарен автофургон. Шофьорът в кален войнишки шинел, с мазна като мекица шапка, отворил вратата, настойчиво крещеше нещо, което не се чуваше от рева на двигателя, а при задния борд в струи от кал, летящи от

боксуващите колела, глупаво и безпомощно се суетяха дребничък военен лекар и младичка жена в униформа, явно медицинска сестра. Минавайки оттам, Гаг си помисли, че само този автомобил се е насочил към града срещу общия поток, но ето, че и той бе затънал...

— Млади човече! — чу той. — Стойте! Заповядвам ви!

Той се спря и обърна глава. Военният лекар, хлъзгайки се, нелепо размахваше ръце, тичаше към него, а подире му като глиган пердашеше шофьорът, напълно озверял, червено-лилав, квадратен, с поставени на хълбоците огромни юмруци.

— Незабавно благоволете да ни помогнете! — с фалцет закрепця лекарят, подтичвайки. Той беше зялът от кафява каша и не се знаеше как вижда през омацаното си пенсне. — Не позволявам да отказвате!

Гаг мълчаливо го гледаше.

— Разберете, там има чума! — крещеше лекарят, сочейки с калната си ръка по посока на града. — Аз карам серум! Защо никой не иска да ми помогне?

Какво имаше в него? Старичък, немощен, кален... А Гаг кой знае защо видя пред себе си осветената от слънцето стая, огромните, красиви и чисти хора в комбинезони и пъстри ризи и как святкат светлинките на „призраците“ над кръглата поляна... Това сякаш беше привидение.

— Да разговаряш с него, със заразата! — просъска шофьорът, като отмести лекаря. Хъркайки страшно, той хвана автомата за дулото, изтръгна го изпод мишницата на Гаг и с грухтене го запрати в гората. — Наконтило се офицерчето, змийско мляко... На ти!

Той с размах залепи плесница на Гаг и докторът отново завика:

— Престанете! Веднага престанете!

Гаг се олюля, но се задържа прав. Той дори не погледна шофьора. Той гледаше само лекаря и бавно изтриваше от лицето си следата от удара. А лекарят вече го дърпаше за ръкава.

— Моля ви, моля ви... — мърмореше той. — Имам двайсет хиляди ампули. Моля ви да разберете... Двайсет хиляди! Днес още не е късно...

Ами да, това беше алаец. Обикновен алаец южняк... Привидение. Те се приближиха към колата. Шофьорът като мърмореше и боботеше се вмъкна в кабината, гракна оттам: „Давай!“ Двигателят зарева и Гаг, застанал между момичето и лекаря, с все сили

подпря с рамо борда от вонящо мокро желязо. Двигателят виеше, калта летеше като фонтан, а той буташе, блъскаше, стискаше и си мислеше: „У дома. У дома...“

ЧОВЕКЪТ ОТ ПАЦИФИДА

I

На тридесет и първи март барон Като организира другарска вечеринка. Офицерите са събраха в отделния салон на ресторанта „Тако“. В началото те благочинно пиеха стоплено саке и разговаряха за политиката, за борбата сумо, за ръгби. После, когато господин началникът на отдела пожела на подчинените си приятно прекарване и си отиде, разкопчаха мундирите и поръчаха уиски. След половин час стана много шумно, въздухът се изпълни с тютюнев дим и с кисела миризма на мандарини. Всички говореха, без да се слушат един друг. Барон Като щипеше келнерките. Савада танцуваше между ниските маси, младите се смееха, пляскаха с ръце и крещяха: „Докой-са!“^[1]. Някой стана и ни в клин, ни в ръкав дрезгаво запя императорския химн „Кими-га йо“. Хванаха го за панталоните и го дръпнаха на мястото му.

В самия разгар на веселието в салона нахлу с писък една келнерка. Преследваше я висок, румен янки с накриво надяната кепе. Това беше известният скандалджия и веселяк Джери — адютант и личен преводач на командувачия базата на ВМС на САЩ „Шарк“. Джери огледа с пиан поглед изненаданите от такова нахалство японци и кресна:

— Здравейте, джапи!

Капитан Исида, без да става, го хвана за крака и силно го дръпна към себе си. Като подкосен Джери рухна право върху чиниите, а барон Като с наслада го удари между очите с дръжката на кортика. Американецът, пребит и облепен с Маринована ряпа, беше изхвърлен обратно в общата зала.

Контраатака въпреки общите очаквания не последва — навярно този път Джери се развличаше без компания. Офицерите оставиха кортиците и празните бутилки, изпиха още по чашка уиски и започнаха да се разотиват. Капитан Исида се връщаше с барон Като. Баронът се олюляваше, пулеше се срещу ярката пролетна луна и мълчеше. Само пред вратата на дома на Исида той изведнъж запя с олюляващ се глас.

Исида съчувствено го потупа по рамото и отиде да спи. Преди разсъмване му се присъни сън. Вече няколко пъти му се беше присънвал. Той отново е кайгун-тайн, капитан-лейтенант от императорския флот, и стои в бойната рубка на ескадрения миненосец „Миками“. Наоколо се разстила Коралово море, черно в пурпурната светлина на залеза, а насреща от призрачната мъгла стремително налитат три американски самолета-торпедоносци. Той вече различава възбудените лица на пилотите и мътните отблясъци върху торпедата. „Огън! Огън!“ — крещи той. Торпедоносците растат, крилете им покриват цялото небе. Ослепителен пламък, удар — и с примряло сърце той пада някъде в пустошта...

— Събуди се де, Исида! — сърдито каза барон Като.

Исида се обърнало гръб и отвори очи. В стаята беше задушно. Яркото сутрешно слънце проникваше през прорезите на бамбуковата щора.

До леглото беше приклепнал барон Като: жилест, широкоплещест, с тъмната четка на мустаците под вирнатия нос.

— Събуди ли се?

— Почти! — Исида протегна ръка към часовника. — Седем часът... За какво е това бързане?

— Бързо се обличай, тръгваме. Ще ти разкажа по пътя.

Исида не зададе повече въпроси. След пет минути те тичешком се спуснаха по стълбата в антрето, бързо се обуха и изскочиха в двора. До вратата ги чакаше новичък щабен джип. Младото шофьорче с каскет с жълта котва над козирката запали мотора и въпросително погледна офицерите.

— В Гонюдо — кратко заповяда баронът.

Исида се облегна назад.

— Къде е това Гонюдо? — попита той.

— Курортно място по крайбрежието. На три мили от Аодзи.

Джипът подмина бетонните, обрасли с трева стени на арсенала в покрайнините на града и се понесе по правото, мокро от роса шосе. Отдясно между хълмовете синееше морето. Исида жадно гълташе свежия вятър.

— Така — каза барон Като. — Кинокомпанията „Ямато-фируму“ снима филм „Пейзажите на Япония“. Вчера вечер в Гонюдо са пристигнали техните оператори.

— Да се изгонят — каза Исида. Той не обичаше пейзажните филми, а освен това леко му се повдигаше.

— Получили са разрешение от губернатора...

— Все едно. Да се изгонят.

— Почакай. Те имат разрешително за снимките от японските власти. Обаче се намесиха американците. Обявиха, че няма да позволят да се снима близо до военната база.

— Ах, виж ти! — Исида си свали фуражката и разкопча яката на мундира. — Значи, са се намесили американците?

Барон Като кимна:

— Именно. И негово превъзходителство заповяда ти и аз да отидем там и да уредим нещата.

— Хм... А ние какво общо имаме? Тоест много е приятно още веднъж да натрием носа на аме, но какво общо има щабът на военноморския район с „Ямато-фируму“?

— Заповедта си е заповед — неопределено каза баронът. Хвърли поглед към шофьора и се наведе към ухото на Исида: — За разрешително за снимките в околностите на отбранителни обекти „Ямато-фируму“ е платила на префектурата солидна сума. Казват, че нещичко е получил и господин началник-щаба на нашия район. Нали околностите на Аодзи са едни от най-красивите в Япония.

— А, ето каква била работата!

Капитан Исида отново си сложи фуражката, отпусна каишката под брадата си и задряма.

Шосето минаваше по насип на половин километър от брега. Беше отлив. Отстъпилото море бе оголило широка ивица от пясъчното дъно. Локви и заливчета блестяха на слънцето. Шофьорът се обърна и каза:

— Гонюдо, господин барон!

Исида се размърда, разтри очи и сладко и звучно се прозина.

Те излязоха на плажа, където до светлосин павилион неспокойно се вълнуваше голяма тълпа от оскъдно облечени курортисти. Любопитните се блъскаха, подскачаха, мъчеха се да погледнат над главите на другите. Баронът и Исида в движение изскочиха от джипа и спряха, вслушвайки се. От недрата на тълпите се чуваха яростни възгласи на японски и английски:

— Ама разберете...

— Аз ще ви изхвърля оттук с всички ваши...

— Keep quiet, lieutenant, do keep quiet...^[2]

— Ние имаме разрешително от самия губернатор!

— А аз ви казвам да се махате!

— Keep quiet...

— Това е Джери — каза Исида. Баронът се ухили.

— Нищо. Той беше пиян като свиня. При това аме не могат да отличат един японец от друг. Да вървим.

Той се връза в тълпата, като безцеремонно избутваше с рамо мъжете и възпитано потупваше жените по голите гърбове. Исида трмаво се движеше зад него и строго поглеждаше встрани. Към него рязко се обърна млад човек с черни очила, когото баронът грубо беше блъснал с лакът...

— Аз и преди не изпитвах симпатия към господата военните...

Тъмните очила негодуващо блеснаха. Исида старателно настъпи босия му крак.

— Виноват — вежливо каза той.

Лицето с тъмни очила се смръщи, младият мъж тихичко изквича и отскочи. Барон Като и Исида се промъкнаха през тълпата развълнувани момичета и излязоха в свободния кръг.

В центъра на кръга като петли пред бой стояха лице срещу лице нисък дебелак, облечен в бяло, и доблестният Джери. Дебелакът подскачаше, пръскаше слюнка и размахваше някаква хартия. Джери заплашително надвисваше над него, издал напред англосаксонската си челюст. Лявото му око срамежливо се криеше зад огромна лилава синина, но затова пък дясното направо пламтеше през падналия над него кичур коса. До Джери, хванал го за рамото, се суетеше офицер от ВМС на САЩ със златна „зелка“ на фуражката.

— Do keep quiet, Jerry!^[3] — стенеше той.

Зад дебелака се тълпяха високи мускулести младежи, по които висяха тежки неудобни калъфи. Зад Джери и офицера от ВМС, здраво стъпили върху пясъка с тежки обувки, неподвижно стояха двама сержанти от военната полиция. Юмруците им в бели ръкавици бавно се свиваха и отпускаха.

— Ние имаме право да снимаме и ще снимаме! Ето разрешение от губернатора!

— Не, няма да снимате, проклети да бъдете дано!

Барон Като и капитан Исида се спогледаха, изпъчиха се и с каменни лица тръгнаха напред. Те спряха между дебелата и Джери, обърнаха се към американците и отдадоха чест:

— Капитан трети ранг барон Като, офицер от отдела за координация към щаба на Н-ския военноморски район.

— Капитан-лейтенант Исида, офицер от отдела за координация.

Пръв се опомни офицерът от ВМС на САЩ. С труд подбирайки думите, той каза на японски:

— М-м-м... капитан трети ранг Колдуел. Мм... здравейте...

— Лейтенант Смитсън, адютант на командира на базата „Шарк“ — изръмжа Джери. — С какво мога да бъда полезен?

— Негово превъзходителство господин командувачият Н-ския военноморски район предава на господата американските офицери своите уверения за доброжелателното си отношение към тях и изразява дълбоко съжаление по повод наличното недоразумение между господата американските офицери и снимачната група на кинокомпанията „Амато-фируму“. Той благоволи да се безпокои, че господата американските офицери...

Исида се прозина. Той си спомни, че още не е закусвал, и се огледа, шарейки с поглед по фирмите на павилионите. И в този момент откъм морето се чу странен звук. На километър от брега, до самата линия на отлива блесна оранжев пламък. Плътен стълб от мокър пясък и пара се издигна над водата, за секунда застина неподвижно и бавно започна да пада. Гръмотевичен удар разтърси въздуха.

[1] *Докой-са* — ритмичен напев (нещо като нашето „тра-ла-ла“. Бел.Mandor. ↑

[2] Спокойно, лейтенант, спокойно (англ.). Б.пр. ↑

[3] По-спокойно, Джери! (англ.). ↑

II

Когато стълбът от пясък и воден прах се разсея, всички погледи се обърнаха към небето. То беше бездънно синьо и съвършено чисто.

Джери почеса долната си устна:

— Какво, у вас в Гонюдо често ли стават такива фойерверки?

— Стават — неопределено каза Като.

Изведнъж се разнесе пронизителен вик:

— Там има човек! Точно там, където избухна!

Всички, които бяха на плажа, видяха зад жълтата ивица на оголеното дъно, на фона на светлосинята плитчина, ясен силует, подобен на веселата играчка „дарума“.

— Човек!

— Той е зашеметен, не може да стане!

— Горкият!

— Мъже, какво чакате?

Кинооператорите смъкнаха панталоните и ризите си и решително тръгнаха към потърпевшия. Последваха ги неколцина курортисти. Барон Като, подсвирвайки през зъби, взе бинокъла.

— Виж ти... — промърмори той, вглеждайки се. — Странно!...

Капитан Исида познаваше Като вече петнадесет години и нито веднъж за това време не беше имал повод да заподозре барона в човеколюбив и хуманизъм. Затова се учуди, когато Като след внимателно разглеждане на черния силует внезапно хвърли бинокъла и започна да си развързва обувките.

— Там ли ще ходим?

— Събличай се — вместо отговор заповяда баронът.

— Само че...

— По-бързо, Исида, че ще закъснеем!

Исида мълчаливо се подчини. Подръпвайки гащетата си, те притичаха покрай американците и хукнаха след кинооператорите. Пясъкът беше влажен и плътен, лесно се тичаше. Те заобиколиха две-три малки плитки локви, прескочиха стърчащите от водата камъни и

изпревариха един курортист. Исида се разсмя: това беше същият млад мъж с тъмните очила. Той леко накуцваше.

— По-бързо, по-бързо! — припираше го Като.

Исида тичаше след него, спазвайки дистанция от две крачки, като войник на гимнастически занятия. „Васъсо, васъсо! Раз-два, раз-два! Васъсо, васъсо!...“ Пред неговите очи равномерно подскачаше мургавият мускулест гръб на барона. Под краката им започна да плиска вода. Неочаквано Като спря и Исида едва не се блъсна в него. Като тържествено каза:

— Арестуван сте, моля, станете!

Тежко дишайки, Исида заобиколи барона. Нещо студено и хлъзгаво докосна коленете му. Беше малък октопод, изглежда, изхвърлен от взрива. Исида изруга през зъби, отхвърли го встрани и вдигна глава. На около двадесет крачки от тях под повърхността на водата се показаха блестящите черни рамене и главата на Железния човек.

Исида беше малко суеверен. И когато от групичката кинооператори и курортисти до тях се чу думата „каппа“, той, изплашен, отстъпи назад. Впрочем веднага си спомни, че каппа — водният дух от народните приказки — живее само в езерата и блатата. Освен това успокои го армейският дванадесетзаряден колт, появил се неизвестно откъде в протегнатата ръка на барока.

Хората с предпазливо учудване гледаха Железния човек, а Железния човек неподвижно гледаше хората с огромни изпъкнали очи, стърчащи от двете страни на главата. Слънчеви искри трептяха по неговата люспеста кожа с цвят на оксидирана стомана.

Исида облекчено се засмя. Разбира се, това е шпионин с водолазен костюм. Офицерите от морската отбрана барон Като и Исида заловиха шпионин на чужда държава! Браво, Като!

— Ставай, мерзавец! — изкрещя той.

Железния човек не помръдна.

— Да не би да е в безсъзнание? Или е умрял?

— Сега ще проверим.

Отзад се чу плискане на вода. Исида се обърна. Към тях се приближаваше младият човек с черните очила.

— По... почакайте малко — задъхано произнесе той. — Не... не стреляйте...

— Не се пъхайте — любезно каза Исида, — ако не искате да получите по мутрата.

— Той... просто... не ви... разбира!

— *Та кхай га цхунга* — каза Железния човек.

Всички замряха. Баронът взе пистолета с лявата ръка.

— Заговори!

Железния човек с безжизнен глас издаваше глухи гърлени звуци. Продължаваше да бъде неподвижен, но очите му се напълниха с жълта светлина и отново угаснаха. На лицето на младия човек се появи изумление.

— Слушайте — прошепна той, — ами че това е...

Баронът подозрително го погледна.

— За какво става дума?

— Той каза, че е много недоволен. Говори на тангутски!^[1]

— Откъде знаете?

— Откъде знам!?! Аз съм аспирант във Филологическия факултет към университета в Киото и тангутският език е моя специалност. Аз съм Ейкити Каваи!

На никого от присъстващите това име не направи особено впечатление, но барон Като помоли:

— Тогава разберете, моля ви, кой е той!

— Сега — с готовност каза Ейкити Каваи. Той се замисли и разчленено произнесе: — Цха гхо та на!

— Кха го га тангна — отговори Железния човек.

Каваи си свали очилата, учудено погледна люспестото тяло и се обърна към барона:

— Казва, че е дошъл от Долното човечество. Страхувам се да не греша, но ми се струва, че той има пред вид океанското дъно.

— Значи, дошъл от океанското дъно — каза Като. — Да не лъже?

— Почакайте, може би не съм го разбрал добре. Ще попитам пак.

Каваи размени с Железния човек няколко фрази. Исида с интерес следеше как светват и угасват жълти пламъчета в изпъкналите очи на чудовището.

— Няма какво да се прави — каза най-сетне Каваи и разпери ръце. — От океанското дъно, от дъното на Голямото източно море... Така тангутите са наричали Тихия океан. Няма грешка.

Баронът пъхна пистолета под мишница и захапа нокътя си.

— Започва прилив — напомни Исида.

— Да, да... Слушайте, Каваи, помолете го да стане и да ни последва. На брега ще можем да поговорим в по-спокойна обстановка.

— Той казва — преведе след минута Каваи, — че му е много трудно да ходи. Тук той тежи много повече, отколкото на тангна... в родината си.

— Ние ще му помогнем — обеща баронът. — Това да е грижата.

Той се обърна към кинооператорите:

— Вие сте яки момчета, я се заемете с тази работа.

Операторите бързо, макар и не много охотно се приближиха до Железния човек. Един загорял младеж внимателно докосна рамото му.

— А-аз!

Исида подскочи. Младежът изрева, падна по гръб и изчезна под водата. След секунда изскочи, като плюеше и ругаеше:

— Дявол! Ох, дявол го взел! Удря с ток като динамомашина!

Кинооператорите веднага се върнаха на предишните си позиции.

— Как е на пипане? — наивно запита нисък космат курортист.

— Опитайте сам — посъветва го пострадалият, като бършеше с трепереща ръка лицето си.

— Кажете му да си изключи електричеството — предложи Исида.

Каваи махна с ръка:

— Не знам как е това на тангутски. Тангутите не са имали представа за такива неща.

— Но нали трябва да се направи нещо?

Водата прииждаше, стигаше вече до кръста. Раменете на Железния човек се скриха под водата и над повърхността стърчеше само черната люспеста глава, подобна на обърнато котле. Всички погледнаха към барон Като. Баронът мислеше.

— Може да отидем за въже — нетърпеливо предложи Исида.

Но Железния човек се справи без чужда помощ. Когато първата вълна лизна стъклените му очи, той се наведе и започна да се изправя. Виждаше се, че това му струва големи усилия. Ето че над водата отново се появи раменете му, после полегатият, заострен надолу гръден кош и най-сетне раздутият му корем и тежките като пънове крака. Железния човек беше много по-висок от нормалния човешки ръст. Той постоя, леко олюлявайки се, направи две несигурни крачки,

олюля се по-силно, тромаво размаха трипръстите си ръце, но се удържа и не падна.

— Хайде напред, напред — ласкаво каза барон Като.

Каваи с пресеклив фалцет извика къса фраза и Железния човек бавно тръгна към брега покрай поразените хора.

[1] Тангути — чергарски народ, населявал платата на Тибет. Авторите не рискуват да гарантират за правилността на приведените тук тангутски фрази. Този разказ стигна до нас (авторите) отдалеч и при преразказа пострада именно тази част от текста. Б.а. ↑

III

Цялото население на Гонюдо посрещна госта от океанските дълбини. Стотици съблечени, полуоблечени и почти облечени курортисти се тълпяха на брега. Хората и един от операторите насочваха обективи. Отнякъде се появиха полицаи в светли мундири.

— Пот-хо! — закрещя някой. — Железния човек стъпи на брега на Япония.

Няколко минути продължи неловкото мълчание. Никой нямаше представа какво може да се очаква от такъв гост, как трябва да се отнесат към него и какво въобще трябва да се прави в такива случаи. Бръмчаха кинокамери. Барон Като изпод вежди гледаше към американците, застанали в първите редове.

Най-сетне Каваи се изкашля и излезе напред.

— Приятели — каза той. — Този... кхе... господин пристигна, както вече знаете, от дъното на океана. Така. Аз мисля... кхе, кхе... ние се радваме да го поздравим на земята. Нали?

В тълпата нестройно извикаха: „Банзай!“ Железния човек мълчеше, втрещил стъклените си очи, и лекичко се олюляваше.

— С какво е облечен? — не издържа един от полицаите.

— Един момент!

През тълпата се промуши масивен човек на средна възраст с тлъсто, подпухнало лице.

— Извинете ме за безцеремонността — каза той, — аз съм кореспондент на „Токио-симбун“. Казаха ми, че този господин е от океана, говори тангутски и вече се е намерил преводач...

— Ейкити Каваи на вашите услуги.

— Та аз бих искал да задам на господина няколко въпроса. Не възразявате ли?

Като каза:

— Не, не възразяваме.

— Благодаря.

Кореспондентът хвърли изумен поглед към барона, който стоеше встрани с пистолета под мишницата.

— Благодаря ви, господин Каваи, попитайте господина от океана каква е целта на неговото идване на сушата.

Каваи се обърна към Железния човек, но той глухо промърмори нещо.

— Той е уморен — преведе Каваи — и ако не греша, ранен е.

— Колко жалко! Но все пак попитайте го, моля ви.

Каваи замени с Железния човек няколко реплики.

— Той е дошъл тук за търговия. Казва, че неговата раса... кхе... иска да установи отношения с Горното човечество, тоест с нас. Да... кхунгу... да търгуват.

— С риба ли ще търгуват? — обади се някой от тълпата.

— Долното човечество ще търгува с диаманти!...

— Охо!

— ... и с бисери!

Кореспондентът бързо записваше. Курортистите разкъсаха рядката верига от полицаи и се приближиха до Железния човек.

— Откъде имат диаманти?

— Господин преводач?

— Ох! Ще ми скъсате банския!

— Какво искат в замяна?

— Изясни се, че на Долното човечество са му нужни... кхе... тежки метали, по-тежки от златото. Не, олово не им трябва... Защо? Защото такава... кхе... Да, той казва, защото това е окончателно вещество, а на тях са им нужни променливи тежки метали. Какво има пред вид ли? Не знам, господа. Може би радиоактивни. Освен това Долното човечество е готово да сподели с Горното човечество своите технически постижения. Що се отнася до диамантите и бисерите — тези скъпоценности... кхе... в изобилие се въдят там, на морското дъно... Да, на тях отдавна вече им е известна ценността на диамантите и бисерите.

— Господин преводач! О, господи!

Някой невнимателно докосва бедрото на Железния човек, извика и отскочи назад. Тълпата се отдръпна.

— Може ли така? Господинът от океана е смъртно уморен и иска да почине! Чувствува се зле!

— Още един въпрос! — умоляваше кореспондентът.

Тогава Железния човек леко се наведе и протегна до самото лице на кореспондента люспестите си влажни длани. Между тях с трясък прескочи виолетова искра. Секунда кореспондентът със страшно извъртени очи гледаше към дебелия трипръсти ръце, после отскочи назад и с оскърбен вид се отдалечи.

— Тръгваме ли? — попита Исида, като бършеше потта от челото си.

Като кимна.

— Един момент — чу се до тях глас.

Те се обърнаха. Беше Джери. Зад лакътя му надничаше капитанът трети ранг.

— Кажете, това наистина ли е човек от океанското дъно?

— Предполагам, да. Във всеки случай много прилича на такъв.

— За какво ви е нужен?

— Странен въпрос.

— И все пак?

Барон Като закопча колана си, взе от шофьора колта си и го пъкна в кобура.

— Нали чухте — процеди той през зъби. — Долното човечество е готово да сподели с нас техническите си постижения. Струва ми се, че те разбират от подводници.

— С кого „с нас“?

— С нас, японците.

— Нямате право — неуверено каза Джери.

— А вие?

Тук капитанът трети ранг изригна дълга реч на английски и я завърши с японското „моля“. Джери мрачно гледаше под краката си и ровеше пясъка с върха на обувката.

— Добре — изведнъж каза баронът. — Исида, изгони тези глупаци. И операторите също. Остави само Каваи.

Исида отиде.

Когато след четвърт час се върна, потен и войнствен след разговора с тълпата, Джери, капитанът трети ранг и сержантите измъкнаха Железния човек от джипа. Каваи объркано тичаше около тях, самият Железен човек се съпротивляваше и слабо крещеше гърлени думи.

— Къде го помъкнаха? — учудено попита Исида.

— Нямаме място в колата. Нека го откарат на своя „Додж“ в управлението на базата. Съюзници сме в края на краищата.

Барон Като бързо погледна лилавата хартийка, която държеше в ръка, пхна я в джоба си и изплю фаса на цигарата.

IV

Някъде в два часа през нощта на трети срещу четвърти април адютантът и личният преводач на командувачия базата „Шарк“ седеше в стаята си и съчиняваше отчет. Литературният труд не влизаше в любимите занимания на лейтенант Смитсън. Той пишеше, задраскваше, тихо псуваше и често се вдъхновяваше от плоската правоъгълна бутилка „Уайт Хорс“. Той се заплиташе в безкрайните „който“, „които“, „последният“ и т.н., хапеше края на автоматичната писалка и дълго гледеше черната нощ зад прозореца.

Лейтенант Смитсън Джери, алабамско момче, още малко търпение и ставаш голям човек. Най-важното е така да съставиш отчета, че веднага да се вижда колко струваш! Дяволски трудна задача все пак... Така. „Благодарение на решителността ни, находчивостта в трудните условия на започващия прилив, при участието и с активната помощ на двама, оказали се на местопроизшествието, японски офицери от морската отбрана...“ За Колдуел няма защо да споменава — тая тапа с нищо не помогна. Вижте, без японските офицери не може да се мине: тяхната разписка за пет хиляди долара е подшита в делото. Джери се захили. Той бутна на тези господата пет хиляди, а в банковата му сметка има само две. Командувачият базата в същия ден му компенсира всички пет хиляди. Джапите ще трябва да си мълчат — хе-хе, работата е деликатна... Така „общуването с Железния човек се облекчи от факта, че последният знаеше тангутски“. Какви ли са тия тангути? Някакви допотопни джапи, изглежда. „Като преводач оказа услугите си аспирантът от Филологическия факултет на университета в Киото Ейкити Каваи...“ Това беше проверено, Каваи наистина се оказа аспирант и т.н., уволнен миналата година по независещи от него обстоятелства. „Железния човек беше доставен на разположение в базата «Шарк» и настанен в зданието на управлението на базата, където с него редовно се водят беседи, имащи за цел да изяснят до каква степен общуването и връзката с подводния свят могат да се окажат полезни за ВМС на САЩ.“

Джери сам водеше тези беседи. Откровено казано, ползата от тях беше малка. Железния човек беше дяволски необщителен и тежък за общуване. Той вонеше и непрекъснато хленчеше, че му е лошо, че нещо не му е наред апаратурата, че го мотаят тук, на Горната земя, вече дявол знае колко време, основните въпроси така и не са решени, него го чакат и изобщо всички Горни хора са големи мръсници. Той категорично отказа да разговаря с професорите Окубо и Яманиси, които знаеха тангутски език и специално пристигнаха от Токио. Той им каза, че са „кха-кханги“, след което двамата почервеняха и с яростна вежливост поискаха разрешение да напуснат базата.

Джери прекрасно разбираше, че като преводач Каваи не е по-лош от другите, но как, по дяволите, да разбереш от това желязно говедо как са устроени подводниците, които могат да се движат на дълбочина пет-седем километра? Как да се каже на тангутски „торпедо“? Или „екипаж“? Или „налягане на квадратен дюйм“?

С една дума, Джери практически нищо не постигна. Това беше най-слабото място в отчета. Удаде се да изясни само това, че някъде в Тихия океан на голяма дълбочина е разположен огромен подводен град (по аналогия с Атлантида някакъв журналист с лека ръка го кръсти Пацифида — от „Пацифик“ — Тих океан. Железния човек наричаше този град „Дългата дупка“). Къде именно се намира Пацифида, остана неясно, защото Джери се отчая да обясни на филолога какво е това координати, и въобще Долните хора имаха своя съвършено невразумителна математика. Жителите на подводния град бяха достигнали високо развитие на цивилизацията си, далеч не за пръв път посещаваха сушата, но едва сега бяха намерили за възможно да започнат постоянни контакти с хората. Самият Железен човек е първи посланик на подводния свят. Той е готов да организира Общество на съдружието, основано на търговски връзки. Нима Горното човечество не се нуждае от диаманти и бисери? А за техническите постижения на Долните хора той няма право да говори, тъй като не е упълномощен.

Всичко това само по себе си беше достатъчно печално. На всичко отгоре командуваният базата не издържа натиска на общественото мнение и разреши вчера вечерта да се организира пресконференция. Човекът от Пацифида направо заяви в присъствието на тринадесет кореспонденти от осем вестника, че няма намерение да остава повече тук: към него, виждате ли, се отнасят зле, измъчват го с празно

дърдорене и не му дават възможност да се заеме с работата, за която е дошъл. Той смята да се върне в океана и да намери друг бряг, където предложенията на Долното човечество ще бъдат наистина оценени.

Пресата изрева. Днешните сутрешни вестници изригнаха неистови ругатни. „Майнити-симбун“ се обърна към министъра на вътрешните работи с въпроса, дали му е известно, че почетният гост на Япония, Човекът от Пацифида, се намира под арест в американска военна база. „Асахи“ предлагаше да се вземат незабавни мерки. „На Япония са нужни диаманти“, „Пацифида — градът на диамантите“, „Диаманти или подводници?“, „Няма да позволим на американците да дискредитират Япония пред Диамантения народ!“; „Протест на Обществото за закрила на животните“...

„Кейдзай-симбун“ публикува интервю на своя кореспондент с Човека от Пацифида под огромно заглавие: „Имате ли образци от диамантите? «Хагуфу!» («Ето!») — отговаря Железния човек!“ Снимката показваше подводния гост, който сочи с трипръстата си ръка своето огромно изпъкнало око. Под снимката се съобщаваше за създаването на анонимно акционерско общество „Диамантите на Пацифида“, подготвящо за разпространяване акции на стойност пет милиарда йени.

Наистина следобед Ейкити Каваи получи телеграма с предложението да заеме длъжност на един от директорите на новата компания и главен консултант със заплата от сто и петдесет хиляди йени. Заедно с телеграмата на Каваи бяха връчени петдесет хиляди йени представителни. Джери само се облиза, когато научи това. Впрочем той се утеши, като помоли Каваи да му остави акции за осем хиляди долара. Това е сигурна работа. Изглежда, командуваният базата също беше имал приятен разговор с Каваи на тази тема.

Джери се прозина и разроши косата си. Е, добре, отчетът все пак трябва да се завърши. Утре най-сетне идва комисията. Желязното момченце няма да бъде оставено да се забавлява дълго. Ще го натоварят на самолет и — чао!... Там той ще разкаже всичко за подводниците независимо дали иска, или не. Джери отново присви очи срещу луната и ухапа края на седефената писалка.

Покривът на сградата на управлението изведнъж подскочи. Бял пламък озари прозорците на горния етаж. Залюляха се стените, със звън се посипаха стъклата. Масата изскърца и се наклони, бутилката с

уиски падна на пода. Гръмотевичен удар шибна ушите. Зашеметен, Джери скочи от стола и се пхна под перваза.

Повече взривове нямаше. Навън виеха сирени, миришеше на изгоряло. Джери почака още малко, стана и изтича на улицата. Във входа на сградата на управлението той се сблъска със сержант от охраната.

— Щях да идвам за вас — задъхано каза сержантът, — взрив в стая 88, сър. И пожар. Железния човек изчезна, сър. Като че ли не го е имало. Но пожарът е потушен, сър.

Джери стремително вървеше, почти тичаше по коридора. Под токовете отвратително скърцаше натрошено стъкло.

— Часовият, сър... — сержантът едвам го догонваше — часовият е зашеметен, сър. Една тухла е паднала право върху главата му. Като че ли нарочно, сър...

— „Като че ли нарочно...“ — машинално повтори Джери и спря пред стая 88, в която държаха Железния човек.

В безредно скачащите лъчи на фенерите се мяркаха купчини почерняла мазилка, парчета от тухли, срутени преградни стени, стърчащи дъски от пода. Остро вонеше на изгоряло и киселина. След това разрушение, светейки с фенерчетата, пълзяха мръсните и мокри войници от охраната. Джери се спъна в празен пожарогасител, с проклятие го ритна и изкрещя:

— Какво правите тук, да ви вземат дяволите?!

Войникът, който внимателно разглеждаше купчинка гипсов прах на дланта си, изплашено се изпъна.

— Търсим... търсим Железния човек, сър...

— Вън, вън оттук! Всички вън! Сержант, изведете това стадо и блокирайте зданието! Оставете ми фенера си, сержант...

Когато остана сам, Джери прилекна и внимателно се огледа. Никакви следи от Желязното момче. Човекът от Пацифида беше изчезнал като спукан сапунен мехур... Впрочем... Джери протегна ръка и взе тежко парче от металическа тъкан, подобна на средновековна ризница. Още няколко такива парчета, напрашени с мазилка, се виждаха под парчетата. Но това беше всичко. Нямаше нито кръв, нито разкъсани вътрешности, нито раздробени кости. Изглежда, Човекът от Пацифида е бил нещо като медуза...

Изгревът завари Джери изцапан, уморен и объркан. Той така и не намери диамантените очила. Зад дупките на избитите прозорци се чуваше вълнението на тълпата, чуваха се виковете на войниците и полицаите: „Стенд бек! Каере! Дръпни се назад!“ Джери мрачно тръгна към изхода. На прага той настъпи малка кутийка, деформирана, както и всичко останало в стаята. Джери вече беше видял няколко такива кутийки, когато се ровеше из парчетата, но не беше обърнал внимание. Сега той разсеяно я преобърна с върха на обувката.

Към кутийката беше прилепнало парче от металната дреха на Човека от Пацифида. Под него се виждаше крайчето на червено-бял етикет. Заинтересуваният лейтенант Смитсън се наведе, отлепи люспестата мрежа и... Не повярва на очите си. На етикета до големите черни йероглифи личеше ясен надпис на английски: „Суха анодна батерия 80 волта. Произведено в Япония, Компания Токио-Денки.“

Не по-малко от пет минути лейтенантът разглежда надписа и опипва кутийката. После крадливо се огледа, отлепи етикета и го пъкна в джоба си.

V

„Човекът от Пацифида пристигна и си отиде.“ „Човекът от Пацифида — жертва на нещастен случай.“ „Нещастен случай или зъл умисъл?“ „Главният консултант и един от директорите на компанията «Диамантена Пацифида» Ейкити Каваи съобщи, че малко преди трагичната си гибел Човекът от Пацифида е успял да се свърже със своите съотечественици. Близък е денят, когато подводниците на Долното човечество, натоварени със скъпоценни камъни, ще влязат в пристанищата на нашата страна.“ „Учредителите на компанията «Диамантена Пацифида» имат намерение да подадат оплакване до международния съд срещу действията на командувачия базата на ВМС на САЩ «Шарк».“

Барон Като остави вестника.

— Как ти се харесва всичко това?

Капитан Исида акуратно подхвана с пръчиците парче солена риба и го пъкна в устата си.

— Прекрасна дикция. Можеш да говориш по радиото. Искаш ли бира?

Баронът поклати глава.

— Мисля си за това, какво може да направи човек в наши дни, когато има глава на раменете си! Да, между другото, интересуват ли те пари?

Капитан Исида познаваше барона петнадесет години. Затова, без да бърза, той допи бирата и спокойно попита:

— Колко?

Като извади пачка пари.

— Засега твоят дял е хиляда.

— Йени?

— Какво говориш! Долари, разбира се, Джери се оказа мошеник и аз получих само две хиляди.

— Така ли? — каза Исида и придърпа към себе си черно-зелените банкноти.

— Преброй ги. Това не е всичко. Остава господин главният консултант и един от директорите на компанията „Диамантена Пацифида“. Засега той нищо не е дал. Но непременно ще даде. Вече обеща — баронът запали цигара и продължи, — аз веднага разбрах, че това са мошеници. После познах и господин Каваи. Познах го, когато си свали черните очила. Ние веднъж вече празнувахме с негови пари — в края на март аз му продадох двадесет килограма динамит и бракуван експериментален костюм за работа с високочестотен ток. Този костюм се търкаляше в склада от четиридесет и четвърта година.

— Така ли!? — отново каза Исида.

Той внимателно преброи парите и ги пъкна във вътрешния джоб на китела си.

Като въздъхна:

— Да, какво ли не може да направи човек в наше време, ако има добра глава и купчина железни парцали... Между другото, Като си е назначил секретар. Яко момче, прилича на боксьор. Изглежда много силен...

— Той и трябва да бъде силен — убедено кимна Исида. — Да треснеш по главата часовия така, че после да помислят, че е била тухла, можеш, ако си много силен човек.

— Мисля, че без тухла не е минало — възрази барон Като. — Я се опитай да изкараш три деноноция в опаковка от гума и желязо!

Капитан Исида приятно се усмихна и протегна ръка към бутилката.

ЗА СТРАНСТВАЩИТЕ И ПЪТЕШЕСТВАЩИТЕ

Водата не беше много студена, но въпреки това замръзнах. Седях на дъното под самата канара и цял час предпазливо въртях глава, вглеждайки се в зеленикавите мътни отражения. Трябваше да седя неподвижно, защото септоподите са боязливи и недоверчиви животни, можеш да ги изплашиш със съвсем слаб звук, с неволно рязко движение и тогава те ще си отидат, за да се върнат едва през нощта, а през нощта е най-добре да нямаш нищо общо с тях.

Под краката ми се мотаеше змиорка, поне десет пъти се показва и пак се скри надут раиран костур. Всеки път той спираше и безсмислено пулеше кръглите си очи. Достатъчно беше да се скрие и се появяваше пасаж сребристи дребосъци, устроили си току над главата ми пасище. Ставите ми съвсем се вкочаниха, безпокоях се, че Машка няма да ме дочака и ще влезе във водата да ме търси и спасява. Толкова ясно си представих как тя седи до самата вода и чака, колко се страхува, колко иска да се гмурне и да ме търси, че окончателно бях решил да се измъквам, когато от треволяците, само на двадесет крачки вдясно, се показва септоподът.

Беше доста едър екземпляр. Появи се безшумно и внезапно — като призрак — с окръгленото си сиво туловище напред. Белезникавата му пелерина леко пулсираше, като че ли отпуснато и безразлично поемаше и изхвърляше вода, от което се поклащаше на едната и на другата страна. Краищата на сбраните му пипала, приличащи на откъснати от стар парцал лентички, се влачеха след него и в сумрака мъждееше цепката на полуотвореното му око. Плуваше бавно, както всичките през деня — в странно отвратително вцепенение — неизвестно накъде и непонятно защо. Вероятно ги водеха най-примитивни и тъмни подбуди, може би същите, които управляват движенията на амебата.

Много плавно повдигнах харпуна и поех приклада, целейки се в издутата гърбица. Сребристите дребосъци внезапно се метнаха и

изчезнаха и ми се стори, че клепачът на грамадното стъклено око потръпва. Блокирах спусъка и веднага се отблъснах от дъното, спасявайки се от една сепия. Когато отново се обърнах, септоподът вече не се виждаше, само един плътен синьо-червен облак избухваше във водата и забулваше дъното. Излязох на повърхността и доплувах до брега.

Денят беше горещ и ясен, над водата висеше синкав облак пара, а небето беше чисто и бяло, само отвъд гората стърчаха като кули неподвижни синкави гърди на облаци.

На тревата пред нашата палатка стоеше непознат мъж с пъстри бански гащета и с превръзка през челото. Беше загорял и не толкова мускулест, колкото невероятно жилав, сякаш с преплетени под кожата въжета. Веднага се виждаше — необикновено силен човек. Пред него стърчеше моята Машка в син бански — дългокрака, мургава, с обгорели кичури коса над острите рамене. Не, тя не скучаеше до водата в тъжно очакване на своя баща: тя разпалено разказваше нещо на този жилав чичко, размахвайки ръце. Стана ми обидно, че тя дори не забеляза моето появяване. А чичото ме забеляза. Той бързо обърна глава, вгледа се, усмихна се и махна с длан. Машка също се обърна и радостно закрещя:

— А, ето го и него!

Излязох на тревата, свалих маската и изтрих лицето си. Мъжът се усмихваше, разглеждайки ме.

— Колко беляза? — попита Машка делово.

— Един.

— Ех, ти — рече Машка.

Тя ми помогна да сваля акваланга и да го сложа на тревата.

— Вчера той беляза два — поясни Машка. — Онзи ден четири. Ако продължава така, най-добре е да отидем на друго езеро — тя взе кърпа и започна да разтрива гърба ми. — Приличаш на току-що замразена гъска — обяви тя. — Това е Леонид Андреевич Горбовски. Астроархеолог. А този, Леонид Андреевич, е моят баща. Казва се Станислав Иванович.

Жилавият Леонид Андреевич кимна.

— Замръзнахте ли? — попита той. — А на нас тука ни е добре — слънчице, тревичка...

— Той сега ще се оправи — каза Машка, разтривайки ме с все сила. — Той иначе е весел, само дето е замръзнал...

Разбира се, че тя вече е дрънкала за мен какво ли не и сега се опитва да поддържа репутацията ми. Нека я поддържа. Аз нямам време да се занимавам с това — аз тракам със зъби.

— Ние с Маша доста се безпокояхме за вас — започна Горбовски. — Искрахме дори да се гмурнем, ама аз не мога. Вие например сигурно изобщо не сте в състояние да си представите човек, който никога не се е гмуркал... — Той се опъна по гръб, обърна се настрана и подпря главата си с ръка. — Утре отлитам — съобщи той поверително. — Просто не знам кога ще ми се случи пак да полежа върху тревичка, да мога да се гмурна с акваланг...

— Ами хайде! — предложих.

Той внимателно погледна акваланга и го докосна.

— Непременно — рече и легна по гръб. Сложи ръце под главата и ме погледна. В него имаше нещо изключително предразполагащо. Дори не знам какво точно. Може би очите — доверчиви и малко тъжни. Или може би това, че ухото му стърчеше изпод превръзката някак много забавно. Като ми се нагледа, той наведе очи и погледна към едно синьо водно конче, мотаещо се из тревата. Устните му нежно се свиха. — Водно конче! — рече. — Мъничко водно конче... Синичко... Езерно... Красавец... Седи си мирничко и оглежда какво да налапа... — Той протегна ръка, водното конче литна от тревата и под дъга пое към тръстиката. Изпрати го с поглед, а след това отново се изпъна.

— Колко е сложно, приятели мои — каза той и Машка веднага впи в него любопитни очи. — Ето едно съвършено, изящно и напълно доволно създание! Ще изяде муха, ще се наплоди и ето ти време да мре. Просто, изящно, рационално. И няма душевен смут, няма любовни терзания, нито смисъл на битието, нито самосъзнание...

— Машина — рече Машка. — Скучен кибер!

И това е моята Машка? Едва не се захлих, само прихнах и тя ме погледна с неодобрение.

— Скучен — съгласи се Горбовски. — Именно скучен! А сега си представете, приятели, отровно жълто-зелено конче с червеникави кръгове, размах на крилата седем метра, на челюстите — отвратителна черна слуз... Представихте ли си? — Той вдигна вежди и ни погледна.

— Ясно, не си представихте. Бягах от такива като побъркан, а пък уж имах оръжие... И ето, пита се: какво е общото между тях, между тези два скучни кибера?

— Това зеленото — попитах — вероятно е от друга планета?

— Несъмнено.

— От Пандора?

— Точно от Пандора — рече той.

— Кое е у тях общото?

— Да — кое?

— Ясно е — казах. — Еднакво ниво на преработка на информацията. Реакции на равнището на инстинкта.

Той въздъхна.

— Думи — рече. — Не се сърдете, но това са само думи. Това не ми върши работа. Трябва да търся следи от разум във Вселената, пък не знам какво е разум. А ми говорят за разни нива на преработка на информацията. Аз знам, че нивата между мен и водното конче са различни, но това е само интуиция. Ха ми кажете: намерих термитник — това следа от разум ли е, или не? На Леонида открихме сгради без прозорци, без врати, — това следа от разум ли е? Какво да търся? Развалини? Надписи? Ръждясали пирони? Седемстенна гайка? Откъде да знам какви следи оставят? Да речем, може целта на живота им да е унищожаването на атмосферата. Или хибридизирането на живота. Или създаването на живот. А може би това водно конче е кибернетичен апарат, пуснат в самопроизводство от незапомнени времена? Да не говоря за самите носители на разума. Та може двайсет пъти да минеш покрай някое гадно и жвакащо в локвата гадинче и само да си запушиш носа от него. А гадинката те гледа с прекрасните си жълти очни ципи и размишлява: „Любопитно. Без съмнение нов вид. Трябва да се върна с експедицията и да хвана поне един екземпляр...“

Той затвори очи с длан и засвирка. Машка направо го ядеше с очи и чакаше. Аз също чаках и мислех със съчувствие: трудно е да работиш, когато задачата ти не е поставена ясно. Блъскаш се в мрака и нито радост имаш, нито удоволствие. Знаем ги аз тези астроархеолози. Човек не трябва да се отнася сериозно към тях. Пък и кой се отнася...

— А разум в Космоса има — започна внезапно Горбовски. — Сто на сто. Знаем със сигурност, че има. Но той не е такъв, какъвто го

мислим. Не е такъв, какъвто очакваме. И го търсим не там. Или не така. И изобщо не знаем какво търсим.

„Ето — помислих си. — Не този, не там, не така... Ама това е несериозно, другари... Пълна детинщина — да търсиш следи от идеи, витаели някога във въздуха...“

— Ето например Гласът на Нищото — продължи той. — Чували ли сте го? Сигурно не. Допреди половин век споменаваха за това, а сега и не го помнят. Защото, виждате ли, няма изменения, а щом няма изменения, може и Гласът да го няма. И без това си имаме достатъчно канарчета. Едва се оправят в науката — от мързел ли, от лошо възпитание ли, но едно знаят, едно баят — човек бил всемогъщ. Всемогъщ, а от Гласът на Нищото не чактисва. Ех, братя, срамно, не трябва... Ей на, такъв евтиницьк антропоцентризм...

— А какво е това Гласът на Нищото? — попита Машка тихичко.

— Има такъв интересен ефект. В някои посоки на Космоса. Ако включиш бордовия приемник на автоматична настройка, рано или късно той ще се настрои на едно странно предаване... Чува се глас, спокоен и равнодушен, и повтаря една и съща фраза на рибешки език. Много години го слушат и много години той повтаря едно и също. Чувал съм го, мнозина са го чували, но малцина разказват. Не е приятно да си спомняш. Разстоянието до Земята — огромно, етерът — пуст, даже смущения няма, само някакво слабо шумолене. И изведнъж се понася този глас. На вахта си — сам. Всички спят, тихо, страшно — и този глас. Неприятно е, честна дума. Има и записи. Много хора са си били главата над дешифровката, бият си я и досега, но според мен — безсмислено е... Има и други загадки. Астронавтите много могат да разкажат, само че не обичат... — Той замълча и добави с някаква печална настойчивост: — Това трябва да се разбере. Не е просто. Та ние даже не знаем какво чакаме. Можем да се срещнем всяка минута. Очи в очи. И — вие разбирате — те може да се окажат много по-горе... Мъдруват за стълкновения и конфликти, за разните разбирания за хуманност и добро, пък аз не се страхувам от това. Страхувам се от страшното унижение за човечеството, от гигантския психически шок. Че ние сме толкова горди! Ние създадохме такъв забележителен свят, ние знаем толкова много, ние се втурнахме в Голямата Вселена, ние там откриваме, изучаваме, изследваме — какво? За тях тази Вселена е

роден дом. Милиони години те живеят в нея, както ние живеем на Земята, и само ни се чудят: откъде се пръкнаха тези сред звездите?

Той изведнъж замълча и скочи, заслушвайки се. Аз дори трепнах.

— Гръмотевица — рече Машка. Тя го гледаше с отворена уста.
— Гръмотевица. Ще има буря...

Той продължаваше да се заслушва, оглеждайки небето.

— Не, не е гръмотевица — рече накрая и седна. — Самолет. Виждате ли?

На фона на синкавите облаци проблесна и се скри някаква блестяща ивица.

— Ето стой сега и чакай — каза, неизвестно защо. Той ме погледна, усмихна се, а в очите му имаше печал и напрегнато очакване. След това погледът му отново стана доверчив и ме попита: — А вие с какво се занимавате, Станислав Иванович?

Реших, че иска да сменим темата и започнах да му разказвам за септоподите. Че се отнасят към подкласа двухрилни на класа главоноги молюски и представляват особена, неизвестна досега разновидност на отряда октоподи. Характеризират се с редукция на третата лява ръка, чифтосана с третата дясна хектокотилизирана ръка, три реда смукалца на ръцете, пълно отсъствие на целома, необикновено мощно развитие на венозната система, максимална за главоногите концентрация в централната нервна система и още някои други, не толкова забележителни особености. Открити се наскоро, когато отделни особи се появили край източните и югоизточните брегове на Азия. След година започнали да ги откриват в долните течения на великите реки Меконг, Яндзъ, Хуанхъ и Амур, а също и в езерата, далеч от океанското крайбрежие — например в това езеро. И този факт е странен, защото обикновено главоногите са във висша степен стеногалини и избягват дори арктичните води с тяхната ниска соленост. И освен това — никога не излизат на сушата. Но фактът си остава факт: септоподите се чувстват превъзходно в пресноводни басейни и излизат на брега. Катерят се по лодките и по мостовете, а неотдавна открихме една двойка в гората, на тридесет километра оттук...

Машка не ме слушаше — всичко това съм ѝ го разказвал. Тя отиде в палатката, донесе оттам приемника и го включи на

автоматична настройка. Явно нямаше търпение да улови Гласа на Нищото.

А Горбовски слушаше много внимателно.

— Жива ли е тази двойка?

— Не, намерихме ги мъртви. В гората има резерват. Септоподите бяха смазани и наполовина изядени от глигани. Но на трийсет километра от водата те са били още живи. Мантийната им кухня беше набита с влажни водорасли. Сигурно така септоподите си създават запас от вода за преходи по сушата. Водораслите бяха езерни. Без съмнение септоподите са тръгнали от това езеро на юг, навътре в сушата. Трябва да кажа, че всички уловени досега особи са били възрастни самци. Нито една самка, нито едно малко. Вероятно самките и малките не могат да живеят в прясна вода и да излизат на сушата. Всичко това е много интересно — казах. — Като правило океанските животни променят начина се на живот само в периода на размножаването. Тогава инстинктът ги води към най-непривични места. Но тук не може да се говори за размножаване. Работи друг инстинкт — явно по-древен и по-моцнен. Сега за нас главното е да проследим пътищата на миграцията. И затова прекарвам в това езеро по десет часа на денонощие. Днес белязах една особа. Ако ми потръгне, до довечера ще бележа още една-две. През нощта стават много активни и ловят всичко, което се приближи. Даже има случаи на нападение върху хора. Но само през нощта.

Машка пусна приемника на пълна мощност и се наслаждаваше на могъщите звуци.

— По-тихичко, Маша — помолих.

— Значи вие ги белязвате? — каза Горбовски. — Забавно. А с какво?

— С ултразвуков генератор — извадих от харпуна пълнителя и му показах една ампула. — С такива патрони. В ампулката има генератор. Чува се под водата на двайсет-трийсет километра.

Той взе ампулата и внимателно я разгледа. Лицето му стана тъжно и старо.

— Остроумно — промърмори той. — Просто и остроумно...

Той въртеше ампулата в ръце, сякаш опитвайки я, след това я сложи пред мен и стана. Движенията му бяха бавни и неуверени.

Отиде настрана при своите дрехи, поразрови ги, намери панталоните си и застина...

Следях го, усещайки неясно безпокойство. Машка държеше харпуна, за да му разкаже как се работи с него, и също следеше Горбовски. Ъглите на устните ѝ тъжно се отпуснаха. Отдавна съм забелязал, че това често се случва: изражението на лицето ѝ става като на човека, когото наблюдава.

Леонид Андреевич изведнъж заговори тихичко и с някаква насмешка в гласа:

— Забавно, честна дума... Господи, каква ясна аналогия. Векове са седели в глъбините, а сега се надигат и тръгват в един чужд и враждебен за тях свят... И какво ги преследва? Тъмен древен инстинкт, казвате? Или начин за преработка на информация, извисил се до нивото на нетърпимо любопитство? А пък му е по-добре да си седи вкъщи, в солената вода, но нещо го дърпа... дърпа го към брега... — Той трепна и започна да нахлузва панталоните си. Панталоните му бяха старомодни, дълги. — Наистина, Станислав Иванович, това може да не са прости главоноги, а?

— В своя род, разбира се — съгласих се.

Той не ме слушаше. Обърна се към приемника и го загледа. И ние с Машка се обърнахме към приемника. От него се раздаваха мощни неблагозвучни сигнали, приличащи на смущения от рентгенов апарат.

— Шест метра и осем стотни — рече Машка смутено. — Сигурно някаква обслужваща станция.

Той слушаше сигналите, затворил очи и наклонил глава.

— Не, не е станция за обслужване — проговори той. — Това съм аз.

— Какво?

— Това съм аз. Аз излъчвам. Аз — Леонид Андреевич Горбовски.

— Защо?

Той се усмихна тъжно.

— Наистина, защо? Много бих искал да знам защо — той затегна ризата си. — Защо тримата пилоти и техният кораб, завърнал се от рейс ЕН101 — ЕН2657, станаха източници на радиовълни с дължина шест метра и осемдесет и три хилядни?

Ние с Машка, разбира се, мълчахме.

— Изследваха ни лекари. Изследваха ни физици. — Той се надигна и изтърси пясъка от панталоните си. — Всички стигаха до един-единствен извод: това е невъзможно. Човек може да пукне от смях, гледайки слисаните им мутри. Но на нас, честна дума, не ни беше до смях. Толя Обозов се отказа от отпуската си и отлетя за Пандора. Той заяви, че предпочита да излъчва някъде по-далеч от Земята. Валкейнщайн мина на работа в подводна станция. Аз единствен скитам и излъчвам. И нещо през цялото време чакам. Чакам и се страхувам. Страхувам се, но чакам. Разбирате ме, нали?

— Не знам — казах и се облегнах на Машка.

— Прав сте — каза той, взе приемника и го залепи за щръкналото си ухо. — И никой не знае. Вече цял месец. Без отслабване, без прекъсване. Уа-уи... Уа-уи... Денем и нощем. Когато се радваме и когато скърбим. Когато сме сити и когато сме гладни. Когато работим и когато се мотаем. Уа-уи... А излъчването на „Тариел“ — пада. „Тариел“ е моят кораб. Той е вън от играта. За всеки случай. Излъчването му обърква управлението на някакви агрегати на Венера, оттам питат, ядосват се... Утре ще го откарам някъде по-далеч... — Той се изправи и плесна с дългите си ръце по бедрата. — Време ми е. Довиждане. Желая ви сполука. Довиждане, Машенка. И не си задавай въпроси. Това съвсем не е проста загадка, честна дума.

Той махна с ръка, кимна и пое — дълъг, ръбест. До палатката спря и рече:

— Знаете ли... Вие все пак бъдете малко по-деликатен с тези септоподи... Че то иначе — бележиш, бележиш, а за този, белязания, само неприятности.

И си отиде. Полежах още малко по корем, след това погледнах към Машка. Тя все още го следеше с поглед. Явно Леонид Андреевич й беше направил огромно впечатление. А на мен — не. Мен изобщо не ме засягат неговите съображения, че носителите на Световния разум могат да се окажат неизмеримо по-високо от нас. Нека си се оказват! Според мен колкото те са по-високо, толкова по-малки са нашите шансове да застанем на пътя им. Като с мряната — за какъв дявол ти е едра мрежа? А що се отнася до гордостта, унижението, шока... Все някак ще го преживеем. Аз бих го преживял. Откривали сме, изучавали сме една отдавна населена от тях Вселена — е, и какво?

Ами че за нас тя още не е населена. А те за нас са само част от природата, която предстои да открием и изучим, пък ако ще да е на трижди по-високо от нас. За нас те са външни! Макар че, ако мен например ме бележат, както аз бележа септоподите...

Погледнах часовника — време е да се върна към делата си. Записах номера на последната ампула. Проверих акваланга. Влязох в палатката, намерих ултразвуковия локатор и го сложих в джоба на плувките.

— Помогни ми, Маш — и започнах да се стягам.

Машка седеше пред приемника и слушаше незатихващото „уа-уи“. Тя ми помогна да сложа акваланга и заедно влязохме във водата. Под водата включих локатора. Запя. Това са моите белязани, дето сънно бродят по езерото. Машка вдигна мокрите коси от лицето си и рече:

— И все пак има разлика между звездния кораб, мократа тиня и хрилната торбичка...

Казах ѝ да се върне на брега и се гмурнах. Не, на мястото на Горбовски в никакъв случай не бих се вълнувал. Всичко това е твърде несериозно. Както и цялата негова астроархеология. Следи от идеи... Психически шок. Вероятно ние изобщо няма да се забележим един друг.

Пък и, моля ви се, за какъв дявол сме им ние?

Издание:

Аркадий и Борис Стругацки. Човекът от преизподнята
ИК „Офир“, Бургас, 1997

Редактор: Янчо Чолаков

Коректор: Мария Стоянова

Графичен дизайн: РА „ХЕЛИКОНпрес“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.